Dzisiaj 24 strony

Wydanie główne

Cena 15 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 566

Poznań, niedziela dnia 11 grudnia 1932

Rok XXVII

Poznań, 10 grudnia.

Wynik wyborów z niedzieli i czwartku

Jak wiadomo, w ciągu bieżącego miesiąca odbywają się w województwach poznańskiem i pomorskiem wybory do sejmików powiatowych tam wszędzie, gdzie wskutek zniesienia dotychczasowych powiatów i przyłączenia ich do powiatów sąsiednich powstały nowe jednostki administracyjne.

Tak więc w województwie poznańskiem odbyły się w niedzielę, 4 grudnia, wybory do sejmiku powiatowego w powiecie kępińskim łącznie z przyłączonym doń b. pow. ostrzeszowskim, a w czwartek wybory w powiecie mogileńskim (łącznie z b. pow. strzelińskim) i powiecie kościańskim (łącznie z b. powiatem śmigielskim). W niedzielę, dnia 18 grudnia, odbędą się nadto wybory w powiatach nowotomyskim (łącznie z b. pow. grodziskim), jarocińskim łącznie z b. pow. pleszewskim), krotoszyńskim (łącznie z b. pow. koźmińskim) i ostrowskim (łącznie z b. pow. odolanowskim).

Już wynik dotychczasowych wyborów jest znamienny. By sobie wyrobić o nim właściwy pogląd, trzeba wziąć pod uwagę, że wybory członków sejmiku z gmin wiejskich odbywają się drogą bezpośredniego, powszechnego głosowania, podobnie jak w wyborach do parlamentu, natomiast członków sejmiku z miast wybierają rady miejskie. Rady te na terenie Wielkopolski i Pomorza powołane zostały do życia zgórą trzy lata temu, bo na jesieni r. 1929.

Wyniki obecnych bezpośrednich wyborów wiejskich, zwłaszcza w powiatach mogileńskim i kościańskim, oznaczają klęskę „sanacji". Mimo olbrzymiego nakładu pracy i pieniędzy, mimo wszystkich swych znanych metod, nietylko nie zdołała ona rozszerzyć swego stanu posiadania, ale nawet cofnęła się jeszcze w porównaniu z wyborami do Sejmu i Senatu w r. 1930.

W powiecie kościańskim „sanacja" skupiła na wsi zaledwie 8—9 procent ogółu złożonych głosów, stronnictwa opozycyjne zaś, razem wziąwszy, zgórą 90 procent. Stosunek mandatów przedstawia się, jak 4 do 43.

W powiecie mogileńskim, jak pisaliśmy, w sześciu okręgach listy obozu narodowego uległy unieważnieniu, a w trzech okręgach unieważniono także inne listy opozycyjne, wobec czego komisje wyborcze przyznały bez głosowania wszystkie mandaty „sanacji".

W tych trzech okręgach (trzemeszeńskim, kruszwickim i pakoskim), w których list narodowych nie skreślono, „sanacja" poniosła jeszcze bardziej druzgocącą klęskę, niż w powiecie kościańskim, a mianowicie na ogólną liczbę 16 mandatów zdobyła zaledwie 1.

Gdyby nie unieważniono list opozycyjnych w innych okręgach, to wyniki niewątpliwie byłyby dla „sanacji" wszędzie takie same.

Dowodzi to, że obóz „sanacyjny" nie może zgoła zapuścić korzeni na wsi wielkopolskiej. Na listy jego głosuje część urzędników, nauczycielstwa i osadników, natomiast w szerokich kołach włościaństwa i robotników wiejskich B. B. wcale nie ma oparcia.

Obóz narodowy w roku bieżącym po raz pierwszy wziął czynniejszy udział w wyborach sejmikowych na wsi. Do niedawna list narodowych w wyborach do sejmików wogóle nie wystawiano; po raz pierwszy uczyniono to w szczupłym zakresie w r. 1929.

W tych warunkach wyniki dotychczasowych głosowań są zupełnie zadowalające. Obóz narodowy poważnie rozszerzył swój stan posiadania na wsi, uzyskany w wyborach do Sejmu i Senatu w r. 1930. W niektórych okręgach, np. w okręgu trzemeszeńskim, listy narodowe uzyskały nawet — po raz pierwszy, jeśli chodzi o wieś — absolutną większość głosów.

Wybory wykazały również, że próby „sanacyjne", mające na celu rozbicie Stronnictwa Ludowego (dawn. „Piasta") nie dały żadnych poważniejszych wyników. Ani grupa p. Blaikego (Wielkopolski Związek Włościański), ani secesja posła Michalkiewicza nie zdołały zmienić nastrojów wsi wielkopolskiej w kierunku „sanacyjnym".

Również nie powiodła się akcja „sanacji", zmierzająca do rozsadzenia Narodowej Partji Robotniczej (N. P. R.) przy pomocy grupy zwolenników p. Ciszaka, niedawno przemianowanej na Narodowe Stronnictwo Pracy. Listy ciszakowców wszędzie przepadły z kretesem, a N. P. R. naogół zachowała swój stan posiadania.

Niezależnie od tego stwierdzić należy, że młode pokolenie włościan i robotników wiejskich coraz bardziej orjentuje się w kierunku narodowym, nieklasowym. Wynikiem tego faktu są właśnie uzyskane przez obóz narodowy mandaty na wsi, a mianowicie 7 mandatów w pow. kościańskim, 6 mandatów w tych trzech okręgach pow. mogileńskiego, w których listy narodowe nie były unieważnione, kilka mandatów w powiecie kępińskim.

Warto jeszcze podkreślić niezwykłe metody, jakich chwyta się „sanacja", byle tylko zatuszować swą niewątpliwą klęskę. Komunikaty Polskiej Agencji Telegraficznej o wynikach wyborów do sejmików zredagowane są tak kunsztownie, że czytelnik, nieobeznany z faktycznym stanem rzeczy, niczego się z nich nie dowie. Przedewszystkiem więc w komunikatach tych nie podaje się wcale liczby mandatów, uzyskanych na wsi drogą bezpośredniego głosowania, ale do liczby tej dodaje się odrazu członków sejmiku, wybranych drogą pośrednią, przez rady miejskie. Wypacza to obraz wyborów, bo, pomijając już fakt, że rady te powołane zostały do życia już przeszło trzy lata temu, wiemy, jakich B. B. używa na tym terenie sposobów, byle przeprowadzić swych kandydatów. Gdyby po miastach wybory do sejmików były przeprowadzone na drodze głosowania bezpośredniego, wynik byłby niewątpliwie dla „sanacji" równie fatalny, jak na wsi.

Do liczby mandatów, uzyskanych przez B. B., dodaje się poza tem w komunikatach prasowych bezceremonjalnie wszystkich burmistrzów i członków magistratu, choćby wcale nie byli „sanatorami", oraz różnych bezpartyjnych członków sejmiku (tak zrobiono w doniesieniu z Kępna). Wreszcie w prasie „sanacyjnej" nie zaznacza się wcale, że w różnych okręgach listy opozycyjne uległy unieważnieniu.

To też trudno o bardziej wypaczony obraz rzeczywistości, niż te doniesienia.

Państwa zachodnie zapłacą Ameryce

W wyniku narad paryskich Francja postanowiła wzorem Anglji i Włoch zapłacić ratę Stanom Zjedn. — Odpowiedź Ameryki

Londyn, 10. 12. (PAT.) Wynikiem narad paryskich ma być następujące porozumienie francusko-angielskie:

1) Pod naciskiem brytyjskim Herriot zgodzić się miał wobec Mac Donalda, że Francja i Anglja w notach, które wyślą do Ameryki w przyszły wtorek mają oświadczyć, że dokonywane obecnie spłaty poczynione są na rachunek przyszłego nowego układu w sprawie długów. Zarówno Francja jak i Wielka Brytanja oświadczyć mają, że przyjmują inicjatywę Hoovera rozpoczęcia natychmiast negocacyj co do przyszłego układu. — Zapłata obecna ma być traktowana jako zadatek na to uregulowanie długów, jakie nastąpi w przyszłości.

2) Zgadzając się na postulat Wielkiej Brytanji, że obecną ratę trzeba z powyższemi zastrzeżeniami zapłacić do 15 grudnia, Francja ze swej strony uzyskać miała od Wielkiej Brytanji przyrzeczenie, że w przyszłych rokowaniach Wielka Brytanja pójdzie ręka w rękę z Francją.

3) Mac Donald i Herriot zgodzić się mieli co do tego, że w tych warunkach nie zachodzi konieczność rewizji układu lozańskiego, który wobec tego pozostanie w mocy.

4) Francja zobowiązać się miała, że w razie potrzeby Bank Francuski przyjdzie z pomocą Bankowi Angielskiemu podejmując interwencję celem zapobiegania zbyt silnej fluktacji funta, gdyby po 15 grudnia wywołany został gwałtowny spadek funta.

Paryż, 10. 12. (PAT.) W odpowiedzi na notę francuską rząd amerykański wyraża gotowość współpracy z Francją w dziedzinie rozpatrzenia całokształtu sytuacji i rozważenia ewentualnych kroków na przyszłość. Nie wymaga to jednak anulowania długów.

Rząd amerykański nie uważa za potrzebne odłożenie spłaty, przypadającej w dniu 15 b. m. Uznaje on jednak trudności budżetowe rządu francuskiego, aczkolwiek suma, o którą chodzi, jak się zdaje, nie może być zbyt krępującym ciężarem. Utrzymanie w mocy istniejących układów wydaje się St. Zjd. ważniejsze niż wszystko, coby się dało powiedzieć za odroczeniem spłaty.

W zakończeniu rząd amerykański wyraża przekonanie, że Francja uzna za konieczne dokonanie spłaty 15 b. m. wytwarzając tem samem pomyślniejszą sytuację dla późniejszego rozpatrzenia całokształtu zagadnienia przez oba rządy.

Treść noty polskiej, domagającej się odroczenia terminu płatności raty grudniowej

Warszawa, 10. 12. (Tel. wł.) — Wczoraj amb. Filipowicz wręczył sekretarzowi stanu Stimsonowi (donosiliśmy już o tem pokrótce — red.) notę w sprawie długu wojennego Polski.

W nocie tej rząd przedewszystkiem wyraża podziękowanie Ameryce za udzieloną przez nią pomoc Polsce w najcięższym okresie. Następnie wspomina o ustabilizowaniu waluty, niewprowadzeniu ograniczenia wolności wypłat zagranicą i zwraca uwagę, że zobowiązania ciążące na Polsce z tytułu umowy ze St. Zjedn. z dnia 14 listopada 1924 r. są stosunkowo znacznie cięższe niż innych krajów. W związku z tem rząd prosi „aby do czasu rozpatrzenia całokształtu sprawy długu Polski wobec St. Zjedn. odroczono ratę procentów, przypadającą na 15 grudnia". Odroczenie to jest konieczne „jeśli się weźmie pod uwagę sytuację gospodarczą i finansową, w której Polska się znajduje".

Dalej podkreśla się, że obecny kryzys specjalnie nas dotknął, jako kraj rolniczy z powodu spadku cen produktów i przedstawia szereg cyfrowych danych z zakresu porobionych oszczędności, zwłaszcza w zmniejszaniu budżetu państwa. Zkolei omawia nota trudności w utrzymaniu równowagi budżetowej w związku z odpływem krótkoterminowych kredytów zagranicznych z powodu wprowadzenia ograniczeń dewizowych w sąsiednich państwach i przechodzi do scharakteryzowania trudności z jakiemi musi walczyć Bank Polski, aby utrzymać statutową proporcję pomiędzy pokryciem, a obiegiem oraz stałość waluty podając szereg cyfrowych zestawień. Transzer sumy, przypadającej na 15 grudnia mógłby tu pociągnąć za sobą bardzo ujemne konsekwencje.

Nota stwierdza, że Polska pokrywa swoje płatności zagranicą przeważnie przez eksport towarów i przedstawia cyfrowo ogromne trudności, na jakie obecnie z powodu kryzysu natrafia nasz wywóz. Dalej stwierdza, wybitnie korzystne saldo handlowe Stanów Zjedn., oraz poważny minus dla skarbu z powodu ustania w 1929 r. przesyłek emigrantów i przechodzi do cyfrowego zestawienia płatności w związku z zaciągniętemi przez rząd i samorządy pożyczkami w Ameryce. W związku z tem bilans płatniczy wykazuje bardzo poważne saldo na korzyść Ameryki, co uwidaczniają załączone cyfry.

W zakończeniu nota zawiera następującą konkluzję:

„Troska o zachowanie zdolności płatniczej kraju a w szczególności o zapewnienie na przyszłość możliwości dalszego integralnego regulowania wszelkich zobowiązań zagranicznych, wynikających ze stosunków handlowych i pożyczek, zaciągniętych na rynku, a w pierwszym rzędzie na rynku amerykańskim, jest powodem zwrócenia się rządu polskiego do rządu Stan. Zjedn. w sprawie odroczenia płatności raty.

W świetle przytoczonych cyfr staje się oczywistem, że korzyści, jakie stąd wynikną dla obywateli St. Zjd. wielokrotnie przeważą te obciążenia, któreby mogło dla nich pociągnąć odroczenie. Rząd polski jest głęboko przekonany, że stanowisko jego spotka się z całkowitem zrozumieniem w St. Zjd. i że rząd i kongres zechcą rozważyć przychylnie sprawę odroczenia raty oprocentowania, płatnej 15 grudnia. Rząd polski oświadcza gotowość zakomunikowania wszelkich dalszych danych i informacyj, któreby mogły okazać się potrzebne oraz chętnie rozważy wspólnie z rządem St. Zjed. formę, w jaką to odroczenie mogłoby być ujęte".

Atak Żydów na ziemie zachodnie

godzi w polski stan średni

Ataku na zachodnie ziemie Polski nie rozpoczęli Żydzi odrazu pochodem na Poznań. Uważali to bowiem za nazbyt ryzykowne. Pierwsi emisarjusze Nalewek, Łodzi i Kalisza byli na tyle ostrożni, że wybierając się do Poznańskiego i na Pomorze, przybywali tu jako „europejczycy", bez chałatów, pejsów, jarmułek i innych wyróżnień „wybranego narodu". Natomiast usilnie pozowali na przysłowiowych „Anglików z Kołomyji". Czujkami, wysyłanemi na zwiady były grupy żydowskich handlarzy, penetrujących przedewszystkiem po jarmarkach małych miasteczek trzech województw ziem zachodnich. Dopiero wówczas, kiedy kilkoletnia penetracja terenu dała zadowalające wyniki dla żydostwa, podjęto systematyczną akcję przenoszenia się na zachód i osiedlania się u nas.

Główna fala żydostwa wylała się w kierunku Pomorza. Ziemię łączącą 30-miljonowy kraj z morzem — z Gdynią — należy, zdaniem Żydów, planowo skolonizować, aby zapewnić sobie maximum zysków, płynących z obrotów handlowych państwa do portów i z portów Gdynia—Gdańsk. Żydzi przejęli się planem swoim ogromnie i z właściwą sobie systematycznością przystąpili do jego wykonania. Skutkiem tego liczba żydostwa, napływającego z b. Królestwa i Galicji, wzrosła na Pomorzu w ciągu lat 1926 do 1932 10-krotnie, dążąc systematycznie do opanowania handlu szczególnie w większych miastach, jak Toruń i Grudziądz nie oszczędzając oczywiście placówek handlowych w mniejszych miasteczkach, szczególnie w bliskości , morza jak Wejherowie, Kartuzach, Kościerzynie, Tczewie itd.

Rozzuchwalenie żydostwa, osiadłego w Toruniu, znalazło wyraz w licznych zatargach. Napływowe elementy żydowskie poczytały za zamach na swoje prawa wszelką akcję samoobronną, podjętą przez rdzennie polską ludność, a szczególnie przez młode pokolenie.

Napływanie Żydów do Poznania usiłują zainteresowani skwapliwie ukrywać. Należy to już do ich tradycyjnej taktyki. Dopóki nie urosną w potęgę, kryją się w cieniu, by ktokolwiek nie znalazł powodów do przeciwdziałania ich zamierzeniom. Taktyka żydowska winna wszakże tem bardziej pobudzać czujność obywatelstwa, a szczególnie zainteresowanych kół kupiectwa polskiego, aby nie doczekać się w przyszłości przykrego obudzenia ze snu o polskości poznańskiego handlu i rzemiosła. A czas po temu ostatni!

Żydzi w Poznaniu są dziś 10-krotnie liczniejsi, niż w latach 1920/22. Wystarczy przejść się po ulicach Kramarskiej, Wronieckiej, Żydowskiej, Wielkiej, Szewskiej i przylegających do nich zaułkach po północnej stronie Starego Rynku, by wyrobić sobie o tem właściwy obraz. W roku 1920 były na ulicy Żydowskiej tylko dwa składy żydowskie. Obecnie są tylko dwa chrześcijańskie! Ulica Kramarska jest prawie cała w rękach żydowskich. Macki żydowskie coraz częściej wyciągają się w stronę Starego Rynku, usiłując i tam znaleźć dla siebie korzystny punkt oparcia. Jako baza wypadowa służy im przytem ul. Woźna z przyległościami, gdzie ostatnio mnożą się również żydowscy kramarze.

Jak to jest możliwe, że w Poznaniu, szczycącym się swą polskością i wysokim poziomem ducha obywatelskiego, Żydzi znajdują odpowiednie podstawy egzystencji? Społeczeństwo polskie ziem zachodnich hartowało przecież swojego ducha obywatelskiego w ciągu ubiegłego stulecia walką z dwoma wrogami: falą germanizacyjną oraz wyzyskiem żydowskim. Jednej i drugiej można było się zwycięsko przeciwstawić dzięki temu, że wysiłkiem Marcinkowskiego, Libelta, ks. Wawrzyniaka, dr. Romana Szymańskiego i innych stworzono ekonomicznie silny stan średni. Średnio-zamożny rzemieślnik, kupiec i przemysłowiec uporał się doskonale z wyzyskiem żydowskich lichwiarzy i kupców, zmuszając ich zbiorowym wysiłkiem do systematycznej emigracji z naszych ziem. Zarówno wieś polska, jak i mieszczaństwo małomiasteczkowe solidarnie popierało wysiłek polskiego rzemiosła, handlu i przemysłu. Hasło „swój do swego" było doskonałem narzędziem walki.

Otóż Żydzi, dążąc do [illegible] opanowania życia gospodarczego ziem zachodnich, usiłują przedewszystkiem poderwać byt zorganizowanego stanu średniego. Zdają sobie sprawę, że z chwilą, gdy pod wpływem bolesnych skutków kryzysu oraz ich celowej akcji nastąpi ekonomiczne załamanie czysto polskiego stanu średniego — droga do podboju handlu, przemysłu i rzemiosła Polski zachodniej stanie przed nimi otworem. Wszyscy ci, którzy dziś nieopatrznie w jakikolwiek sposób popierają dążenia żydowskie, tem samem podkopują niezależność gospodarczą naszych ziem, torując drogę żydostwu.

Stwierdzamy raz jeszcze, że w chwili obecnej uderzenie żydowskie wymierzone jest przedewszystkiem w handel. Konsumenta jako takiego usiłuje się w międzyczasie demoralizować niską ceną towarów żydowskich, pozornie korzystnemi warunkami kredytu, dostawą towaru do domu przez nielegalnych domokrążców, ukrywając skrzętnie tandetną jakość towaru, liczne jego braki, nie mówiąc już o tem, że często pochodzi on z nieuczciwych źródeł zakupu.

Pozatem usiłuje się uprzywilejować handel żydowski skreśleniem wypoczynku niedzielnego. Nie dość skuteczne są też dotychczasowe wysiłki władz, zwalczające przejawy nieuczciwej konkurencji żydowskiej, jak: łapactwo, sprzedawanie towaru po godzinach policyjnych, sprzedawanie towaru w niedzielę itp. Temi metodami handlarz żydowski usiłuje skruszyć doniedawna niedostępne dla siebie mury twierdzy antyżydowskiej.

Jeżeli obecnie w chwili pełnego ataku na ziemie zachodnie chcemy mu się skutecznie przeciwstawić, należy przedewszystkiem poznać dokładnie metody walki żydowskiej i przystąpić do bezwzględnego ich zwalczania.

Jak „łapacze" napędzają „gojów" do żydowskich składów

Jeden z najpoważniejszych kupców ze Starego Rynku w rozmowie z naszym współpracownikiem scharakteryzował jedną z najgroźniejszych metod nielojalnej konkurencji Żydów w sposób następujący:

Do zasad uczciwego kupiectwa należy konkurować wzajemnie jakością towaru, rzetelnością obsługi i umiarkowaną ceną. Tem zdobywaliśmy sobie klientelę. Ogłoszenia w prasie traktujemy jako rodzaj biletu wizytowego, którym pragniemy przypomnieć się naszym dotychczasowym klientom. A jednocześnie zwraca się uwagę, budzi zainteresowanie i udziela wskazówki — niczem drogowskaz na rozstajnych drogach — wszystkim tym, którzy noszą się z myślą zakupów. Jest jeszcze okno wystawowe, jeden z najskuteczniejszych środków demonstrowania towaru i jego ceny. Staramy się, aby w dziedzinie estetycznych dekoracyj nie ustępować zagranicy. Czynimy to zresztą w dobrze pomyślanym własnym interesie. Metody uczciwej konkurencji obce są Żydom. Niech pan się rozejrzy po oknach wystawowych Żydów — nie nęcą! A jednak kupujący tam ciągną.

— Czem Pan to tłumaczy?

— Oto jest gwóźdź naszego zainteresowania. Otóż Żydzi posługują się tak zwanymi „łapaczami".

Początkowo było tak: właściciel składu żydowskiego wynajmował sobie kilku osobników, zazwyczaj typów z pod ciemnej gwiazdy. Wzamian za drobną opłatę stałą oraz procent od zakupu dokonanego przez napędzoną „ofiarę" w składzie żydowskim, „łapacz" krąży po mieście, wyczekuje przed składami chrześcijańskiemi i wyszukuje amatorów kupna. Obiecując im tanie źródło zakupu, prowadzi do Żyda. Rzeczą kupca żydowskiego jest już potem nie wypuścić „ofiary" z swoich rąk, zanim nie dokona zakupu.

W miarę napływania żydowskich „handełesów" do Poznania organizacja „łapaczów" została zmodernizowana i rozbudowana. Pan się uśmiecha! Lecz zapewniam pana, że jest tak istotnie. Pod tym względem zbliżamy się coraz bardziej ku Wschodowi — ku Warszawie. Stary Rynek wcale już nie jest daleki od stosunków na Kercelaku warszawskim, któremu patronował do niedawna tata Tasiemka ze swoją krwiożerczą, a przedewszystkiem złotożerczą bandą terorystów. A to wszystko dzięki Żydom.

Obecnie istnieje w Poznaniu formalna organizacja „łapaczów". Należy do niej około stu ludzi. W jednym ze składów poznańskich przy St. Rynku co rano zbiera się cała gromada. Pod wodzą pewnego kupca Żyda odbywa się coś w rodzaju odprawy — apelu. Poszczególnym grupom „łapaczy" wydziela się określone rejony operacyjne, a więc: dworce kolejowe, autobusowy, pl. Sapieżyński, rynki, pewne ulice w dzielnicy handlowej, bardziej uczęszczane składy kupców chrześcijańskich, wreszcie pewne skromniejsze cukierenki i jadłodajnie, w których gromadzi się przyjezdna ludność małomiasteczkowa i wiejska.

O godzinie 8 rano „łapacze" wyruszają na wyznaczone punkty. A potem — zależnie od sprytu i obrotności poszczególnych osobników — napędza się żydowskim kupcom klientów. Często dochodzi do ostrych zatargów pomiędzy personelem chrześcijańskich składów, a warującymi na ofiary „łapaczami". Ci bowiem usiłują ostatnio coraz częściej odwodzić oglądających nasze okna wystawowe w kierunku ul. Żydowskiej, Kramarskiej i sąsiadujących. Zanotowałem nawet takie wydarzenie, że pewien „łapacz", którego zgromił mój personel, odgrażał się ekspedjentce nożem. — Z tą metodą nielojalnej konkurencji trudno nam walczyć! Ostatnio uzyskaliśmy przyrzeczenie władz policyjnych, że przystąpią one z całą surowością do likwidowania tych rozwydrzonych form konkurencji.

Ale również dużą winę ponosi klientela składów żydowskich. Przeważnie są to ludzie ze wsi i małych miast. Nie rozumieją, że gorszą jakością towaru, niesolidnie skalkulowaną ceną płacą owe 5 do 10 proc. prowizji, jakie Żyd wydziela naganiaczowi - łapaczowi za napędzenie głupiego „goja" do interesu.

— Należy to wszystko — zakończyliśmy rozmowę — uświadomić publiczności.

CUDOWNE LOKI

nieograniczenie trwałe przy wilgotnem powietrzu lub pocie, osiągają Panowie i Panie bez rurek zapomocą esencji HELA. Również najpiękniejsze krótkie włosy u Pań doznają upiększenia przez HELA, dzięki której ondulacja jest zbyteczna. Duże zaoszczędzenie czasu i pieniędzy. Działa na porost włosów. Zaraz po myciu uzyskuje się wspaniałe fale ondulowanych loków, pełną powabu fryzurę. Dużo listów z podziękowaniem i pełnych zachwytu (przedewszystkiem od artystek scenicznych). Cena za flaszkę zł 2,—; za 3 flaszki zł 5,—; za 6 flaszek zł 7,—. Te silnie zredukowane ceny ważne są tylko 4 dni. Laboratorjum Chemiczne, Dr. Nicol Kemeny, Cieszyn, skrytka pocztowa 126/W. 31. T 769

Kryzys na Śląsku

Katowice, 10. 12. (Tel. wł.) Z kół kupieckich informują, że obecny sezon zimowy w całej pełni zawiódł. — Kupcy nagromadzili większe zapasy towarów, których nie mogą się pozbyć.

Znaczna część kupców od nowego roku nie wykupi patentów, obroty bowiem wielu sklepów zmalały mniejwięcej o 70 proc. Zmusi to do znacznej redukcji pracowników.

Zmiany w dyplomacji

Warszawa, 10. 12. (Tel. wł.) Pan Prezydent mianował wczoraj posła w Rydze Arciszewskiego posłem w Bukareszcie.

Nominacja p. Arciszewskiego otwiera serję zmian na placówkach, wiadomo bowiem, że amb. Filipowicz odchodzi z Waszyngtonu do centrali a miejsce jego zajmie poseł Patek. Do Moskwy pójdzie poseł Łukasiewicz z Wiednia.

Dalsze placówki nie są jeszcze obsadzone.

Przepiękny biust

dekolt bez zarzutu, uzyskujecie już w krótkim czasie po użyciu paryskiego kremu „IDEAL". Użytek tylko zewnętrzny. Przy zaniku lub nierozwinięciu biustu osiąga się powiększenia tegoż do pożądanej bujności. Przy opadającym biuście uzyskuje się szybko pierwotną elastyczną jędrność. Ryzyko wykluczone wobec gwarancji skuteczności i nieszkodliwości. Polecone przez lekarzy. Prosimy o podanie, gdy pożądanem jest tylko osiągnięcie jędrności. Wysyłka dyskretna. Cena zł 2,— za słoik; 3 słoiki zł 4,—; 6 słoików zł 6,—. Te silnie zredukowane ceny ważne są tylko 4 dni Laboratorjum Chemiczne, Dr. Nicol Kemeny, Cieszyn, skrytka poczt. 126/W. 30. Tg 768

Towar krajowy jest przeważnie tańszy od zagranicznego, a często przewyższa go jakością.

Dlaczego więc nie trafia on do konsumenta? Dlaczego publiczność kupująca domaga się tak często wyrobów zagranicznych i nie pozwala się przekonać o dobroci towaru krajowego?

Polega to na **braku umiejętnej propagandy** ze strony przemysłu krajowego. Większą sztuką jest towar dobrze sprzedać, niż dobry towar wyprodukować.

Kupiec sprzedaje to, czego domaga się od niego publiczność. A publiczność zamało wie o istnieniu i zaletach towarów krajowych, bo nieliczne tylko fabryki polskie starają się wpłynąć na konsumenta najskuteczniejszym środkiem, jakim jest **reklama w poczytnych istotnie pismach codziennych,** i wywołać w ten sposób popyt za swojemi produktami.

Natomiast firmy zagraniczne dobrze rozumieją korzyści reklamy i dzięki niej opanowały w dużej mierze rynek polski. **Największy czas błąd ten naprawić!**

W okresie Tygodnia Propagandy Przemysłu Polskiego należy zwrócić szczególną uwagę na to niedostatecznie wyzyskane źródło skutecznego zwiększania zbytu, jakiem są ogłoszenia w poczytnych pismach codziennych.

„Kurjer Poznański" posiada bez porównania **najwyższy nakład z pośród pism poznańskich** i jest tradycyjnym organem ogłoszeniowym zachodnich ziem Polski, docierając do najszerszych warstw społeczeństwa tutejszego.

Reklama w pismach o małym nakładzie, choćby najtańsza, chybia celu, w „Kurjerze Poznańskim" zaś sowicie się opłaca.

Towar polski trafi do konsumenta polskiego przez ogłoszenia w „Kurjerze Poznańskim".

Niemiecki atak na Polskę w Genewie

Sprawa reformy rolnej w Wielkopolsce i na Pomorzu — Min. Neurath odrzuca raport specjalnego komitetu

Genewa, 10. 12. (PAT.) Rada Ligi zajęła się raportem komitetu, złożonego z przedstawiciela Japonji, jako sprawozdawcy i repr. W. Brytanji i Włoch, w sprawie reformy rolnej w Polsce.

W raporcie tym komitet oświadcza przedewszystkiem, że starał się o praktyczne załatwienie sprawy, biorąc pod uwagę ogólne interesy mniejszości. Komitet proponuje wstrzymanie wywłaszczenia 5 500 ha w województwie Poznańskiem i 3 900 ha w województwie Pomorskiem, przewidzianego w niewykonanych dotąd listach, aż do chwili, gdy to wywłaszczenie będzie mogło nastąpić bez stwarzania nowej dysproporcji między udziałem posiadłości własności niemieckiej i polskiej w reformie rolnej. Proponując tę metodę globalną, komitet odrzuca metodę indywidualną rozpatrzenia poszczególnych wypadków wywłaszczenia posiadaczy mniejszościowych, której domagają się Niemcy.

W dyskusji zabrał głos minister v. Neurath, który zaraz na wstępie zaznaczył, że uważa raport za niedostateczny i kwestjonuje cyfry, ustalone przez komitet Rady. Jego zdaniem dysproporcja udziału posiadaczy większościowych i mniejszościowych w reformie rolnej w województwie Pomorskiem wynosi nie 3 900 ha, jak twierdzi komitet, lecz 6 900 ha. System proponowany przez komitet uważa za niedostateczny. Zamiast globalnego załatwienia, domaga się ponownego, indywidualnego rozpatrzenia poszczególnych wypadków i zbadania list imiennych od r. 1926. W konkluzji oświadczył, że nie przyjmuje raportu.

Delegat Polski min. Raczyński pragnie przedewszystkiem podziękować członkom Rady, którzy poświęcili dużo czasu tej sprawie, małoważnej w sobie, ale która stała się drażliwą i skomplikowaną wskutek taktyki obranej przez Niemcy. Następnie stwierdza, że wobec tego iż Niemiec odrzucił raport, rozwiązanie proponowane przez ten raport upada a praca członków komitetu staje się bezprzedmiotowa. Reprezentant Niemiec nie przedstawił żadnych nowych elementów poza tymi, które zostały już przedyskutowane i zredukowane do właściwej proporcji przez komitet.

Sprawozdawca, repr. Japonji Nagaoka, wyraża ubolewanie z powodu veta Neuratha zaproponował odroczenie sprawy celem umożliwienia komitetowi ponownego zbadania sprawy w świetle uwag, przedstawionych przez reprezentanta Niemiec.

Hitlerowcy wobec groźby rozłamu w partji

Wymuszone deklaracje lojalności i demonstracyjne oświadczenia — Odezwa Hitlera

Berlin, 10. 12. (PAT.) Dla zatuszowania wrażenia grożącego rozłamu wewnątrz partji hitlerowskiej, ogłoszono oświadczenie lojalności wobec Hitlera i jego ruchu.

Deklarację tego rodzaju ogłosił oprócz posłów Rosenberga, Hirla i Fricka również Foeder, który podobnie jak Strasser wziął urlop z partji. Ponadto ogłoszono komunikat z posiedzenia nar.-soc. frakcji Reichstagu, stwierdzający m. in., że żadne wydarzenia nie zdołają podważyć ruchu nar.-soc.

Po powtórzeniu przez przewodniczącego frakcji zapewnień wierności członków frakcji dla kierownika ruchu, Hitler wygłosił przemówienie, wskazując na to, iż o solidarność na śmierć i życie rozbić się muszą wszystkie ataki przeciwko ruchowi.

Berlin, 10. 12. (Tel. wł.) Monachijski „Voelkische Beobachter" ogłasza rozporządzenie Adolfa Hitlera, w którem ten zapowiada iż obejmuje sam kierownictwo polityczne partji że mianuje dotychczasowego inspektora Ley'a swym zastępcą w tej dziedzinie, a 14 grudnia ogłosi nowe wytyczne i rozporządzenia w odezwie z dnia 6-go listopada w celu wzmożenia siły ofensywnej partji.

Skazujący wyrok w procesie „Hatemorska"

Za fałszywe zeznania obaj oskarżeni otrzymali po 6 mies., a ponadto Piński za oszustwo 8 miesięcy

Gdynia, 10. 12. (Tel. wł.) Po dwutygodniowej przerwie wznowiono i ukończono proces przeciw kupcom Follenderowi i Pińskiemu, oskarżonym o utworzenie w Gdyni oszukańczej spółki akcyjnej pod firmą „Hatemorsk".

Jako świadek stanął były prezes rady nadzorczej „Hatemorsk", p. Kawczyński, prezes B. B. w Gdyni i wicedyrektor izby przemysłowo-handlowej. Z przeszło godzinnych zeznań wynika, że polegał na oświadczeniu adw. Mosiewicza, który go zapewnił, iż kapitał zakładowy spółki w sumie 250.000 zł. jest wpłacony. Gdy dowiedział się o malwersacjach Follendera i Pińskiego zawiadomił władze i usiłował przeprowadzić likwidację spółki. Osobiście stracił 1.300 zł.

Z odczytanych zeznań św. Henniga z Chojnic wynika, że Follender powiedział mu, iż „Hatemorsk" cieszy się poparciem wysokich „sanacyjnych" dygnitarzy i, że otrzyma z Manufaktury Widzewskiej zlecenie na wywóz 40 000 koców dla armji tureckiej. Poza tem, według Follendera, „Hatemorsk" planowało urządzenie w Gdyni fabryki konserw rybnych, utworzenie własnej flotyli śledziowej i budowę elewatorów zbożowych. Dyr. Kawczyński obiecał, że wystara się dla „Hatemorsk" o prawo przywozu ryb z Rosji sowieckiej. S. B.

Gdynia, 10. 12. (Tel. wł.) Dziś w południe ogłoszono wyrok.

Oskarżeni Leon Hollender i Bolesław Piński są uznani za winnych że przed sądem złożyli fałszywe oświadczenie w sprawie wpłacenia kapitału zakładowego i skazano każdego na 6 miesięcy więzienia i po 1000 zł. grzywny. Poza tem Piński skazany został na 8 miesięcy za oszustwo. Na podstawie amnestji kara Hollenderowi została darowana, a Pińskiemu złagodzona do 6 miesięcy, które sąd uznał za umorzone przez odbyty areszt śledczy. Hollender wyrok przyjął, natomiast Piński zgłosił odwołanie. S. B.

Nie sąd doraźny?

Warszawa, 10. 12. (Tel. wł.) — Dzisiejsze pisma żydowskie donoszą, że w sprawie zabójstwa śp. Grodkowskiego we Lwowie nie będzie prawdopodobnie sądu doraźnego, ale załatwi się ją przed sądem przysięgłych.

Piłsudski na Pomorzu

Warszawa 10. 12. (Tel wł.) W nocy z piątku na sobotę wyjechał pociągiem o godz. 12,15 do Torunia p minister spraw wojskowych Na dworcu pożegnali go premjer Prystor, min komunikacji Butkiewicz, wicem spraw wojskowych Składkowski szef sztabu gen gen Gąsiorowski, komisarz rządu na m. Warszawę Jaroszewicz oraz szereg innych osobistości. (w)

Przepowiednia pogody na niedzielę: Pochmurno ze skłonnością do opadów śnieżnych.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8 94 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł. Tendencja dla dolara mocna.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk niem w dewizach 211 60 zł., gotówką 210 00 zł. za 100 guld gd w dewizach 172 96 do 173.22 zł., gotówką 172.62 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań 10. 12 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 70.6 kg (120.1 ft w hol.), 2) żyta pomorskiego 69.35 kg (118.2 ft w hol 3) pszenicy pozn i pomorskiej 72.95 kg 124 ft w hol.), 4) owsa poznańskiego i pomorskiego 43.55 kg (74 1 ft w hol.).

Ceny tranzakcyjne

Żyto 75 tonn par Poznań	13,90
Żyto 20 tonn par Poznań	13,70

Ceny orjentacyjne

Żyto	13,60 – 13,80
Usposobienie słabe.	
Pszenica	20,25 – 21,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	14,50 – 16,00
Usposobienie słabe.	
Jęczmień 68—64 kg	13,00 – 13,75
Jęczmień 64—66 kg	12,50 – 13,00
Usposobienie słabe.	
Owies	10,75 – 11,00
Usposobienie słabe	
Mąka żytnia 60% wł work.	20,50 – 21,50
Usposobienie słabe	
Mąka pszenna 65% w work.	32,50 – 34,50
Usposobienie słabe.	
Otręby żytnie	7,50 – 7,75
Otręby pszenne	7,50 – 8,5
Otręby pszenne (grube)	8,50 – 9,50
Rzepak	44,00 – 45,00
Rzepik	40,00 – 45,00
Gorczyca	36,00 – 42,00
Wyka latowa	15,00 – 16,00
Peluszka	14.00 – 15,00
Groch Victoria	20,00 – 23,00
Groch Folgera	31,00 – 34, 0
Koniczyna czerwona	100,00 – 120,00
Koniczyna biała	100,00 – 140,00
Koniczyna szwedzka	100,00 – 120,00
Ziemniaki fabr za kilo %	0,00 – 012,12
Mak niebieski	103,00 – 113,00

Ogólne usposobienie spokojne

Tranzakcje na odmiennych warunkach żyta 60 tonn pszenicy 115 tonn jęczmienia 60 tonn, owsa 40 tonn, otrąb żytnich 75 tonn, ziemniaków fabrycznych 150 tonn makuchu słonecznikowego 5 tonn, wytłoków suszonych 15 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 10. 12. 1932 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed	kup.
Belgja	123.70	124.01	123.39
Holandja	358.65	359.70	357.80
Londyn	29 05	29.17	28.83
Nowy Jork czeki	8,925	8,945	8,905
Nowy Jork kabel	8,929	8,949	8,909
Paryż	34.85	34.94	34.76
Praga	26.42	62,48	26,36
Sztokholm	158,00	158,79	157.21
Szwajcarja	171.75	172,18	171.32
Włochy	45.75	45,97	45.53
Berlin	212.20		

Tendencja przeważnie utrzymana.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% poż bud.	39,25
4% poż inw.	99, 5 – 99,50
5% poż konw	4[illegible].00
4% poż dolarowa	52,90 – 52,75
7% poż stabil	54,75 – 54,00
w drobnych odcinkach	54.75

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski	86.50
Spress	33.00
W T F Cukru	15.25
Drogi Dojazdowe	10,50

Tendencja niejednolita.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 10. 12 1932 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna — obroty były nieco ograniczone, kursy naogół bez zmian

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poż. konwers. 40 —% oraz za 3% poż. bud 38.—, natomiast 4% premj dol handlowano w tranzakcjach po 52½

Z pożyczek komunalnych obracano 8% obligacjami m Poznania z r. 1926 po 92.—% w tranzakcjach.

Grand Hotel i Pensjonat „Stamary" w Zakopanem
po odnowieniu
już otwarty na sezon zimowy.
Ceny bardzo przystępne.
ng 6 653 **Zarząd Masy konk.**

Z papierów lokacyjnych P Z K handlowano 8% listy dol stare po 48—48½ w tranzakcjach, zaś 6% listy żytnie poszukiwano po 8.—

Z akcyj bankowych obracano Bankiem Polskim po 87 50.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 40% P
8% obl m Poznania z 1926 r 92% +.
8% dolarowe listy Pozn Ziemstwa Kredyt. 48—48½% +

(Kurs w złotych)

4% pożyczka premjowa dolarowa serja III 52 50 +
6% listy żytnie Poz Ziem Kred 8.— P.
3% pożyczka budowlana serja I. 38.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em 87.50 +.

Tendencja spokojna.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg

Berlin, 10. 12 1932 r.

Pszenica marchijska	190.00 – 192.00
Tendencja mocniejsza.	
Żyto march	153.00 – 155,00
Tendencja mocniejsza.	
Jęczmień browarowy	169,00 – 179,00
Tendencja cicha.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	160.00 – 167.00
Tendencja cicha.	
Owies march	119.00 – 124.00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	24.00 – 26.70
Tendencja mocniejsza.	
Mąka żytnia	19.60 – 21 80
Tendencja mocniejsza.	
Otręby pszenne	9,30 – 9.60
Tendencja spokojna.	
Otręby żytnie	8,70 – 9,00
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	21.00 – 26.00
Groch drobny jadalny	20.00 – 22.00
Groch pastewny	14.00 – 16.00
Peluszka	13,00 – 15.00
Bób	13,50 – 15 50
Wyka	14.00 – 16 00
Łubin niebieski	9,00 – 11,00
Łubin żółty	1[illegible].00 – 13,50
Seradela nowa	18.00 – 25.00
Kuchy lniane	10,00 – 10,10
Kuchy z orzecha ziemnego	10.60
Kuchy mielone (mączka)	10.80
Wytłoki suche	8.80
Śrót Soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	9,30
Śrót Soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	10.70

Ogólna tendencja mocniejsza.

Giełdy zbożowo - towarowe

Warszawa, 9. 12. Żyto I stand. 14 75 do 15, II stand. 14 50 — 14 75, pszenica jednolita 24 — 24 50, zbierana 23.50 — 24, pszenica jara czerwona szklista 25 — 25.50, owies jednolity 15 — 15 50, zbierany 13.50 do 14, jęczmień na kaszę 13 50 — 14, browarniany 15.50 — 16 50, groch polny z workiem 23 — 25, groch Wiktorja 25 — 30, rzepak zimowy 47 — 49, koniczyna czerwona surowa 99 — 110, bez kanianki 110 do 125, koniczyna biała surowa 90 — 120, bez kanianki 130 — 180, mąka pszenna luks. 43 do 48, 0000 38 — 43, żytnia pytlowa 25 — 27, sitkowa 20 — 21.50, razowa 20 — 21 50, otręby pszenne szale 9 75 — 10.25, średnie 9 do 9 50, żytnie 8.50 — 9, kuchy lniane 20 50 do 21, rzepakowe 15 75 — 16 25, słonecznikowe 16 50 — 17, łubin niebieski 8 — 8 50, peluszka 15 — 16, wyka 16 — 17, proso 18 — 19, siemię lniane 38 — 40, gryka 15 do 16, ziemniaki jadalne 3 50 — 4 00. Usposobienie spokojne, podaż zmniejszona.

Kraków, 9. 12 Żyto dw stand 16 do 16 25, lubelskie stand 15 75 — 15, owies dw. stand 15 — 15 50, zadeszczony 12 — 13, fasola Wachtel 21 — 23, łubin żółty 13 do 13 50, niebieski 10 50 — 11, mąka pszenna 60 proc pozn 40 — 41, mąka żytnia okr. krak 55 proc. 26 50 — 26.75, 65 proc. 17 do 17 50, mąka żytnia okr pozn 65 proc. 26 25 do 26 75. Tendencja spokojna, dowozy małe.

Lwów, 9 12 Pszenica przedniej jakości poszukiwana przy słabej podaży, podrożała W innych artykułach ceny utrzymują się na poziomie dotychczasowych notowań. Tendencja dla pszenicy zwyżkowa, pozatem utrzymana, usposobienie spokojne. Pszenica dworska loco Lwów 740 g/l 27 50 — 28, pszenica dw loco Lwów 720 g/l 25 50 — 26, inne kursy niezmienione.

Na gwiazdkę podarek elektryczny

ng 6 899

System centralistyczny dla Gdyni

Szósty list o sprawach gdyńskich

Kilka lat temu, jeden z wybitnych gdańszczan oświadczył, że Gdańsk byłby bardzo zadowolony, gdyby zatrzymano rozbudowę portu gdyńskiego chociażby na jeden rok. Obecnie okazuje się, że zatrzymano budowę naszego portu na jakie trzy lata.

W roku bieżącym prawie żadnych robót nie wykonano. Program na rok przyszły jest minimalny, chociaż przedsiębiorcy wyrazili gotowość wykonania daleko więcej na warunkach kredytowych. A tymczasem baseny południowe nie mają tak koniecznego połączenia z resztą portu, a niewykończony basen Prezydenta zasypuje się stopniowo piaskiem na skutek prądów, niosących piasek od strony Wisły. Mamy więc znowu do czynienia z drogo kosztującą pozorną oszczędnością.

Co w tych warunkach robi właściwie tymczasowa rada portu gdyńskiego, do której wchodzą niektórzy ludzie, doskonale na portach się znający? Rada portu rozpatruje tylko to, co się jej zechce pokazać, lub informuje się ją o faktach dokonanych. Pozostawia się jej rozpatrywanie spraw o opłatach portowych, jednak przeważnie nie licząc się z opinją jej niezależnych członków, którzy są zresztą majoryzowani przez urzędników i osoby, zależne w ten lub inny sposób od departamentu.

Zresztą rada zbiera się rzadko, a od czasu do czasu dyrektor departamentu używa jej jako audytorjum do swoich przemówień. W tej radzie, w rzeczywistości tylko tolerowanej, występują poszczególni członkowie niezależni z interpelacjami, które zwykle wprawiają w kłopot władze portowe i nie są mile widziane, i na które rzadko kiedy otrzymuje się wyczerpującą i jasną odpowiedź.

Niema też śladów ścisłej współpracy, jaka winna istnieć między wszystkiemi czynnikami, którym zależy na rozwoju portu. Jeszcze przed dwu laty było inaczej. Przytem oprócz rady portu zbierały się mniejwięcej raz na miesiąc tak zwane międzyministerjalne komisje do spraw portu i miasta Gdyni i do spraw wybrzeża. Komisje te zrobiły dużo pożytecznego, a myśli, uwidocznione w ich protokółach, nie stracą swej aktualności w ciągu szeregu lat. Lecz od dwóch lat przestano je zwoływać.

Wbrew pierwotnym oświadczeniom dyrektora departamentu morskiego, który zaraz po objęciu swego stanowiska przeniósł biuro projektów z Warszawy do Gdyni i zapowiedział stanowczą decentralizację, na miejscu w Gdyni, nic się nie decyduje. Dyrektor urzędu morskiego jest tylko wykonawcą otrzymywanych z Warszawy zleceń, co w oczach klienteli, zwłaszcza zagranicznej, umala znaczenie urzędu morskiego; dyrektor urzędu morskiego nawet w przybliżeniu nie jest tem, czem jest każdy dyrektor portu w Europie zachodniej. Dyrekcją portu jest departament w Warszawie, gdzie wiele rzeczy zupełnie inaczej się przedstawia, niż na miejscu, nad morzem. Można wątpić, czy obecnie przyjęty system skrajnej centralizacji, przy ludziach, którzy siedząc w Warszawie, niczego nauczyć się nie mogą, jest właściwy.

WILNIANIN.

NA ŚWIĘTA
KONIAKI WINKELHAUSENA
Z PRAWDZIWYCH-NAJTAŃSZE
Z DOBRYCH-NAJLEPSZE
ng 6 906

Bolszewizm w Polsce

Łódzka „Prawda", tygodnik grupy konserwatywno-gospodarczej B. B., zwraca uwagę na pewne odłamy obozu rządzącego, jak Front Robotniczy BB. lub Legjon Młodych, które w ostatnich czasach pełne są zachwytu dla haseł bolszewickich. Powiada zatem „Prawda", że wprawdzie u nas komunizm jest urzędowo zwalczany, ale

„Niema zgoła żadnych przeszkód do szczepienia i hodowania tej ideologji w najszerszych warstwach społeczeństa. Ba, nie jest uważane za zdrożne i niebezpieczne głoszenie idei przystosowania ustroju społecznego Polski do ustroju sowieckiego. Młodzież, która występuje z takiemi ideałami, cieszy się nawet szczególnem poparciem.

Na tem tle powstają nieraz wprost paradoksalne sytuacje. Osobistości, które formują oskarżenia przeciw podejrzanym o należenie do nielegalnych organizacyj, szerzących hasła komunistyczne, występują równocześnie w roli protektorów manifestacyjnych wystąpień organizacyj, wprawdzie legalnych, ale głoszących hasła upodobnienia ustroju społecznego Polski do ustroju Rosji sowieckiej, aby nastąpić mogło zbratanie pomiędzy robotnikiem z Górnego Śląska a robotnikiem z Magnitogorska.

W czasie procesów komunistycznych w naszych sądach co inteligentniejsi oskarżeni zasypują trybunał cytatami i całemi artykułami z naszej prasy, korzystającej z jaknajlepszej opinji, i wykazują, że na organizowanych przez siebie zebraniach nic innego nie mówili ponad to, co znaleźli w tych artykułach na temat zalet ustroju sowieckiego i jego wyższości nad „zgniłym" systemem kapitalistycznym, który, zdaniem nieomal całej naszej prasy, beznadziejnie „zbankrutował".

„Z uwagi na to, co powiedzieliśmy wyżej, trzeba niestety dojść do smutnego wniosku, iż zadowolenie z dojścia do skutku paktu o nieagresję z Rosją sowiecką wypływa w dużej mierze z sympatyj dla bolszewickiego porządku społecznego i dla ideałów socjalistycznych, które rzekomo w tym porządku znajdują swoje urzeczywistnienie".

Dziwny to jest stan rzeczy, w którym jedna część BB. zarzuca drugiej, że ma skłonności bolszewickie oraz, że popiera te grupy z temi skłonnościami.

Taktyka żydowska

W żydowskiej zagranicznej agencji prasowej:

Redaktor: — Panie szefie, znowu nasi zabili w Polsce studenta, jak tu o tem napisać?

Szef: — Jak? Telegrafuj pan natychmiast na wszystkie strony o nowym pogromie żydowskim!...

PRASA
organ Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism
Czasopismo poświecone sprawom wydawniczo-prasowym
pod redakcją Stanisława KAUŻIKA
WYSZEDŁ Z DRUKU Nr. 9-10-11/1932 r.
Zawiera artykuły: redakcyjny — Kryzys trwa; WŁ. WOLERTA — O Polski Instytut Prasoznawczy; M. GRZEGORCZYKA — Życie i śmierć gazety; E. M. SZUMMERA — Prasa litewska; J. SZAPIRO — Poprawa w Anglji; pogorszenie w Ameryce; M. WAJNRYBA — Psychotechnika w prasie niemieckiej; Kodeks ogłoszeniowy norweski; CZ. GUTREGO — Centrala odbitek; W. NATANSONA — Zawieszenie czasopisma w świetle przepisów dekretu prasowego; J. CZERWIŃSKIEGO — Art. 105 Konstytucji w teorji i w praktyce. Ponadto Nr 9-10-11 zawiera następujące działy: z działalności Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism, z działalności Związku Dziennikarzy Rzplitej, Syndykatów Dziennikarzy oraz innych organizacyj dziennikarskich, kronika krajowa, przegląd ustaw i rozporządzeń, sądownictwo a prasa, kronika zagraniczna, przegląd piśmiennictwa. Do nabycia we wszystkich większych księgarniach i u sprzedawców Tow. „Ruch", na większych dworcach kolejowych oraz w Administracji „Prasy", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 40, m. 11. Tel. 540-00. Konto P. K. O. 18 606. Prenumerata roczna „Prasy" wynosi 12 zł. Cena Nr. 9-10-11 zł 2.50 zg 17 037

Zw. Młodych Narodowców

Dnia 28 listopada powstało ognisko Z. M. N. dzielnicy Stare Miasto w Poznaniu. Zebranie konstytucyjne odbyło się w lokalu p. Pohlowej przy ul. Chwaliszewo. Zagaił je p. Józef Kroszyński, poczem referował sprawę założenia ogniska i odczytał statut Z. M. N. Jednogłośnie uchwalono przyjąć statut i powołać do życia ognisko Z. M. N. dzielnicy Stare Miasto. Do zarządu wybrani zostali pp.: Jan Zalewski — prezes, Mieczysław Olszewski — sekretarz, Tadeusz Jarecki — skarbnik, Sylwester Maleszyński i Ludwik Susiński — ławnicy.

Tegoż dnia o godz. 12 w lokalu p. Rybaczewskiego „Riviera" odbyło się zebranie konstytucyjne Związku Młodych Narodowców ogniska Puszczykowo. Zebraniu przewodniczył p. Adam Trocha. Po zapoznaniu się ze statutem przystąpiono do wyboru zarządu. Prezesem wybrano p. Jana Kantego, sekretarzem p. Józefa Gziela, skarbnikiem p. Zygmunta Łakomego.

Założony niedawno w Środzie Związek Młodych Narodowców rozwija się szybko. Z każdym dniem rośnie liczba członków. Obecnie liczy Z. M. N. blisko 100 członków, tak mężczyzn, jak kobiet.

Dnia 2 grudnia odbyło się zebranie organizacyjne Z. M. N. w Gnieźnie, na którem po wysłuchaniu ciekawego referatu na temat wychowania narodowego młodego pokolenia zebrani zgłosili swój akces do Związku. Po podpisaniu deklaracyj wstąpienia dokonano wyboru zarządu gnieźnieńskiego ogniska Związku Młodych Narodowców oraz uchwalono stworzyć sekcję żeńską ogniska.

W skład zarządu wchodzą: prezes — Kazimierz Jaźwiecki, członkowie zarządu — Marja Kruszczanka, Józef Bogajewski, Kazimierz Mężyński, Kazimierz Rzeźniecki, Breliński. Dnia 3 grudnia została nowa organizacja zgłoszona w starostwie grodzkeim i od tego dnia jako organizacja legalna przyjmuje w swe szeregi nowych członków.

Dnia 30 ub. m. w Śmiglu na dużej sali Strzelnicy, odbyło się drugie z rzędu, zebranie Związku Młodych Narodowców, na które zjawiło się przeszło 200 osób. Zebranie zagaił prezes p. Piotr Adamczewski. Zaszczycili swą obecnością zebranie ks. prob. Nowak i ks. wik. Bogacki. Po przybyciu księży, dłuższe a aktualne przemówienie na temat: „Cele i zadanie Związku Młodych Narodowców", wygłosił p. Jerzy Gronowski. Przemówienie to spotkało się z żywemi oklaskami. Poczem przemówiła p. Zbierska do zgromadzonych pań, wzywając je do licznego zapisywania się na członkinie Związku Młodych Narodowców.

W wolnych głosach, zabrał głos ks. prob. Nowak, który wzywał młodzież, zorganizowaną w Związku Młodych Narodowców do intensywnej pracy i do wiernego służenia ideałom ruchu narodowego, a na koniec swego przemówienia złożył życzenia, ażeby nowozałożona organizacja rozwijała się potężnie na miejscowym terenie.

Pani SUGUS CZEKOLADOWY
PUDEŁKO 20 GROSZY
Pg 7 502-70.118

Zaburzenia w Berlinie

Berlin, 10. 12. (PAT.) Przez cały dzień wczorajszy powtarzały się liczne demonstracje komunistyczne na ulicach Berlina. We wszystkich wypadkach interwenjowała policja używając pałek gumowych. Większe rozmiary przybrały zaburzenia w Poczdamie.

DENTOSAN
usuwa nalot tytoniowy
ANTIBA Sp. z o. o.
ODŚWIEŻA ODDECH
DENTOSAN
ng 6 890

RAD LECZY!
reumatyzm, ischias, migrenę, sklerozę, cierpienia stawów, choroby zapalne i bóle pooperacyjne. Kurację radową w domu umożliwiają każdemu suche
OKŁADY RADOWE „RADIUMCHEMA"
z wieczną promieniotwórczością z St. Joachimsthal. Żądajcie bezpł. prospektów:
„RADIUMCHEMA", Warszawa Śniadeckich 22, tel. 8-83-11.
Uwaga! Prawdziwe okłady „RADIUMCHEMA" zaopatrzone są w godło państwowe Czechosłowacji. — Unikajcie falsyfikatów. ng 6862

szy Korespondencyjny Turniej Licytacji
patrz Nr. 22 Dwutygodn. BRIDGE
Tg 760

Czytał Pan
„GOG'A" PAPINIEGO?
ng 6 903

Stronnictwo Narodowe

Koło Główna

Wielkie zebranie odbędzie się w niedzielę, 11 b. m. o godz. 12 w południe w sali p. Książyka, ul. Główna 38. Referaty wygłoszą pp. Stanisław Jeske i Henryk Szeib. Bilety wstępu nabyć można u prezesa p. B. Stelmaszyka, ul. Gnieźnieńska 20.

O liczne i punktualne przybycie prosi ZARZĄD.

Koło Żegrze

Wielkie zebranie odbędzie się w niedzielę, 11 b. m. o godzinie 12 w sali p. Czypickiego. Referat wygłosi p. Feliks Holasz.

O liczne i punktualne przybycie prosi ZARZĄD.

„Gwiazdor" i „zwijka"

Należy to, dla mnie przynajmniej, do wielkich przyjemności, móc się czasem rozejrzeć po tym wielkim, a mało przez kogo obserwowanym świecie zjawisk językowych. Aby taka obserwacja była przyjemną, potrzebna jest pewna, ale nieprzesadna doza determinizmu, należy się pogodzić z pewnemi zjawiskami, niezależnemi od woli jednostki czy nawet ogółu. Dbać pilnie o poprawność języka, trzebić i wyrzucać za nawias rażące germanizmy w składni i znaczeniu, ale nie wpadać w skrajny puryzm i zostawić językowi potocznemu pewną swobodę rozwoju. A wtedy możemy się z satysfakcją przyglądać, co się dzieje w tem kłębowisku.

Weźmy dla przykładu aktualną w okresie przedświątecznym postać g w i a z d o r a. Jest to wyrażenie pełne osobliwej powagi. Powagi użycza mu gwiaździsty temat, osobliwości końcówka — „or". W dzisiejszych tendencjach rozwoju języka nie spotykamy jej przy pracy. Należy do nieproduktywnych. Rdzenne sufiksy na „or" liczy się wogóle do dawniejszych i rzadszych (wiewior, wisior, znachor itd.) Geneza słowa wydaje się też dość naturalną. Z kaczki powstał kaczor, z gęsi gęsior, z kędzierzy kędzior i wreszcie z gwiazdy — gwiazdor. Jest to osobistość powszechnie znana, typowa i nieodłączna w zwyczajach ludowych zachodnich dzielnic Polski. Znamy go wszyscy. Mężczyzna z długą brodą, odziany w przewrócony kożuch, z wąsami z pakuł i potężnym kosturem w garści. Przewodnik chóru, przywódca młodzieży obchodzącej domy z „gwiazdą". Im dalej na wschód, tem rzadziej spotyka się gwiazdora, znany jest na całych Kujawach po obu stronach dawnej granicy. Na Mazowszu częściej zowie się „gwiaździarzem" lub „gwiaździchem". (Gdy doczekamy się kiedyś atlasu języka polskiego, określającego dokładnie rozmieszczenie wyrażeń na całym obszarze polszczyzny — można będzie dokładniej oznaczyć te zasięgi) Gwiazdor miejski jest to istota bardziej eteryczna i nadprzyrodzona, równa co do funkcji św. Mikołajowi, przynosi dzieciom podarki wigilijne.

Ale nie o zwyczaje gwiazdkowe i ludowe tu chodzi, lecz o sam wyraz. Ograniczony do pewnego terytorjum, poszerzył się ostatnio ogromnie. Spotkać go można nieomal wszędzie. Odmłodniał, wypiękniał nie do poznania, odrzucił wąsy z pakuł, brodę i sękaty kostur. W błyszczącym gorsie i świetnie skrojonym fraku wychyla się ku nam z fotosów każdego kina! czaruje głosem w każdym odbiorniku Raz się nazywa Douglas Fairbanks, kiedyindziej Adolf Menjou, to znów Maurice Chevalier lub poprostu Bogucki czy Fog. Dawniej bywały tylko gwiazdy i primadonny rodzaju żeńskiego. Dziś są również gwiazdory filmowe, radjowe, teatralne. I nawet ci, którzy nigdy o ludowym gwiazdorze nie słyszeli, mieszkańcy Wilna, Lwowa, Warszawy, Tarnopola przyjęli go z miłą chęcią do codziennego zasobu wyrażeń. A stare, siwe już ze starości słówko uśmiecha się, zadowolone z nowego przydziału i rozleglejszej niż dotąd służby, jaką mu pełnić rozkazał kapryśny zwyczaj językowy.

W piłce nożnej dużo zależy od dobrego podania, często też i w języku. Możnaby i tu zalecać wpatrywanie się w godne wzory, podobnie jak Greczynkom w starożytnej Helladzie stawiano w pewnych okresach życia posążki Heraklesa lub Apollina przed oczyma. Ze złego zapatrzenia bywa często wiele szkody. Pragnąc nazwać po polsku krążek z utrwalonemi dźwiękami, użyliśmy skwapliwie i najniepotrzebniej pośrednictwa Niemców, dzięki czemu istnieje p ł y t a gramofonowa słuchamy koncertu z p ł y t. Jaka znowu płyta, kiedy to krążek? Czesi poszli w tym wypadku za Francuzami i nazywają ten krążek — „dyskiem". Jest to i logiczniejsze i sympatyczniejsze Błędu już odrobić się nie da, ale godzi się więcej uważać na przyszłość, szczególnie dziś, gdy istne tabuny nowo-technicznej terminologji wołają o przystosowanie czy spolszczenie.

Pod koniec ubiegłego stulecia, gdzieś w latach siedmdziesiątych pojawiły się u nas pierwsze papierosy. Nowotwór, przefasonowany z rosyjskiej „papieruski" był zupełnie dobry, zręczny i nawet okazały. (Wszystkie wyrażenia z sufiksem na — ,os" mają coś okazałego w sobie). Gorszy kłopot okazał się z tą istotną częścią składową, w której papieros przyrządzano. Niemcy nazwali ją h ü l s e. Termin zagnieździć się zdołał rychło w Wielkopolsce, sama zaś hilza powędrowała do Petersburga, gdzie wedle praw głosowni rosyjskiej wzmocniła się w gilzę, tak jak heros zmienia się w „gieroja". W rosyjskiem tem opakowaniu przybyła gilza do Kongresówki, okupując ją łatwo i bezspornie, jak równie łatwo zdobyła sobie obywatelstwo w Wielkopolsce. Tymczasem do Małopolski przywieziono z Wiednia, wraz z pierwszemi papierosami, tamtejszą d ü t t e, która z miejsca zaaklimatyzowała się, ale spolszczona wcale udatnie na „tutkę". Niestety owa tutka nie miała widoków ekspansji poza granice b. Galicji. Już o miedzę bowiem od niej w Kielcach, Pińczowie czy Zamościu w tutkach (i tytkach) sprzedawano mąkę, cukier, jagody i pieprz. Trudno więc było Kongresowiakom zgodzić się na proponowane przez Galicjaków palenie tytoniu w tutkach. Zasięg trzech odrębnych określeń tak był ścisły i uparty, że stał się niemal cechą rozpoznawczą mieszkańców różnych dzielnic. Lwowianin używał i używa do dziś tutek, Warszawiak gilz, Poznańczyk również gilz. Gwoli zwyczajowi mownemu wytwórnie owej gałęzi przemysłu zmuszone były drukować odrębne etykiety z „gilzami" dla jednych, „tutkami" dla drugich. Z grona producentów wyszedł też projekt ujednostajnienia i spolszczenia tej nazwy. Przed jakimś rokiem wyłoniło się słówko zastępcze, generalne: z w i j k a. Owszem, pomysł nawet niezły. Wyrażenie zdrobniałe typu linijka, żmijka, bestyjka, oznacza drobny zwój. Słowniki nasze nie notują, ile wiem zwijki, nie jest ona jednak nowotworem. Znajduję ją np. w listach Zygmunta Krasińskiego, który pisze do Delfiny Potockiej w r 1841: „Droga Najlepsza, Wiecznie Umiłowana! Gdym rozwiązywał rękawiczek z w i j k ę, daną przez Ciebie na wyjezdnem..." Z Krasińskim czy bez Krasińskiego miałaby zwijka szanse wprowadzenia pewnego porządku w języku palaczy. Ale czy się przyjmie? Czy uzna ją najwyższy trybunał, jakim jest niepochwytna wola ogółu? Czy może raczej złośliwy duszek językowy, o którego figlach pisałem w książce pt. „Na końcu języka", zechce przekornie przyznać rację tym konkurencyjnym fabrykom, które nie wytwarzają zwijek, lecz tytoniówki, dwuwatki itp. Trudno przewidzieć.

ST. WASYLEWSKI.

W kraju i w świecie

Ratyfikacja

Sprawa ratyfikacji układu między Polską i Sowietami o wzajemnem nienapadaniu i niezaczepianiu, podpisanego w Moskwie 25 lipca b. r., a wraz z umową o postępowaniu pojednawczem z 23 listopada b. r., będzie oczywiście zajmowała koła polityczne i nie zejdzie z powierzchni aż do wyraźnego jej wyjaśnienia. Układ ten, wbrew wszystkim dotychczasowym załatwieniom u nas w dziedzinie ratyfikacji umów międzynarodowych, nie został przedstawiony do ratyfikacji Sejmowi, lecz ratyfikowany przez p. Prezydenta Rzplitej dnia 26 listopada b r. Na posiedzeniu Sejmu dnia 6 grudnia b r., zwróciłem uwagę z ramienia Klubu Narodowego, na niezwykłość tego załatwienia i jego niezgodę z obowiązującym stanem prawnym, gdyż wedle art 49 konstytucji umowy, które zawierają przepisy prawne, obowiązujące obywateli, wymagają zgody Sejmu.

Na to moje przemówienie w Sejmie odpowiada „Gazeta Polska" nr. 340 uwagami p. t. „Jak sobie p. Stroński język przydeptał".

Obraz ten nie jest wytworny. I niebardzo się mieści nawet w śmiałej wyobraźni. Już łatwiej byłoby przydeptać komuś innemu napastliwy język. Spróbujemy.

Przedewszystkiem trzeba stwierdzić, że pismo pp pułkowników w tym sporze ze mną pod wezwaniem przydeptanego języka, samo bardzo powściągliwie trzyma język za zębami właśnie w tych sprawach, w których prosiłem o objaśnienie i odpowiedź.

Mianowicie, przemawiając przy sposobności przedłożenia Sejmowi siedmiu innych umów do ratyfikacji, powiedziałem:

„Twierdzę, że zestawiając ten układ z Sowietami z układami, które dzisiaj są przedstawione do ratyfikacji, nie znajdzie się powodu, dla któregoby te układy miały wymagać zgody Sejmu, a tamten nie."

Cisza. Na to ani słowa odpowiedzi. Język za zębami i woda w ustach.

Powiedziałem również:

„Ratyfikowaliśmy w Sejmie t. zw. pakt Kellogga z r 1928 i t. zw pakt Litwinowa z r. 1929, a już nikt nie zdoła wynaleźć jakiejkolwiek różnicy w przepisach prawnych paktów Kellogga i Litwinowa z jednej strony a obecnego układu z Sowietami z drugiej strony."

Cisza. Na wyraźne zwrócenie się o wynalezienie tej różnicy, co dawało tak wdzięczne pole prowadzącym spór ani szeptu odpowiedzi Znowu język za zębami i woda w ustach.

Natomiast ograniczono spór do mego twierdzenia:

Nie ulega wątpliwości, że układ ten między Rzplitą a Sowietami zawiera przepisy prawne, obowiązujące obywateli. Mianowicie wynika z tego układu, że na obszarze Rzplitej wszelkie nawoływanie do wojny zaczepnej jest zakazane A to jest postanowienie, które obowiązuje obywateli...

Na to odpowiada, wśród rozhasania przytyków i docinków, „Gazeta Polska":

„Stwierdzamy kategorycznie, że podpisany i ratyfikowany pakt o nieagresji między Rzplitą Polską, a ZSRR wcale nie zawiera tych postanowień, które p Strońskiemu posłużyły za podstawę do jego kunsztownej argumentacji prawniczej."

Ponieważ spór toczy się po stronie mych przeciwników pod wezwaniem przydeptanego własnego języka, ograniczę się do przytoczenia treści art. 1 umowy właśnie z... „Gazety Polskiej" nr 205 str 1, nazajutrz po podpisaniu t. j. z 26 lipca b. r.:

„Strony konstatują, że w ich wzajemnych stosunkach wyrzekły się wojny jako narzędzia polityki narodowej i zobowiązują się wzajemnie powstrzymywać od wszelkich działań agresywnych, za jakie będą poczytywane akty, naruszające całość terytorjalną i polityczną niezależność drugiej strony, nawet w tym wypadku, gdyby działania tego rodzaju miały miejsce bez wypowiedzenia wojny i z uniknięciem wszelkich jej przejawów."

Czy z tego nie wynika, że nawoływanie do wojny zaczepnej, podobnie jak wszelkie działania zaczepne, są zakazane, oraz że dotyczy to nietylko władz ale także obywateli państwa?

Proszę bardzo, niechaj „Gazeta Polska" wystąpi z szerszem i wyraźniejszem uzasadnieniem swego poglądu, że w tym art. 1 nie mieści się takie właśnie zobowiązanie obywateli polskich, a wtedy pogadamy dalej.

Narazie stwierdzamy, że wprawdzie przydeptanie własnego języka jest rzeczą trudną, ale ostatecznie, wysiłkiem na przestrzeni czterech z górą miesięcy, między ogłoszeniem w „Gazecie Polskiej" 26 lipca 1932 treści tego art. 1 a obecnem twierdzeniem „Gazety Polskiej" z 8 grudnia 1932, że nie zawiera on zobowiązania, dotyczącego obywateli polskich, można sobie jednak język przydeptać.

Spór dotyczy jednak także dalszych bezpośrednio słów mego przemówienia w Sejmie:

„Obowiązuje to obywateli tak dalece, że nawet istnieje osobny przepis w nowym kodeksie karnym, a mianowicie w art. 113 (Głos na ławach BB: W kodeksie karnym jest ten przepis, a nie w umowie. Pos. Stroński: W kodeksie karnym jest to, co pana czeka, jeśli pan naruszy to, co jest w umowie). Art. 113 kodeksu karnego powiada zatem: kto publicznie nawołuje do wojny zaczepnej, podlega karze więzienia do lat 5-ciu. Obowiązki obywateli, wynikające z tego układu, są zatem bardzo ściśle w naszem ustawodawstwie określone."

Na to odpowiada mi „Gazeta Polska" tak:

„Rzadko kiedy tak wytrawnemu djalektykowi zdarza się, aby w jednem i tem samem zdaniu zaprzeczył sam sobie w sposób niezbity: aby pierwszym zkolei argumentem zdruzgotał doszczętnie własną tezę. Jeśliby bowiem układ zawarty z Sowietami zawierał „przepisy prawne obowiązujące obywateli", które wprowadzone były już uprzednio w kodeksie karnym, to byłyby to przecież przepisy tegoż kodeksu, a nie zawartej następnie z innem państwem umowy. Nie zawierałyby zatem żadnych nowych zobowiązań dla obywateli. Tu właśnie język się p. Strońskiemu pod własny obcas podwinął..."

Ale pismo pułkowników zapomina, że ten nasz art. 113 K. K., słynny, także na gruncie międzynarodowym ze względu na wnioski polskie o t. zw. rozbrojeniu moralnem, ma obok wspomnianego 1 par. o tych 5 latach jeszcze i 2 par.:

„Ściganie następuje tylko wtedy, gdy czyn, w § 1 określony, uznany jest za karalny przez ustawy państwa, przeciw któremu nawoływanie jest skierowane."

Zawarcie układu obecnego z Sowietami stwarza właśnie podstawy tej niezbędnej wzajemności i dlatego jest to ważne ze względu na obowiązki obywateli państwa.

Pismo pp. pułkowników, które daje mi rady, abym czytał uważnie zechce ich sobie samemu nie żałować, a wyjdzie mu to na dobre.

Jest to jeden z tych sporów, w których pochód obozu rządzącego przeciw oczywistości musi być tylko pogrążaniem się w toń niesłuszności coraz głębiej, albowiem:

1. niema na to rady, że skoro jest taka umowa z Sowietami, musi ona stwarzać obowiązki dla obywateli,

2. niema na to rady, że nie istnieje żadna różnica prawna między tą umową nie przedstawioną Sejmowi do ratyfikacji, a innemi umowami pokrewnemi lub nawet nie pokrewnemi przedstawionemi Sejmowi do ratyfikacji.

Tych prawd oczywistych żaden język nie zaliże.

STANISŁAW STROŃSKI.

Z Stronnictwa Narodowego

Walne zebranie w Starołęce

Koło w Starołęce odbyło swe walne zebranie pod przewonictwem p. Filipowskiego, który w obszernym referacie omówił projekty ustawy samorządowej, poddając go rzeczowej krytyce. Nowe władze wybrano w składzie następującym pp.: prezes — Maciejewski, wiceprezes — Filipowski, sekretarz — Pieczka, skarbnik — Ciemny, ref. wydz. pracy i opieki społecznej — Koziołek, członkowie zarządu — Paszkiewicz i Sznajder.

Zebranie plenarne w Gnieźnie

Dnia 6 grudnia rb. w sali hotelu Europejskiego odbyło się zebranie plenarne, na którem uczestniczyło około 200 osób. Zebranie zagaił prezes p. dr. Szałkowski witając ks. kan. Styczyńskiego, który jako pierwszy wystąpił z referatem i w mocnych słowach mówił o dwóch kierunkach od dawna zaznaczających się w rozwoju naszego narodu i państwa. Głównymi reprezentantami tych kierunków są dziś po jednej stronie zwolenicy obozu narodowego a po drugiej stronnicy obozu rządowego. W dyskusji zabierali głos pp. red. Cieślak i Szostak. Wreszcie prezes dr. Szałkowski pod koniec zebrania zaznajomił zebranych z projektem ustawy samorządowej.

SPRAWY WOJSKOWE

Zamiast podporuczników — namiestnicy?

Dowiadujemy się, że ministerstwo spr. wojsk. opracowuje projekt zasadniczej reorganizacji korpusu oficerskiego. Projekt przewiduje, iż podchorążowie rezerwy po przeszkoleniu w szkołach podchorążych rezerwy i odbyciu odpowiednich ćwiczeń w pułkach, nie otrzymywaliby — jak to jest dotychczas — stopni podporuczników, lecz mianowani byliby „namiestnikami".

W tym stopniu odbywaliby oni ćwiczenia rezerwy, przyczem na okres ćwiczeń wypłacanoby im pensje mniejsze, niż dotychczas podporucznikom rezerwy; wysokość pensyj namiestników za okres ćwiczeń równałaby się poborom starszego sierżanta w rezerwie; powołanego na ćwiczenia wojskowe.

Projekt ten jest podyktowany względami oszczędnościowemi; w razie zatwierdzenia go przez decydujące czynniki wojskowe możnaby w ten sposób uzyskać pewne zmniejszenie budżetu min. spr. wojsk. Należy zaznaczyć, że absolwenci (podchorążowie) z a w o d o w y c h szkół podchorążych awansowaliby podobnie jak dotychczas odrazu do stopnia podporucznika.

Namiestnicy — według projektu — otrzymywaliby automatycznie stopnie podporuczników na wypadek wojny, względnie w razie powołania ich do zawodowej służby w armji czynnej.

Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że zmiany powyższe, gdyby rzeczywiście weszły w życie, obowiązywać będą dopiero przyszłe, a najwyżej obecnie odbywający służbę czynną rocznik podchorążych rezerwy.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

DOKOŁA WIELKIEJ ROCZNICY

ADAM GRZYMAŁA SIEDLECKI BĘDZIE MÓWIŁ O WYSPIAŃSKIM

Odczyt Siedleckiego o Wyspiańskim, zapowiedziany na dzisiaj do kina „Słońce" na 12 w południe, został poprzedzony z Warszawy mocnem echem. Siedlecki musiał powtarzać go dwukrotnie, gdyż napływ słuchaczy był zbyt wielki, aby z zapowiedzianego pierwszego odczytu wszyscy mogli byli skorzystać. Szpaltowe sprawozdania pism warszawskich były świadectwem, że Siedlecki i tym razem pokazał swoją sztukę, polegającą na mistrzowsko zwięzłem podaniu ogromnego materjału i na wyciągnięciu z niego wniosków syntetycznych, które ukazują Wyspiańskiego w jasnem i przenikającem świetle.

Uczestnikom ówczesnego krakowskiego życia wiadomo, że szczególnie zbliżył się Siedlecki do Wyspiańskiego w „węgrzeckich" czasach poety, tj wówczas gdy Wyspiański, nękany coraz srożej chorobą, przeniósł się był z Krakowa na wieś, do swej zagrody w Węgrzcach. — Siedlecki był tam częstym gościem. Wyspiański pisał wtedy „Zygmunta Augusta" — Siedlecki odczytywał te fragmenty poecie głośno, na jego życzenie. Wyspiański wysoko bowiem cenił kunszt recytatorski Siedleckiego i mawiał, że w ten sposób orjentuje się w scenicznym rezonansie swego wiersza. A „Zygmunta Augusta" nigdy nie miał usłyszeć ze sceny, i miał tego tragiczną świadomość...

Taksamo gdy teatr krakowski wystawiał „Cyda", Siedlecki ustawicznie krążył między Krakowem a Węgrzcami, aby utrzymać styczność między teatrem, a Wyspiańskim i przyjmować odnoszące się do wykonania życzenia poety. Jeździł sam, albo z ówczesnym dekoratorem sceny krakowskiej, śp. Spitziarem. Z ust Siedleckiego dowiedział się był wtedy Wyspiański o przedstawieniu „Cyda" na dworze Jana Kazimierza i o prologu Andrzeja Morstina, którym tę reprezentację poprzedził. Przywiózł też Siedlecki Wyspiańskiemu egzemplarz tamtego „Cyda" z Bibljoteki Jagiellońskiej, a w rozmowie poruszył pytanie, czy by Wyspiański nie uznał za właściwe napisać od siebie podobnego prologu, jak morstinowski, tj. prologu który byłby taksamo aktualnym na nasze czasy, jak Morstina na tamte.

Wyspiański, po namyśle, postanowił dodać do swego przekładu tylko prolog Morstina, własnego zaś nie pisać. Motywował to mniejwięcej tak:

— Sens prologu Morstina jest ten, że wśród rycerzy Jana Kazimierza są rycerze godni Rodryga. A dziś takich rycerzy w Polsce niema... Więc napiszę tylko kilkanaście wierszy o przedstawieniu „Cyda" przed Janem Kazimierzem i Marją Ludwiką.

I tak się stało. O „Cydzie" wiele Wyspiański z Siedleckim rozmawiał, jak to jest naturalne wobec odwiedzin, tej sztuce poświęconych. To też znanem było wówczas w literackim Krakowie, że wielkie opowiadanie Cyda przybrało swoją ostateczną formę po rozmowach i naradach z Siedleckim którego głębokie odczucie sztuki Wyspiański wysoko cenił, jak to było powszechnie wiadomo. Siedlecki był pierwszym biografem Wyspiańskiego, a napisane przezeń dzieło, które doczekało się dwóch wydań, do dziś dnia musi stanowić punkt wyjścia i oparcia dla wszystkich — nielicznych jeszcze, niestety — badaczy Wyspiańskiego. Bezpośrednie krakowskie obcowanie z poetą wyryło na tej cennej książce piętno przeżycia osobistego i pogłębiło w niej odczucie i zrozumienie intencyj poety, a jej autora uczyniło tem bardziej powołanym i autentycznym pośrednikiem między twórczością Wyspiańskiego, a kulturalną Polską.

W. N.

JAKIM TO „OBERKIEM" KOŃCZY SIĘ „WESELE"

Z Krakowa donoszą nam:

Między drobnostkami, jakie ukazują się ciągle na marginesie rocznicy Wyspiańskiego, zasługuje na uwagę i na uśmiech jedna, nawskroś krakowska. Wiadomo jakimi patrjotami lokalnymi są Krakowianie, co im się bardzo chwali. Słusznie też zapisują na swój rachunek i ten fakt niezaprzeczony, że „Wesele" spotkało się w Krakowie odrazu z entuzjazmem i z głębokiem wyczuciem, podczas gdy w innych środowiskach musiało sobie nieraz torować drogę przez uprzedzenia i przez krzyki na „niezrozumialstwo". Otóż była na tem mała plamka, mianowicie przypomniana już przed paru laty recenzja „Nowej Reformy" (dziś nieistniejącej), której sprawozdawca tak dobrze odczuł nastrój ostatniej sceny, że uznał ją za zakończoną „oberkiem weselnym" i wogóle za pogodną.

To też przy rocznicy postanowiono i ten czarny punkcik wybielić. Wyciągnięto ową nieszczęsną recenzję, aby wykazać, że sprawozdawca nazwał „Wesele" „klejnotem literackim, jakiego równego nie wydała najnowsza doba piśmiennictwa", mówił o „lutni na wysoką nastrojonej skale" itd. itd. Miało to dowieść, że „Nowa Reforma" była taksamo w porządku, jak reszta prasy krakowskiej i że krakowskie akordy „Wesela" nie miały żadnego dysonansu.

Wszystko to pięknie, lecz nikt na to nie poradzi, że w sprawozdaniu tem jest istotnie „oberek" i to w związku zupełnie rozkosznym. Albowiem po opisie, jak Chochoł każe wyjąć weselnikom kosy z rąk i ustawić ich parami, napisał sprawozdawca, że w tej chwili...

...rozlegają się dźwięki weselnego oberka i w jednej chwili pełen grozy nastrojowy obraz poprzedni, zmienia się w wesołą, barwną scenerję weselną. Ponura wizja poety rozpryskuje się jak bańka mydlana i jakby na ironje zmienia się w rzeczywisty, realny obraz życia. . To, niespodziewane a pełne poetyckiej pomysłowości rozwiązanie akcji sprawia rzeczywiście potężne wrażenie.

„Kruty, werty, treba umerty". Jakkolwiek by obracać ten tekst, zawsze musi wyjść z niego, że sprawozdawca nieboszczki „Reformy" (mniejsza nazwisko, niech spoczywa w pokoju, bo był kochanym i poczciwym człowiekiem), że zatem ten sprawozdawca ani zamarzył sobie, jakim nastrojem „Wesele" się kończy. Widmowy taniec wziął za „powrót do barwnej scenerji weselnej", wizję iście demoniczną przedstawił sobie jako „rzeczywisty, realny obraz życia", słowem: utrafił jak kulą w płot. Różnie wykładano „Wesele" i różnie do dzisiaj się je eksplikuje, lecz na taki pomysł nie wpadł nikt ani poza Krakowem, ani w samym Krakowie, gdzie krytyka teatralna stała wtedy bardzo wysoko, a tylko jedna „Reforma" była wyjątkiem, do którego śmieszności Kraków się przyzwyczaił i w rachubę go nie wstawiał.

Nie udała się więc rehabilitacja, zresztą dla historji „Wesela" raczej wesoło-obojętna. Ale osobny pieprzyk na tem polega, że ów nieszczęsny sprawozdawca był także krytykiem muzycznym (był też i malarskim, co wywołało w słynnej „Szopce" michalikowej zwrot: ...„komu on poświęci feljeton, ten tłucze głową o beton...") Otóż każdemu wiadomo, że oberek jest tańcem w takcie trzyćwierćiowym pewną odmianą mazura, zaś kończąca „Wesela" melodja „Od Krakowa czarny las" ma takt dwućwierciowy! Poczciwy „krytyk muzyczny" i tego nawet nie zauważył. A co najlepsza, nie zauważyli i ci, którzy dzisiaj usiłowali go wybielić. Z czego wynika, że „po co stare przypominać wielu? I swoich czasów śpiewak nie obwini..."

K. T.

Dzieła Wyspiańskiego w Poznaniu. Nakładem „Polskiej Gazety Introligatorskiej" ukazała się broszurka p t „Dzieła malarskie Wyspiańskiego w zbiorach poznańskich", napisana przez p Hilarego Majkowskiego Autor zebrał odnośny materjał — sięgając także do repliki witraży Wyspiańskiego w kościele św Wojciecha oraz do zbiorów rogalińskich, tak że spis przezeń zestawiony daje kompletny przegląd dzieł Wyspiańskiego, znajdujących się w naszem mieście i w najbliższej okolicy Gustowną szatę graficzną zawdzięcza ta książeczka oficynie poznańskiej Jana Kuglina, okładkę barwną wykonała p Jeziorańska, instruktorka Państwowe Szkoły Zdobniczej w Poznaniu. Na osobnych kartkach dodano sześć reprodukcyj dzieł Wyspiańskiego ze zbiorów poznańskich.

ŻYCIE KULTURALNE

JUTRO KONCERT SYMFONICZNY

Donosiliśmy już, że jutro wieczór w teatrze Wielkim wystąpi na koncercie Orkiestry Symfonicznej m. Poznani, jednoręki pianista, Paweł Wittgenstein. Wykona on koncert Ravela, napisany na lewą rękę i sobie poświęcony. Dyrygować będzie Fryderyk Fall młody ale już głośny kapelmistrz wiedeński P. Wittgenstein przybywa do nas z Warszawy, gdzie wczoraj grał na wielkim piątkowym koncercie Filharmonji.

Wieczór kompozytorski F. Nowowiejskiego odbędzie się jutro w niedzielę o g. 20-tej w auli Uniwersytetu Sam kompozytor wykona drugą symfonję organową swego pióra — a wiadomo, jak niepospolitym jest organistą — pieśni solowe odśpiewa p St. Roy zaś utwory chóralne będą wykonane przez chór im Moniuszki pod batutą prof. Władysława Raczkowskiego. Dzieła Nowowiejskiego dawno nie były słyszane w Poznaniu, równie jak dawno nie było sposobności oklaskiwać Nowowiejskiego jako wirtuoza organów. Powinno to zapewnić niedzielnemu koncertowi obfitą frekwencję.

Recital Aleksandra Michałowskiego odbędzie się we wtorek 13 b m w Auli Uniwersytetu Przybycie znakomitego szopenisty — którego recital ma dochód przeznaczony na cel dobroczynny — było zapowiedziane na 6 grudnia, lecz termin musiał być przełożony, gdyż Michałowski nie czuł się tak dobrze, aby przedsięwziąć podróż. Obecnie przyszedł już zupełnie do siebie i koncert odbędzie się we wtorek.

KRAJOZNAWSTWO

Jutrzejsza wycieczka krajoznawcza, zorganizowana przez poznański oddział Polskiego Tow Krajoznawczego ma za cel Łopuchowo i Biskupice. Wyjazd z Poznania około 7.55, powrót o 16.56: pieszej drogi, lasami i brzegiem kilku jezior, około 22 km Prowadzi prezes oddziału poznańskiego, dr. T. Smoluchowski.

TEATR

Studjum o teatrze krakowskim. Piszą nam z Krakowa: Wydawany przez OO Jezuitów a świetnie redagowany miesięcznik „Przegląd powszechny" zajął się w numerze 587 losami teatru krakowskiego w ostatnich latach Artykuł jest napisany przez znanego literata krakowskiego p. Antoniego Waśkowskiego i nosi tytuł „Teatr Teofila Trzcińskiego w Krakowie" Tytuł stąd pochodzi, że teatr krakowski ostatnich lat jedenastu był teatrem prowadzonym przez Trzcińskiego z wyjątkiem trzech lat, które Trzciński spędził w Warszawie jako reżyser Teatru Narodowego, we Lwowie jako dyrektor teatrów miejskich, oraz w Wilnie P. Waskowski zestawia bilans sceny krakowskiej i na podstawie obszernej dokumentacji rzeczowej (artykuł ma 24 stronic) wykazuje że teatr krakowski w tym okresie opierał się na najobfitszym w całej Polsce repertuarze polskim, zwłaszcza na wielkiej poezji w obcym zaś przodował jakością, gdyż wszyscy nowsi a wybitniejsi autorzy zagraniczni w Krakowie byli wystawiani pierwej, nim inne teatry o nich się dowiedziały Miał też teatr krakowski wysoki poziom w zespole, w inscenizacji i w reżyserji, którą prowadził Trzciński sam, albo przez uczniów swoich i wychowanków. P. Waśkowski wylicza cały szereg pierwszorzędnych dzisiaj aktorów, którzy podczas omawianego okresu zostali wykształceni i odnaleźli właściwą drogę Szczegółowe uwagi poświęca p Waśkowski inscenizacji „Mindowego", oraz „Ifigenji w Aulis" i „Dziadów", zaznaczając nakońcu, że osobno należy „zauważyć, podkreślić i uznać charakter teatru Trzcińskiego jako wybitnie narodowy, polski, aryjski". (kt)

NAUKA

Z Lwowskiego Tow. Naukowego. Wydział historyczno - filozoficzny odbył posiedzenie, na którem prof O Balzer przedstawił pracę prof J Rafenza pt „Regale bartne", prof W. Abraham — pracę ks prof P Katwy pt „Powstanie kolędy kościelnej na tle średniowiecznego obyczaju świątecznego Bożego Narodzenia" oraz prof S Zakrzewski — pracę dr B Suchoniównej pt „Święta Jawiga Śląska"

Z Pol. Akademji Umiejętności. Wydział filologiczny odbył posiedzenie z referatami p J Kuryłowicza pt „Teorja pierwiastka indoeuropejskiego" i p. W Folkierskiego pt. „Słowacki a romantyzm francuski".

SZKOLNICTWO

Polskie gimnazjum w Bytomiu. Otwartemu w Bytomiu na Śląsku Opolskim pierwszemu polskiemu gimnazjum poświęca „Ilustracja Polska" bogato ilustrowany artykuł w ostatnim zeszycie Artykuł omawia znaczenie tej placówki dla Polaków za kordonem i podnosi jej dobre wyposażenie i nowoczesne urządzenie. Szereg dobrych fotografij przedstawia fragmenty z uroczystości otwarcia gimnazjum, a dalej — ogólny widok gmachu, szereg sal szkolnych oraz urządzenia bursy uczniowskiej (vp)

Z PRACOWNI I Z WYSTAW

MŁODZI NIE-IMPRESJONIŚCI

W „Salonie Sztuki Współczesnej" (pl. Wolności 14 a w sali Mąkowskiego) otwarto nową wystawę młodych malarzy warszawskich i krakowskich. Są to dawni uczniowie Pankiewicza, Weissa i Pautscha, którzy przy końcu studjów spotkali się w Warszawie w pracowni prof Kowarskiego, skąd wychodzą coraz to nowi, zdolni i dobrze do samodzielnej pracy przygotowani malarze. To też odrazu uderza jednolitość prac a zarazem wyraźna odrębność od tego, co się przeważnie na poznańskich wystawach ogląda. Młodzi artyści płyną w nowych prądach, porzucają dotychczasowy szablon impresjonistyczny, a idą za tymi, którzy pokazują, że można i trzeba malować inaczej. A więc prawie zupełnie inna paleta, inne zestawienia barwne, oparte o gamę spokojną, przytłumioną, inna technika w dotyku pendzlem — wreszcie zasada, że kolor powinien być podstawą przy komponowaniu obrazu.

P. M. Szulczewska, Poznanianka, była uczennica tutejszej Szkoły Zdobniczej, potem Pautscha w Krakowie, wreszcie Kowarskiego w Warszawie. Maluje plamami, które w pejzażach jak nr. 7, 8, 10 są nieco kolorkowe, wskutek czego obraz jest niespokojny. Ale np. „Jezioro Trockie" przedstawia się już jako jednolita, miękko sharmonizowana całość. P. Szulczewska — podobnie jak wszyscy prawie jej koledzy — rysuje wprost pendzlem; w portretach dąży do deformacji kształtu, nie zawsze szczęśliwie. Portret pani w zielonej sukni jest najlepiej rysowany, a kolor sukni pięknie przełamany delikatnym różem. Dwie martwe natury — są bogate i intensywne w kolorystyce.

P. Kossowski maluje gęstemi dotykami pendzla, zapełnia niemi większe przestrzenie i rysuje przedmioty; otrzymuje ożywioną i lekką całość, kolorystycznie wcale interesującą jak np. martwa natura z kwiatami żółtemi i czarnemi, z intensywnym szmaragdem liści, silnie zaakcentowanym na tle obszernej, drgającej powietrzem przestrzeni. Bardziej skupiona i spokojna w barwie jest druga martwa natura z lustrem. Kilka pejzaży gwaszowych wyróżnia się ciekawemi zestawieniami kolorystycznemi.

Technika plamek barwnych, stosowana przez p. Kossowskiego, przechodzi u p. Studnickiego, w pejzażu z bramą wjazdową, prawie że w czysty pointylizm. Jest to obraz starannie opracowany, bogato zróżniczkowany w odcieniach barwnych; martwa natura z gitarą, bardziej intensywna w kolorystyce, ma charakter więcej dekoracyjny; słabszy natomiast jest pejzaż o bladoniebieskiej tonacji.

Z dwóch prac Sokołowskiego bardziej przekonywuje kolorem martwa natura niż „Szachiści", obraz luźnie skomponowany i w malarskiej fakturze dość przeciętny.

Wodyński na szarem tle szlachetnie zestawia czerwienie kwiatów. Jego „Autoportret", równie jak „Portret matki" Jaeschkego mają znaczne walory malarskie. Z prac Larischa zwraca uwagę akwarela „Nad Wisłą". Starannie i bogato w niuansach kolorystycznych, choć nieco jeszcze poakademicku, opracowana jest martwa natura Adwentowicza. Ruszkowski (dwa obrazy) bierze za podstawowy ton dla koncepcji kolorystycznej nieco zbyt zjadliwy kolor niebieski. Wystawa naogół robi wrażenie dodatnie, szczere i uwieńczone rezultatami zamierzenia młodych artystów przekonywują najzupełniej.

J. Mroziński.

Pisma nadesłane

„Teatr Ludowy". Nr 10. Treść: K. L. Koniński: „Romain Rolland o teatrze ludowym". — Sz. Waljewski: „Kurpiowska pieśń o cyraneczce". — J Mierzejewska: „Przepióreczka" — inscenizacja taneczna" — Z organizacyj teatrów ludowych. — Pokłosie wydawnicze — Wiadomości organizacyjne. — Adr. Red. Warszawa, Nowogrodzka 21.

„Przyroda i Technika". Zeszyt 9 Treść: I Turowska: „Rozwój algologji eksperymentalnej" — S. Raczyński: „Meljoracja terenów przy pomocy dynamitu" — A. Iwanicki: „Elektryfikacja warszawskiego węzła kolejowego". — Sprawy bieżąc — Postępy i zdobycze wiedzy — Rzeczy ciekawe — Co się dzieje w Polsce? — Książki, które warto czytać. — Przegląd czasopism. — Słowniczek wyrazów obcych i terminów naukowych — Adr. Red. Katowice, ul. Sienkiewicza 19

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Myśli o rzemiośle

Z pośród wszystkich państw europejskich, Francja wykazuje największą odporność wobec kryzysu gospodarczego. Jedną z głównych przyczyn tego dodatniego objawu jest niewątpliwie fakt, iż nasza sojuszniczka zawsze wybitnie rozwijała u siebie przemysły małe i średnie, pracujące w pierwszej linji wprost dla konsumenta. Francja — ta „wielka ojczyzna małego człowieka" — posiada rzemiosło o wiekowych tradycjach, którem wszystkie rządy pieczołowicie się opiekowały, nie dając mu zginąć w walce konkurencyjnej z wielkim przemysłem.

Rzemiosło francuskie obecnie odwdzięcza się za tę ochronę. Ono bowiem zapewniło krajowi równowagę społeczną i gospodarczą. Ono właśnie dostarcza największego zastępu ciułaczy, wzbogacających kasy oszczędnościowe swojem grosiwem. Francja, przodowniczka cywilizacji zachodniej, dała nam wzór, godny naśladowania.

* * *

Wobec tego, że przemysł fabryczny coraz mniej pracuje „na magazyn", bo i kapitał jest za drogi i szanse zbytu niepewne, zanika handel hurtowy. — Ubywa jedno ogniwo w łańcuchu między wytwórcą i spożywcą. Producent zbliża się do konsumenta. Proces ten wychodzi na dobro wszystkim małym i średnim warsztatom pracy, jako najbliższym konsumentowi. Dzięki temu należy przypuszczać, że drobna wytwórczość łatwiej wybrnie z dzisiejszego zastoju, niż wielka.

* * *

Nowa ustawa o szkolnictwie podniosła szkoły rzemieślniczo-przemysłowe do poziomu szkolnictwa średniego. Absolwenci szkół zawodowych posiadają te same prawa, co chłopcy, którzy ukończyli 6 klas gimnazjalnych. Nadto ustawa przewidziała możliwość przechodzenia ze szkół zawodowych do szkół wyższych, aż do akademickich włącznie. Reforma bardzo pożyteczna. Nareszcie bowiem zniknie troska rodziców, mniemających, że dziecko, oddane do szkoły rzemieślniczo-przemysłowej, nie rozwinie się, że nauczy się tylko rzemiosła i to słabo, pozatem nic więcej. Teraz taka troska byłaby bezpodstawna.

Zresztą kryzys (który ma i swoje dobre strony!) przyczyni się niechybnie do rozwoju szkolnictwa zawodowego. Coraz częściej słyszy się głosy rodziców, wypowiadających się za zawodowem wyszkoleniem dzieci — od początku wieku szkolnego. Łatwiej bowiem dziecku w ten sposób dać chleb do ręki, niż pchając je na ubite ścieżki ogólno-kształcącego wychowania!

Z ZAGRANICY

(z) **Ilu bezrobotnych jest naprawdę w Niemczech.** „Koenigsberger Hartungssche Ztg" wykazuje, że oficjalne dane o stanie bezrobocia w Niemczech nie są ścisłe. W statystyce ujęci są tylko ci bezrobotni, którzy pobierają zasiłki. Pozatem jednak jest wielu t. zw. ukrytych bezrobotnych. Od września 1929 do września 1932 r. liczba bezrobotnych wzrosła według obliczeń rządowych o 3 780 000. Natomiast statystyka osób zatrudnionych wykazuje, że w tym samym czasie liczba osób zatrudnionych, t. zn. mających pracę obniżyła się z 18 430 tys. na 12 830 tys. osób.

(z) **Poprawa w sytuacji gospodarczej U. S. A.?** W obecnej sytuacji gospodarczej Stanów Zjedn. daje się zauważyć szereg cech, które mogą być uważane za wskaźniki pewnej poprawy. Nastąpiła znaczna poprawa cen hurtowych, co wskazuje na zwiększenie się zapotrzebowania na towar. Prócz tego nastąpiła poprawa w dziedzinie produkcji tekstylnej i stali, zwiększenie się ruchu kolejowego i ładunków towarowych. W dziedzinie pieniądza i kredytu, znamiennym jest powrót pieniędzy ستezauryzowanych oraz poprawa w stanie zapasu złota w kraju.

(z) **Obniżenie taryfy celnej brazylijskiej interesuje Polskę.** Dnia 18 sierpnia r. b. wprowadził rząd brazylijski 50 proc. zniżkę celną na następujące artykuły importowane: cement, przędzę surową w motkach, kable i liny z miedzi i aljażów miedzianych, blachę aluminjową, przędzę jutową surową lub barwioną, które zostaną wyładowane w portach brazylijskich i poddane formalnościom celnym. Zniżka stosuje się również i do tych partyj wymienionych artykułów, za które cło nie zostało opłacone. Szczegółowe informacje w poznańskiej Izbie Przem.-Handl.

— Japońskie min. finansów przygotowuje ustawę, przewidującą przymusowe oddawania dewiz zagranicznych do Banku Japońskiego. Zarządzenie to motywowane jest dalszym silnym spadkiem jena.

Projekt walki z przesileniem gospodarczem

poznańskiej Izby Przemysłowo-Handlowej

Jak już w ostatniem wydaniu porannem donosiliśmy, Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu obradowała w ub. piątek na plenarnem zebraniu nad projektem programu zarządzeń, mających na celu złagodzenie kryzysu, opracowanym przez Izbę Przem.-Handlową w Warszawie.

Program ten nie zmierza do wprowadzenia wielkich reform, któreby oparły życie gospodarcze na nowych podstawach, lecz próbuje tylko uwolnić to życie z więzów, które nie pozwalają mu wybrnąć z trudności kryzysowych. Chodzi tu — w myśl słów prez. Klarnera — o planową walkę z kryzysem.

Poniżej przedstawimy poszczególne odcinki tej walki.

Zaległości podatkowe

Cyfra zaległości podatkowych podawana jest w rozmaitej wysokości. Według piątkowego referatu p. Urbańskiego zaległości podatkowe wynosiły na dzień 1 stycznia 1932 r. ogółem 1.275 miljonów zł., w czem mieści się jednak blisko 400 miljonów podatku majątkowego, którego termin płatności nie został wogóle ustalony. Po potrąceniu tej kwoty i innych (podatki umorzone i spłacone tymczasem) dochodzi się do cyfry około 720 milj. zł., którą podawał m. i. p. Wierzbicki w jednem z swych przemówień. Wiceministeer Starzyński w obliczeniach swych zredukował tę kwotę do 515 milj. z., jednak istnieją poważne podstawy do sceptycznego odnoszenia się do informacyj o postępującym tak szybko spadku zaległości.

W sprawie sposobu zlikwidowania zaległości powzięto następujące uchwały:

1) Istniejące z tytułów podatkowych wierzytelności skarbu państwa i samorządów zostałyby oczyszczone z sum fikcyjnych przez całkowite odpisanie zaległości nieściągalnych. Za nieściągalne uznaneby były takie zaległości, które nie mogą być ściągnięte na podstawie danych objektywnych — np. upadłości przedsiębiorstwa — lub też takie, które nie mogły być ściągnięte pomimo dokonanych w tym względzie prób.

Ten punkt został przyjęty w brzmieniu warszawskiem. Ponadto jednak dyskusja wykazała potrzebę bliższego sprecyzowania kryterjum, mającego być podstawą uznania należności za nieściągalną, oraz stworzenia osobnego trybunału, któryby rozpatrywał spory odnoszące się do słuszności wymiarów zaległych sum podatkowych.

2) Pozostałe zaległości zostałyby uznane za ściągalne, a władze skarbowe ustaliłyby sumę zaległości, ciążących na każdym płatniku, przy skreśleniu za okres aż do 1 stycznia 1931 r. wszelkich odsetek i kar za zwłokę, zaś oprocentowaniu zaległości za r. 1931 w stosunku 6 proc. rocznie.

3) W odniesieniu do ustalonych sum zaległości płatnicy, uiszczający swoje bieżące płatności punktualnie, zostaliby upoważnieni do zawierania z władzami skarbowemi układu, mocą którego zaległości, uznane za ściągalne, byłyby płatne najdalej w ciągu lat 10.

4) Każdemu płatnikowi, wpłacającemu podatek bieżący, należy zaliczyć 90 proc. wpłaty za 100 proc. Pozostałe 10 proc. należy liczyć na poczet zaległości, a jeżeli płatnik zaległości nie posiada, otrzyma on bon, opiewający na 10 proc. uskutecznionej wpłaty. Bonem tym będzie płatnik mógł płacić podatki bieżące po dwóch latach od jego wystawienia.

Izba poznańska p. 3 i 4 sformułowała odmiennie niż izba warszawska, która proponowała spłatę w ciągu 5 lat przy równoczesnem skreśleniu 50 proc. sumy zaległości, co zdaniem izby poznańskiej godzi w sprawiedliwość i moralność podatkową.

Zobowiązania ciał publicznych

Zadłużenie samorządów terytorjalnych można określić na sumę około 1.071 milj. zł. (krótkoterminowe 360, długoterminowe 711 milj. zł.). Brak jest natomiast danych co do zadłużenia samorządu ubezpieczeniowego.

Uchwały powzięte onegdaj przyjmują z małemi zmianami tekst warszawski. Można je streścić następująco:

Celem uporządkowania krótkoterminowych zobowiązań samorządów całokształt tych spraw zbadałaby ze strony wierzycieli instytucja powiernicza, ze strony zaś dłużników jedna z publicznych instytucyj kredytowych, które skreślą część nierealnych wierzytelności, co do uregulowania zaś reszty proponuje się, by skarb państwa emitował skrypty dłużne, niskooprocentowane. Plan umorzenia tych listów byłby uzgodniony z możliwościami budżetowemi samorządów, które wprowadziłyby radykalne oszczędności budżetowe.

Wierzyciele samorządów zostaliby spłaceni wymienionemi obligami (listami) według kursu nominalnego. Proponuje się, by temi listami można było regulować zaległości podatkowe na rzecz skarbu i samorządów i by ułatwiono dyskont wzgl. lombard tych listów.

Zobowiązania długoterminowe rolnictwa

Wobec ciężkiego położenia rolnictwa, wynikającego z katastrofalnego spadku cen, wywiązanie się z zobowiązań wobec instytucyj długoterminowego kredytu rolniczego napotyka na ogromne trudności, co odbija się również na położeniu finansowem tych instytucyj.

Uchwały szły w tym kierunku, by

1) Umożliwić instytucjom długoterminowego kredytu ziemskiego, spłatę kuponów od listów, znajdujących się w posiadaniu osób prawa publicznego listami nowej serji, które będą emitowane na podstawie konwersji istniejących w annuitetach zaległości.

2) Umożliwić w drodze odpowiednich zarządzeń prawnych powstanie instytucji, zrzeszającej wszystkich właścicieli listów zastawnych ziemskich, które władze, powołane w drodze wyborów przez właścicieli listów zostałyby upoważnione przez nich do przeprowadzenia pertraktacyj z instytucjami emitującemi, w przedmiocie możliwości udzielenia ulg w spłacie oprocentowania i annuitetów.

Poza tem na wniosek p. dr. Seydlitza uchwalono postulat zmierzający do konwersji zobowiązań krótkoterminowych rolnictwa na długoterminowe.

Organizacja rynku pieniężnego i ochrona kapitalizacji

W tej dziedzinie uchwalono, co następuje:

Zarządzenia w zakresie organizacji rynku pieniężnego oraz popierania kapitalizacji miałyby na celu upłynnienie rynku pieniężnego i zniżkę stopy procentowej w nteresach krótkoterminowych. Zarządzenia te dotyczyły: 1) polityki odsetkowej instytucyj prywatnych, publicznych oraz Banku Polskiego, 2) wzajemnego ustosunkowania się instytucyj kredytowych prywatnych i publicznych, 3) zarządzeń podatkowych i innych stymulujących dopływ wkładów do instytucyj bankowych, 4) zarządzeń w zakresie podatkowym, mającym wpłynąć na procesy kapitalizacyjne. W szczególności:

1) Instytucje kredytowe publczne, a zwłaszcza Pocztowa Kasa Oszczędności i kasy komunalne, powinny oprocentowywać wkłady p/g stawek niższych od stosowanych przez banki prywatne.

2) Należy przeprowadzić rozgraniczenie zakresu działalności instytucyj kredytowych prywatnych i państwowych, dążąc do ograniczenia interesów aktywnych instytucyj państwowych do pożyczek długoterminowych, a krótkoterminowe utrzymać wyłącznie w odniesieniu do przedsiębiorstw państwowych oraz ewentl. innych instytucyj publicznych.

3) Należy bezwzględnie zagwarantować nienaruszalność tajemnicy bankowej, m. i. w drodze udzielenia władzom skarbowym zakazu zasięgania jakichkolwiek informacyj o stanie majątkowym klientów w tych instytucjach kredytowych.

4) Należy zwolnić od podatku dochodowego dochód, płynący z wypłacanych przez banki wkładcom odsetek.

5) Należy wprowadzić w podatku dochodowym tylko jednokrotne opodatkowanie akcyj, w opodatkowaniu osób prawnych uwzględnić stopień rentowności w stosunku do posiadanego kapitału, wprowadzić zasadę opodatkowania na podstawie dochodu przeciętnego z ostatnich 3 lat.

6) Skala podatku dochodowego winna ulec przebudowie, przyczem złagodzona winna być progresja.

7) Podatek majątkowy z r. 1923 powinien ulec uchyleniu.

8) Znieść należy progresję w podatku gruntowym.

9) Maksymalna granica opodatkowania podatkiem spadkowym zstępnych winna być zrównana z opłatą od przejścia tytułu własności na nieruchomości.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Zmiany w wywozie drzewa polskiego.** Polski eksport drzewny, stanowiący w latach dobrej konjunktury 25 proc. po stronie wartości wywozu w naszym bilansie handlowym, skurczył się do niespełna 14 proc. Zachodzi jeden tylko pocieszający objaw: wzrósł w wywozie gatunek sortymentów więcej wartościowych, a więc półfabrykatów i wyrobów gotowych; udział surowców natomiast spada.

(k) **Wędzarnie w Gdyni stają wysiłkiem Kaszubów.** Józef Konkel, kaszub z Helu, wybudował i uruchomi' ostatnio pierwszą w Gdyni wędzarnię ryb morskich, obliczoną na 75 centnarów dziennie. Stanęła ona na terenie portowym obok basenu rybackiego. Za kilka dni skończona będzie druga wędzarnia, którą buduje Budzisz z Pucka. Należy podkreślić, że obie wędzarnie powstały wyłącznie z wysiłków ludności kaszubskiej.

(k) **Bezpłatna poradnia w sprawach księgowości dla kupiectwa i przemysłowców w Poznaniu.** Związek Księgowych w Polsce, Oddział w Poznaniu z dniem 12-go b. m. uruchomił bezpłatną poradnię dla miejscowych kupców i przemysłowców w sprawach księgowości. Zamęt, jaki istnieje u nas w tym dziale organizacji przedsiębiorstw, zwłaszcza ostatnio po wejściu w życie nowego kodeksu karnego, jak również niedocenianie księgowości ze względów podatkowych, jak i ze względów na własne dobro przedsiębiorstwa — podziały poznańskiemu oddziałowi Związku Księgowych w Polsce myśl przysłużenia się społeczeństwu przez zorganizowanie stałej poradni bezpłatnej, a przez to dostępnej dla szerokich sfer kupiectwa, w której najwybitniejsi przysięgli rzeczoznawcy miejscowi służyliby kupiectwu swoją radą i doświadczeniem. Kwestja ta stałaby się tem aktualniejszą, że w ostatnich czasach pojawił się na terenie Poznania cały szereg „dzikich" poradni, kierowanych przez osoby sferom fachowym nieznane, które, podając się za „rzeczoznawców" podejmują się każdej pracy bez należytego fachowego przygotowania. To też inicjatywa utworzenia poradni pod egidą Związku Księgowych w Polsce, który w roku bieżącym obchodzi jubileusz swej 25-cio letniej pracy na polu zawodowo - społecznem, będzie niewątpliwie przyjęta przez szerokie sfery gospodarcze z prawdziwem uznaniem. Poradnia będzie czynna codziennie od godz. 17-ej do 19-ej w lokalu Związku przy ulicy Młyńskiej 13.

(k) **Ochrona rzemiosła szewskiego i cholewkarskiego.** Min. przemysłu i handlu nadesłało do opinji Związku Izb Przem. Handl. projekt ustawy o ochronie rzemiosła szewskiego i cholewkarskiego, zawierający upoważnienie dla min. przemysłu i handlu na wypadek groźby wzmożenia zastoju i bezrobocia, do tworzenia przymusowych organizacyj wymienionych rzemiosł lub mechanicznych fabryk obuwia, nadawania takim organizacjom statutów, określania kontyngentów produkcji poszczególnychh fabryk itp. Izby, stojąc na zasadniczem stanowisku przeciwstawiania się zbytniej ingerencji państwa w życie gospodarcze, wypowiedziały się przeciwko wydaniu takiej ustawy, a również z tych samych pobudek analogicznie ustosunkowały się do kontrprojektu, wysuniętego przez mechaniczny przemysł obuwniczy.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Wykonanie wyroku śmierci w Poznaniu

Dziś znowu zawisło nad Poznaniem widmo szubienicy: Wyrokiem Sądu Najwyższego został skazany na karę śmierci przez powieszenie Wojciech Piotrowski za dokonany napad rabunkowy.

W styczniu 1931 r. Piotrowski wraz z Edmundem Zdrojeckim dokonał napadu rabunkowego na gospodarstwo Maksa Bartza w Górze w pow. żnińskim. Gdy Bartz mimo gróźb rewolwerowych odmówił wydania pieniędzy Piotrowski postrzelił go śmiertelnie trzema strzałami. Bandyci stanęli przed sądem. Sąd okręgowy w Bydgoszczy skazał obu na karę śmierci; odwołanie wyroku nie zostało uwzględnione i Sąd Apelacyjny karę zatwierdził. Oskarżeni wnieśli kasację do Sądu Najwyższego, która jednak nie odniosła skutku i wyrok I instancji został po raz drugi zatwierdzony. Obrońcy skazanych odwołali się do łaski P. Prezydenta, który skorzystał z przysługującego mu prawa tylko w stosunku do Zdrojeckiego, zamieniając mu karę śmierci na 6 lat więzienia.

Sprawiedliwości stało się zadość.

Dzisiaj o godz. 6 rano na podwórzu więziennem przy ul. Młyńskiej wyrok został wykonany. W ekzekucji, której dokonał kat Pałac, brał udział z ramienia prokuratury, zastępca prokuratora głównego sądu okręgowego w Poznaniu, wiceprokurator Michna.

Zaprzysiężenie podchorążych

W ostatnich dniach odbyła się w Poznaniu uroczystość zaprzysiężenia kompanji podchorążych przy 14 dywizji piechoty.

Jak wiadomo, w miejsce zlikwidowanych w roku bież. szkół i baonów podchorążych rez., powstały przy poszczególnych dywizjach kompanje podchorążych jako jednostki wyszkoleniowe, przydzielone do jednego z pułków. (W Poznaniu jest taka kompanja przy 57 p. p.)

Śpiewacy na Głównej

w hołdzie St. Moniuszce

Koło Śpiewu im. ks. Surzyńskiego na Głównej wystąpiło w dniu 8 b. m. pod kier. dyrygenta p. Feliksa Rucińskiego z własnym koncertem, poświęconym twórczości Stanisława Moniuszki. Przy wykonaniu koncertu współdziałała orkiestra 57 p. p. pod kier por. Szałkowskiego. Całość wypadła niezwykle udatnie, pozostawiając u słuchaczy jak najlepsze wrażenie. Koło Śpiewu ze swym ruchliwym dyrygentem dowiodło, że potrafi stanąć na wysokości zadania. Zaznaczyć należy, że to samo Koło zdobyło w ostatnich zawodach okręgowych palmę pierwszeństwa.

Z Ubezpieczalni Krajowej

Wyjaśnienie w sprawie wniosków o zwrot składek

Wobec tego, że Ubezpieczalnia Krajowa otrzymuje jeszcze codziennie niemal wnioski o zwrot składek z powodu zamążpójścia, wyjaśnia się, że wnioski te są bezcelowe, ponieważ ordynacja ubezpieczeniowa z 19 lipca 1911 r. nie przewiduje zwrotu składek z wymienionego powodu. Natomiast zaleca się, ażeby ubezpieczone, wychodzące zamąż a zaprzestające pracować zarobkowo, opłacały składki inwalidowe w dalszym ciągu dobrowolnie celem podtrzymania prawa do świadczeń. Warunkiem dalszego dobrowolnego ubezpieczenia się jest wlepianie w przeciągu 2 lat conajmniej 20 znaczków inwalidowych d o w o l n e j klasy do posiadanej przez ubezpieczoną karty kwitowej i zmienienia tej karty na nową przed upływem dwóch lat od daty jej wystawienia.

Kobiety w ciąży muszą się starać o usunięcie każdego zaparcia stolca przez używanie naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka-Józefa“.** ng 6 874

Samobójstwo podoficera

Wczoraj między godz. 10 a 11 popełnił samobójstwo plutonowy zawodowy z kompanji szkolnej 7 baonu saperów Jan Tomala. Przyczyną samobójstwa był rzekomo zawód miłosny. Dochodzenie w tej sprawie prowadzi żandarmerja wojskowa w Poznaniu. (kl)

Paweł Wittgenstein,
jednoręki pianista, odegra w niedzielę, 11 bm., z orkiestrą symfoniczną specjalnie dla niego napisany koncert Ravel'a.

Fr. Fall
dyrygować będzie koncertem symfonicznym, w Teatrze Wielkim w niedzielę, dnia 11 bieżącego miesiąca.

Polska choinka w polskim stroju

Gość z borów tucholskich idzie — Chcemy na chwilę być dziećmi — Co słyszał pewien Góral o choince i świecidełkach — O czem my pamiętać musimy

Zbliżają się święta Bożego Narodzenia. Zawita niebawem znany nam wszystkim gość z zaśnieżonych borów polskich, aby — strojnie przybrany — ucieszyć w wieczór wigilijny oczy dziecinarni widokiem płonących świeczek, różnych świecidełek, Mikołajów, aniołków, i aby rozradować serduszka dziatwy różnemi podarkami.

Rynki i place miast naszych zamieniają się w tym czasie w bajkowe lasy, przybywający gość wytwarza nastrój rodzinny — świąteczny. Wszyscy radziby wówczas być z daleka od smutnych naszych czasów i cieszyć się, jak dzieci, dla których Gwiazdka tak radośnie świeci. Wszyscy chcieliby się wyrwać choć na chwilę od tego chaosu — z tej udręki człowieka dojrzałego! Wszystkich ogarnia chęć stania się choć na chwilę tak szczęśliwym i ufnym, jak te małe dzieci. Wzniosłe to chwile — kiedy śpiewamy „pokój ludziom dobrej woli!“

Twierdzi się, że choinka jest pochodzenia niemieckiego. A czy to zresztą nie jest obojętne? Jeśliby nawet zwyczaj ubierania choinki powstał u Niemców, to zrodził on się przecież w duszy człowieka. Choinka przyjęła się tak w domu polskim, weszła ona już tak w nasz swojski zwyczaj, że trudno sobie wyobrazić wieczór wigilijny bez „Drzewka Bożego“.

Różne są o „Drzewku Bożem“ opowiadania.

Np. pewien Góral „słyszał od swego dziadka, że się Pan Jezus na Podhalu urodził, bo gdzieżby tam pastuszkowie chodzili pokłonić mu się tak daleko. I niedźwiedź chciał zobaczyć Jezuska... co dzieciąteczku podarować? Poszedł niedźwiedź, jak mu baba niedźwiedzica kazała, znalazł piękny smreczek, ułamał i niesie. A że musiał przechodzić przez kilka potoków, to się w każdym drzewko zamaczało, a potem zaraz zmarzło, no i porobiły się na niem śliczne szklane igiełki. Smreczek świecił, jakby go ktoś diamentami obsypał. Spodobało się to rybkom i zaczęły skakać na drzewko. Po drodze ptaszki posiadały na drzewko i tak niedźwiedź zaniósł wszystko do szopki“ Pan Jezus się cieszył, rodzina podziękowała, no i widzicie, dlatego teraz stroją dzieciom drzewka na Boże Narodzenie i różne świecidełka na niem wieszają“.

Zwyczaj ubierania choinki ma więc też pewną tradycję polską, i jest piękny, bo to wiecznie zielone drzewko z gorejącemi świeczkami żywo przypomina nam Tego, który przez swe narodzenie przyniósł ludzkości światło i życie wieczne.

Nie zawieszajmy tylko na drzewko już tych zagranicznych błyszczydełek szklanych! Ubierajmy choinkę ozdobami polskiego wyrobu, ozdobami — opartemi na polskich motywach, polskich wzorach. Mamy bardzo piękne książki z takiemi wzorami. (Felicja Gosieniecka — Poznań — „Choinka Polska“, Marja Gerson - Dąbrowska (Arct). — „Choinka Polska“, Marja Werten — „Ozdoby choinkowe“, Strassburgerówna — „Zbiór ozdób choinkowych“). Nie wieszajmy jednak na drzewko w niektórych tych zbiorach podanych błaznów, pajaców, baletnic, lecz takie ozdoby, które kr ą w sobie głębokie myśli i które przypominają nam obyczaje — zwyczaje polskie. Np. koszyczki przypominają nam staropolskie obsypiny, dzbanuszki (dwojaczki, czerpaki) wyobrażać mają nasze serca i dusze, napełnione cnotami i zasługami. Winny one też przypominać podanie cudowne, wedle którego to św. Jan z Kęt dzban, stłuczony w kawałeczki, połączył w jeden dzban cały, napełniony mlekiem. Korona w okrąg wycięta, zawieszona na nitkach złotych i przybrana wisiorkami ku dołowi spadającemi, przypomina nam koronę niebieską, mającą stać się nagrodą w życiu wiecznem. Korona wychodzi z koła jakoby z widnokręgu, ze słońcem związanego. To też nie brakuje wśród ozdób choinkowych kuli złotej, która oznacza słońce, jakie od Świąt Bożego Narodzenia poczyna swoją drogę. Światy z opłatków, które Reymont opisuje w I części „Chłopów“, są symbolami szczęścia domowego; dlatego lud polski je czci i starannie przechowuje przez cały rok, bo od ich utrzymania — ocalenia — zależy szczęście domostwa. „Szklane igiełki, rybki i ptaszki“ przypominają nam owo ciekawe opowiadanie górala. Łańcuch serduszkowy wszczepiać ma w nasze umysły obraz łączności serdecznej, aby miłość narodowa spajała nas wszystkich w jeden łańcuch miljonowy, z ogniw serc naszych ukuty i sprzągnięty. Niech więc nasza choinka będzie naprawdę polską, niech stanie ona przed nami w polskim tylko stroju!

Przyjaciel dzieci.

Gdzie zaopatrywać się w polskie ozdoby na choinkę, o tem będzie informował dział ogłoszeniowy „Kurjera Poznańskiego.“ — (Fot. „Fotoekspress“ Majewski).

Wynik konkursu wystaw sklepowych

Związek Obrony Przemysłu Polskiego donosi, iż z firm biorących udział w konkursie okien sklepowych, następujące otrzymały nagrody: Dyplomy uznania: W. Patykowa, Hurtownia Liturgiczna, G. Dernow, Bracia Lilpop, Szulc i S-ka, Tlen, Gadebusch; listy pochwalne: Żyrardów, Par, Stanisław Szulc. W Goderski. — Za najlepiej udekorowane okno komisja sędziowska uznała okno wystawowe Hurtowni Liturgicznej, ul 27-go Grudnia 15. — Osoby, które trafnie odpowiedziały na pytanie i nadesłały wypełnione kartki w przepisanym terminie, otrzymają specjalne zawiedomienie o przyznaniu nagród oraz terminie ich odebrania.

KALENDARZYK

Sobota, 10 grudnia 1932.

Słońce: wschód 7.52 — zachód 15.39 — długość dnia 7 godzin 47 min

Księżyc: wschód 13.34 — zachód 5.26 — przed pełnią.

Stan pogody według notowań Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano Temperatura powietrza umiarkowana minus 2 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowo - zachodni. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 762 mm. — W ub.

dobie temperatura najwyższa 0 st., najniższa minus 4 st. Cels.
Kal. rzk: N. M. P. Loretańska — jutro Damazy.
Kal. słow.: Radzisław Bł. — Wojmir.

KRONIKA KOSCIELNA

— * **Sodalicja Marjańska Akademików** U. P. bierze w niedzielę 11 bm. gremjalnie udział w uroczystem nabożeństwie z komunją św Sodalicji Marjańskiej Akademiczek. które odbędzie się z okazji poświęcenia sztandaru w Farze o godz. 9. Po nabożeństwie odbędzie się śniadanie i zebranie ogólne z referatem O. moderatora n. t. „Prawo własności" u Ojców Jezuitów.

OSOBISTE

— * **Wyjazd p. Tylji do Rzymu.** W dniu wczorajszym o godz 15.15 wyjechał z Poznania do Rzymu, via Katowice, b. dyrygent opery poznańskiej p. Bolesław Tylja. Znanego i cenionego dyrygenta żegnała na dworcu liczna garstka znajomych i sympatyków, życząc mu powodzenia w pracy na nowym terenie.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Sodalicji Marjańskiej Stud. W. S. H.** W niedzielę 11 bm o godz 11.30 odbędzie się w lokalu P. K. A., św. Marcin nr 40. I ptr. zebranie statutowe.

— * **Z Koła Nauczycieli Geografji.** Zebranie Koła odbędzie się w poniedziałek. dnia 12 bm o godz 19 w sali Instytutu Geograficznego. Wjazdowa 3. Na porządku obrad referat sprawozdawczy p. M Dorywalskiego z dr. M. Niemcówny „Kraków — Krajoznawstwo".

ŻYCIE SOKOLE

— * **Tow. Gimnastyczne „Sokół", Oddział piłki nożnej.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 10 bm w lokalu drh. prez. Bartkowiaka przy ul. Poznańskiej nr. 25.

WYKŁADY

— * **„Postać św. Franciszka z Asyżu na tle zagadnień społecznych".** Na ten to niezmiernie ciekawy temat mówić dziś będzie — w ostatnim wykładzie z cyklu „Tydzień Myśli Katolickiej" — p. prof dr. Dembiński o godz. 20 w sali 22 Collegium Minus.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Przypominamy „Wieczór moniuszkowski"** Towarzystwa Śpiewu „Halka" (Poznań - Jeżyce). który odbędzie się w niedzielę, dnia 11 bm. na sali Domu Amarantowego przy ul. Słowackiego 19-21 o godz. 20. W programie wykład. śpiewy chórowe i solowe. Czysty dochód przeznacza się na biednych Towarzystwa Pań św. Wincentego a Paulo parafji jeżyckiej

— * **Wieczorek św. Mikołaja.** Rodzicom, pragnącym sprawić dziatwie uciechę, przypominamy, że w dniu 11 bm. o godz. 15 odbędzie się w sali „Belweder", ul. Marsz Focha 18. wieczorek św. Mikołaja dla dzieci. Wstęp dla dorosłych 49 gr. dla dzieci 30 gr. Czysty dochód przeznacza się na ubogich naszej parafji. Wieczorek ten urządza Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji św Michała Archanioła.

— * **Koncert kompozytorski Feliksa Nowowiejskiego** odbędzie się staraniem Tow. Śpiewu im. Moniuszki w Poznaniu w niedzielę 11 bm. o godz. 20 w Auli uniwersyteckiej.

— * **Koło Śpiewu im. Paderewskiego w Żabikowie** urządza w niedzielę dnia 11 bm. o godz. 19 w sali p. J. Szukały przedstawienie i koncert o obszernym programie.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Poświęcenie sztandaru.** Sodalicja Marjańska Akademiczek U. P. obchodzi w niedzielę 11 bm. uroczyste święto poświęcenia sztandaru. Uroczystego aktu poświęcenia dokona J. E. Ks. Kardynał Prymas o godz 9 rano w kolegjacie św Marji Magdaleny. Po południu o godz 17 odbędzie się uroczyste zebranie w sali 18 Collegium Minus (Uniwersytet). O liczny udział społeczeństwa poznańskiego prosi Zarząd. Wstęp wolny.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Hojna ofiara na Macierz Szkolną w Gdańsku.** Stosownie do woli, wyrażonej w testamencie śp. Romualda Ottowicza, długoletniego dysponenta firmy Józef Freget, złożyła w naszej administracji na rzecz Macierzy Szkolnej w Gdańsku rodzina śp. Zmarłego 500 zł.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Najechana przez motocykl.** Na ulicy Marszałka Focha motocykl z przyczepką. kierowany przez strzelca 1 pułku pancernego Józefa Jabłońskiego. najechał 10-letnią Eugenję Zarembiankę (ul. Kolejowa 24). Odniosła ona tak ciężki wstrząs mózgu, że przewieźć ją musiano do szpitala miejskiego. (kl)

— * **Nagły zgon.** W lokalu przy ulicy Kraszewskiego 28 zmarł na udar serca 58-letni Franciszek Krajczyński z Poznania zamieszkały przy ul. Żydowskiej 27. Śp Krajczyński wszedł do lokalu w towarzystwie swego zięcia i zasłabł nagle. Przywołany lekarz stwierdził już tylko zgon. (kl)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Echa zastrzelenia bandyty podczas eskorty.** Jak już donosiliśmy. w dniu 28 października rb podczas eskortowania na posterunek w Swarzędzu, usiłował zbiec przytrzymany przez posterunkowego Kręglewskiego w pobliżu Wierzonki osobnik, podający się za Stanisława Wilka. Do uciekającego strzelił eskortujący policjant; trafiając go w głowę. Bezwzględnie śmiertelny strzał spowodował natychmiastowy zgon. W toku dalszych dochodzeń okazało się, iż zabitym osobnikiem jest znany przestępca niejaki Piotr Roman Zawadzki, ur. 28. 2. 1905 r., syn Jakóba i Anieli, bez stałego mieszkania. Zawadzki znany jest jako bandyta i poszukiwany był przez sądy jako podejrzany o dokonanie kilku napadów rabunkowych. (kl)

— * **Niepożądani klienci.** Właścicielka składu papieru p. Antonina Weychan przy ul. Dąbrowskiego 39 doniosła policji o kradzieży w jej składzie. Pod pozorem kupna pocztówek przyszło tam dwóch osobników, z których jeden począł uciekać, zabrawszy setkę widokówek. P. Weychan przytrzymała w składzie jednego z nich a drugiego przytrzymano podczas pościgu na ulicy. Sprawcami nieudałej kradzieży byli: Jan Drobczyński (ul. Marsz. Focha blok 11) i Roman Bichs (ul. Andrzejewskiego 24). (kl)

— * **Wynik obławy policyjnej.** W ciągu ostatnich nocy przeprowadziła policja obławę w śródmieściu i na Żegrzu. W areszcie policyjnym zatrzymano ogółem 40 osób, w tem 12 kobiet Jeden z przytrzymanych poszukiwany jest za napad rabunkowy, a reszta aresztowanych to notoryczni przestępcy, częściowo długoletni bezrobotni, osobnicy niezameldowani policyjnie i podejrzani. (kl)

— * **Tajemnicze zaginięcie.** W tych dniach wyszła z mieszkania swych pracodawców pp. Werwickich przy Starym Rynku 71-72 służąca Marta Łakoma i dotychczas nie wróciła. Na wniosek interesowanych policja wszczęła poszukiwania zaginionej. (kl)

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— * **GNIEZNO.** (Tragiczna śmierć.) Na szlaku kolejowym Gniezno — Trzemeszno, w pobliżu Arkuszewa, znaleziono zwłoki mężczyzny, nakryte workiem. Przyczyną śmierci była głęboka rana tyłu głowy, którą nieboszczyk odniósł. podczas zeskakiwania z wagonu. Tragicznie zmarłym jest Szczepan Kowalski z Gniezna.

— (Zawieszenie naczelnika stacji.) Dn. 7 bm. zawieszony został w czynnościach służbowych naczelnik stacji kolejowej w Gnieźnie p. Rutkowski. Sprawa jest w związku z budową przez Rutkowskiego domu w Pobiedziskach. Wytoczono p. R śledztwo o użycie przy tej budowie pracowników kolejowych. (br)

— * **GOSTYŃ.** (O cywilizacji rzymskiej.) Prof U. P. dr. Zygmunt Wojciechowski wygłosi w niedzielę 11 bm. o godzinie 16 odczyt p. t. „Ciągłość cywilizacji rzymskiej". Wstęp na odczyt 50 groszy i 20 groszy.

— * **CHODZIEŻ.** (O życiu i śmierci.) Pod powyższym tytułem wygłosi prof. U. P. dr. Ignacy Hoffman odczyt w niedzielę 11 bm. o godzinie 16,30 w sali „Hotelu Dworcowego".

— * **JANOWIEC.** (Introdukcja proboszcza.) W niedzielę w obecności przedstawicieli władz świeckich i duchownych odbyła się w parafji naszej uroczysta introdukcja dotychczasowego administratora ks. Łapki na proboszcza. Ceremonjału dokonał osobiście przybyły ks. biskup Laubitz, wręczając nominatowi klucze kościoła przed bramą, a przy ołtarzu akt nominacyjny władzy duchownej i wygłaszając odpowiednie przemówienie. Nominat, odpowiadając, przyrzekał stać wiernie na straży powierzonej mu placówki. Następnie ks. proboszcz odprawił w asystencji uroczystą mszę św. Podniosłe kazanie wygłosił, przeprowadzający od trzech dni rekolekcje dla matek Ojciec prowincjał ks. Tomaszewski z Bydgoszczy. — Uroczystość, która zbiegła się z odpustem św. Barbary, zgromadziła tłumy wiernych, którym na zakończenie ks. biskup udzielił swego błogosławieństwa.

— * **SWARZĘDZ.** (Z rady miejskiej.) Na posiedzeniu ostatniem Rada przyjęła sprawozdanie komisji finansowej o zaprowadzonych oszczędnościach w budżecie 1932-33 r Budżet obniżono o 13 000 zł. Ustalono dodatek komunalny do państwowego podatku dochodowego i rozłożenie płatności tego podatku, z ulgą bonifikacji dla płatników, na dwie raty. Do komisji oszczędnościowej weszli pp. Kociałkowski Edward, Dembiński Józef, Szafrański Tomasz, Maćkowiak Antoni, Kurczewski St. i Tadeusz Zębski.

— * **NAKŁO.** (Odczyt o Niemczech.) Z ramienia Powszechnych Wykładów U. P. wygłosi docent U. P. dr. Marjan Z. Jedlicki w niedzielę 11 bm. o godz. 17 w Auli Państw. Gimnazjum odczyt pod tyt. „Współczesne Niemcy". Wstęp 50 groszy i 20 groszy.

— * **ZBĄSZYŃ.** (Koncert Szopenowski.) Ubiegła niedziela była prawdziwą radością dla melomanów miejscowych, a zapełniona sala pełnem uznaniem dla komitetu. Program, podzielony na trzy części, obejmował wyłącznie utwory Szopena. Całość wypadła bardzo udatnie.

— (Kurs ogrodniczy.) Stacja Ochrony Roślin przy Wielkopolskiej Izbie Rolniczej w Poznaniu urządza w czwartek 15 bm. od godz. 10 począwszy w sali p. Palickiej (hotel „Adam" w Zbąszyniu) bezpłatny kurs ogrodnictwa z wyświetlaniem przezroczy. Wykłady na tematy: 1) Prowadzenie sadu owocowego przy domu mieszkalnym. 2) Ważniejsze choroby i szkodniki sadowe oraz ich zwalczanie. 3) Uprawa ważyw na własny użytek. wygłoszą inspektorowie Wielkopolskiej Izby Rolniczej. Wiadomość o kursie powitano z zadowoleniem. Ponieważ kurs jest bezpłatny, liczyć należy, że zgromadzi wszystkich zainteresowanych właścicieli sadów i ogrodów. (zi)

— * **KROTOSZYN.** (Włamanie.) Do tutejszego kina „Bałtyk" włamali się w nocy na 5 bm. złodzieje, rozbijając drzwi frontowe. Przy rozbijaniu następnych drzwi zostali spłoszeni i zbiegli, nic nie ukradłszy.

— * **LESZNO.** (Osobiste.) P. Stanisław Kuśmierz, prof. seminarjum naucz. w Lesznie, otrzymał na Uniwersytecie Jagiellońskim stopień doktora filozofji.

— * **MIĘDDZYCHÓD.** (Kradzież konia.) W nocy na środę nieznani złoczyńcy wtargnęli do zabudowań p. Zenona Łabickiego w Kaliskach i skradli konia. Za koniokradami, którzy może przedarli się przez granicę, wszczęto pościg. (kl)

— * **OSTRÓW.** (Tajemnica katastrofy samochodowej pod Przygodzicami.) Donosiliśmy niedawno o katastrofie samochodowej pod Przygodzicami, w której zginął niejaki Urbaniak z Kalisza. Wypadek przedstawiał się o tyle tajemniczo, że reszta pasażerów z niewiadomych przyczyn uciekła. Wyrażaliśmy przypuszczenie w związku z tem, że zachodzi możliwość, iż samochodem jechała jakaś szajka, która nie znosi widoku policji. Podejrzenia te okazują się słuszne. Mianowicie w toku śledztwa przeciwko braciom Lorantym zwanym „Tasiemkarzami kaliskimi", wyszło na jaw, że wspólnikami ich byli właśnie owi tajemniczy uciekinierzy z pod Przygodzic. Wszyscy oni należą do bandy teroryzującej na wzór warszawskiego „taty Tasiemki" kupców na jarmarkach, przyczem nazywają się członkami „Czarnej Rączki". Szajka ta wracała z wyprawy do Kępna i po drodze uległszy wypadkowi, zbiegła, nie troszcząc się o auto, ani szofera, ani zabitego Urbaniaka, zapominając o rannej w tej katastrofie Florentynie Reslerowej, kochance jednego z opryszków, która w toku śledztwa wyjaśniła całą aferę. Pościg za terorystami dotąd nie dał pozytywnych wyników. (zo)

— * **WRZEŚNIA.** (O polskości Śląska.) W niedzielę 11 bm. o godz. 16.15 odbędzie się w sali „Hotelu pod Białym Orłem" wykład prof. U. P. dr. Romana Pollaka na temat „Polskość Śląska". Wstęp na wykład 50 gr dla dorosłych, 20 gr dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.

Z Kaliskiego

— * **KALISZ.** (Poszukiwanie poszkodowanych.) Znani przestępcy, bracia Loranty, którzy na terenie Woj Poznańskiego znaleźli, pod presją gróźb, łatwy zarobek, pobierając w czasie jarmarków bezprawnie opłaty od kupców przyjezdnych, tak potrafili steroryzować kramarzy, że aż boją się zgłaszać swoich pretensyj. Kaliski Wydział Śledczy poszukuje świadków i poszkodowanych przez Lorantych i prosi o zgłaszanie osobiście lub piśmiennie swoich pretensyj pod adresem: Kalisz, Wydział Śledczy.

— (Drobni Kupcy Chrześc.) Dnia 11 bm. odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie członków Stow. Drobnych Kupców i Przemysłowców Chrześc. m. Kalisza i powiatu.

— (Wybory w Błaszkach.) Dnia 11 bm. odbędą się w Błaszkach wybory do Rady Miejskiej Zgłoszonych zostało 9 list ważnych w tem 4 katolickie i 5 żydowskich. (mk)

— * **WIELUŃ.** (Aresztowanie kierowników banku.) W Wieluniu aresztowano eprzesa Banku Kupieckiego. Michała Orembacha i dyrektora tego Banku, Szyję Madowicza, radnego miejskiego. Sprzeniewierzyli oni 65 000 zł, należących do Banku Kupieckiego.

— (Zmiana na stanowisku starosty.) P B. Kaczorowski, starosta pow. wieluńskiego. przeniesiony został na takież stanowisko do Pułtuska. Starostą wieluńskim naznaczono dotychczasowego referendarza starostwa w Bielsku. p. Niechrzanowskiego. (zo)

— * **SŁUPCA.** (Starania o przywrócenie powiatu.) „Kurjer Warszawski" donosi: Zniesienie przed rokiem powiatu słupeckiego odbiło się nader niekorzystnie na m. Słupcy. która bardzo podupadła przez przeniesienie starostwa do Konina Wszelki ruch w Słupcy zamarł, mieszkańcy narażeni są na wielkie koszty, udając się dla załatwienia spraw urzędowych do odległego Konina. Wobec tego mieszkańcy m. Słupcy wszczęli starania celem przywrócenia Słupcy charakteru powiatowego miasta.

Ułaskawienie zbrodniarza

Z Inowrocławia donosi (jot):

W kwietniu 1930 r. wstrząsnęła Inowrocławiem wiadomość o ohydnem morderstwie, dokonanem na osobie Józefa Tarkowskiego z Inowrocławia. Przeprowadzone śledztwo wkrótce wykryło zbrodniarzy w osobach żony zamordowanego, Weroniki Tarkowskiej, oraz jej kochanka, Stefana Olejniczaka z Inowrocławia.

Morderców skazano w dwóch instancjach na karę śmierci przez powieszenie. Onegdaj jednak oboje zostali ułaskawieni przez Prezydenta Rzplitej, który zamienił karę śmierci Olejniczakowi na sześć lat więzienia oraz Tarkowskiej na dziesięć lat więzienia. Przebywają oni obecnie w więzieniu w Bydgoszczy.

Biuletyn „strzelecki"

Grodzisk, 10. 12. (Tel. wł.) Śledząc bacznie za sprawcami kradzieży, których w ostatnim czasie u mieszkańców miasta Grodziska dokonano niezwykłą ilość, policja ujęła wreszcie szajkę, składającą się z Henryka Stachowskiego, Jana Flisiewicza, Feliksa Langowicza i Kazimierza Flaka.

Rewizje, dokonane u wymienionych w środę, uwieńczone zostały nadzwyczajnym wynikiem. Znaleziono przedmioty, pochodzące z ostatnich kradzieży, jak mięso i słonina, ukradzione w szpitalu miejskim, marynaty p. Tietzmanna, rowery i ramy rowerowe, mąkę i zboże i t. d. Sprytni złodzieje zakopali większą część łupu w ziemi, a nawet w kopcu ziemniaków.

Wszyscy aresztowani złodzieje - włamywacze są członkami „Strzelca", a Stachowski nawet jego komendantem. Odstawiono ich w piątek w południe z aresztu policyjnego do więzienia tutejszego sądu grodzkiego. Należy sądzić, że za sprawki te spotka wymienionych „obywateli" sprawiedliwy wymiar kary, gdyż prawie wszyscy są już policji znani z innych podobnych wyczynów.

* * *

Z Trzemeszna donoszą:

Na ostatniem zebraniu miejscowego „Strzelca" doszło do wielkich awantur z powodu skreślenia z listy członków 24 „obywateli". Awantury doszły do takich rozmiarów, że musiano zawezwać policję, dla uspokojenia „wzburzonych umysłów"... Mówiono na zebraniu m. in. i o tem, że jedni biorą subwencyjki, a drugich karmi się cacankami. Stąd owe „wzburzenie umysłów", które musiała likwidować policja.

Sprawcy napadu zbrojnego ujęci

Z Nakła donosi (rn):

Donosiliśmy w swoim czasie o napadzie bandyckim w pow. wyrzyskim na osadę rolnika Szyperskiego, w trakcie którego domownicy zasypani zostali przez bandytów gradem kul.

Wstępne dochodzenia napotkały na wielkie trudności, gdyż zastraszeni mieszkańcy w obawie przed zemstą podczas śledztwa policyjnego zachowali się bardzo biernie, kryjąc się ze swemi spostrzeżeniami przed policją, zaś matka Szyperskiego zabroniła wręcz swoim dzieciom udzielać informacyj organom policyjnym. Policja jednakże, mając pewne poszlaki, aresztowała wkońcu znanych złodziei w okolicy Nakła Stefana Radeckiego i Teodora Więckowskiego jako głównych sprawców opisanego napadu.

Okazuje się, że łup z napadu bandyci przechowali w stogu na polu. Stefan Radecki kiedyś pracował już u Szyperskich jako parobek, więc doskonale znał rozkład osady Szyperskiego. Bandytów, zakutych w kajdany, odstawiono do sądu w Nakle.

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny Bogdan Piotrowski.

Koła regjonalne U. P.

w okresie wytężonej pracy nad zrealizowaniem swego programu

Obok kół naukowych, korporacyj i stowarzyszeń ideowych na baczną uwagę zasługują również akademickie koła regjonalne, których liczba na Uniwersytecie Poznańskim jest znaczna. Jednak nie wszystkie są zalegalizowane przez władze uniwersyteckie i nie wszystkie przynależą do zrzeszenia Akad. Kół Regjonalnych. Kilka z nich bowiem żyje luzem („dziko"), kilka innych znów (znikoma zresztą garstka) hucznie i buńczucznie wypowiedziało przed rokiem posłuszeństwo zrzeszeniu. Oczywiście zrobili to przy wtórze „Pierwszej Brygady", mimo — że podobno obowiązuje w kołach apolityczność i bezpartyjność.

Toteż obecnie Zrzeszenie A. K. R. skupia 18 kół. Są to w przeważającej większości koła z terenu Wielkopolski. Do najstarszych należy Koło Kresów Wschodnich, K. Kujawian i K. Gnieźnian Dwa pierwsze obchodziły już jubileusz swej dziesięcioletniej pracy. W tym roku obchodzi je K. Gnieźnian.

Zrzeszenie kół regjonalnych przy U. P. istnieje wprawdzie już od 5 lat, jednak na tory normalnej pracy weszło dopiero od półtora roku. Dawniejsi jego kierownicy za słabo doceniali wzgl. wogóle nie doceniali roli, jaką może ono odegrać w życiu poznańskiej społeczności akademickiej.

Sytuacja ta radykalnie się zmieniła dopiero w ostatnim czasie za prezesury koy. mg. Waszaka Stanisława, co zresztą o tyle łatwo dało się naprawę stosunków organizacyjnych uskutecznić, że parę wichrzycielskich kół dobrowolnie usunęło się z terenu. Wyszło to, mą się rozumieć, zrzeszeniu tylko na korzyść. Nic lepiej bowiem nie sprzyja rzetelnej pracy jak właśnie spokój, jak harmonijna koleżeńska atmosfera. W takiej zaś atmosferze pracuje obecnie zarząd zrzeszenia i wszystkie należące doń koła. Dzieje się to przytem bez rozgłosu, po cichu, słowem tak jak przystało poważnej organizacji, która ma przed sobą bogaty program do zrealizowania.

Nowy statut ramowy Zrzeszenia wyraźnie akcentuje, że głównem zadaniem poszczególnego koła, to: a) naukowe badanie swego regjonu we wszystkich kierunkach; b) wychowanie typu akademika-społecznika; c) działalność społeczna i kulturalna w swoim regjonie; pielęgnowanie życia koleżeńskiego tak w środowisku uniwersyteckiem jak i na terenie macierzystym; wreszcie wyrobienie organizacyjnie swych członków.

Nad wykonaniem pięknego programu czuwa pilnie zarząd Zrzeszenia, który wziął sobie za zadanie skoordynować wysiłki poszczególnych kół, w szczególności zachęcać ich do solidnej pracy i wskazywać kierunek działalności.

W tym celu odbyło się w ostatnim czasie 5 konferencyj prezesów celem omówienia najżywotniejszych spraw, obchodzących koła.

Celem zaś zbliżenia kół do siebie zorganizowano dwa wieczorki zapoznawcze zarządów kół. Na pierwszym z nich kol. prezes wygłosił referat na temat „Istota i kierunek naszej pracy", na drugim omówił „Ruch regjonalny na ziemiach zachodnich Polski".

W najkrótszym czasie dojdzie wreszcie do skutku umowa z „Bratnią Pomocą" w sprawie ściągania długów za koła regjonalne. Jest to największa bolączka kół regjonalnych, które do niedawna zajmowały się prawie że wyłącznie dziedziną samopomocową, stąd też cały ich wysiłek na terenie macierzystym ograniczał się do zdobywania odpowiednich funduszów dla swej agendy samopomocowej. Dziś atoli zrozumiano, że temi sprawami głównie powinna zajmować się „Bratnia Pomoc". Koła zaś powinny samopomoc ograniczyć u siebie do minimum. Natomiast więcej uwagi winny poświęcić pracy społecznej i regjonalnej, co już w niektórych kołach dało wspaniałe wyniki. W każdym razie stale jeszcze koła regjonalne obracają przeciętnie w roku sumą 50 tysięcy zł, a uwięzionych w pożyczkach mają dużo ponad 50 tysięcy zł. W tem wreszcie leży ich siła, żywotność i popularność. To też o całkowitem skasowaniu agendy samopomocowej wśród kół regjonalnych nie może być absolutnie mowy. I tego również nikt nie żąda kto z życiem tych kół jest dostatecznie obeznany.

Z prac zarządu Zrzeszenia należy jeszcze wymienić ostateczne przygotowanie do druku pierwszego numeru biuletynu regjonalnego „Regjonalista", co odbyło się przy współpracy Ogólnopolskiego Związku w Warszawie. Światło dzienne ujrzy napewno po Bożem Narodzeniu.

Jeżeli teraz chodzi o działalność poszczególnych kół, to wiele z nich może poszczycić się ładnym bilansem w zakresie pracy społeczno-regjonalnej poza Poznaniem. Życie koleżeńskie postawione jest na wysokim poziomie w K. Kresów Wschodnich i w K. Bydgoszczan. Koło Wrześnian opracowało i wydało niedawno monografję swej ziemi. Koło Pałuczan redagowało w czasie ostatnich wielkich wakacyj dodatek regjonalny do „Gazety Wągrowieckiej". Poza tem to samo koło ma w przygotowaniu monografję Pałuk. Podobną rzecz projektuje także Koło Kujawian, które narazie ogranicza się do wydania zbioru poezyj utalentowanego wiejskiego poety z Kujaw.

Słowem idea regjonalna w kołach wydaje piękne owoce, znajdując coraz żarliwszych entuzjastów.

Działalność Koła Naukowego

Wyższej Szkoły Handlowej w 1931-32 roku

Działalność Zarządu Koła Naukowego w r. ak 1931/32 przyczyniła się do dalszego rozwoju tej jedynej organizacji naukowej na Wyższej Szkole Handlowej Celem lepszego przedstawienia działalności zarządu przyjrzyjmy się sprawozdaniom poszczególnych agend

W b r. akademickim główny nacisk położono na agendę sprzedaży i bibljotekę, jako najważniejsze środki, zapomocą których Koło niesie pomoc swym członkom. Agenda sprzedaży wydała w tym roku, w porównaniu z poprzedniemi rekordową ilość nowych skryptów w liczbie 16 Wydanie tylu skryptów tłumaczy się zmianą programu naukowego na naszej uczelni i wprowadzeniem całego szeregu nowych przedmiotów. Należy podkreślić, że ceny tych skryptów są stosunkowo niższe od dawnych, pomimo strat, jakie poniosło Koło na skutek wycofania bezużytecznych starych skryptów.

Bibljotekę powiększono o 220 tomów, tak że ogólna ilość wynosi 680 Zakupione książki stanowią zarówno podręczniki i skrypty niezbędne do egzaminu jak materjał do prac naukowych.

Wycieczki W maju b r urządzono doroczną wycieczkę do Gdyni, celem umożliwienia członkom poznania polskiego portu W trzydniowej wycieczce wzięło udział 25 osób, zwiedzono Gdynię i Gdańsk z szczególnem uwzględnieniem urządzeń portowych. Pozatem zorganizowano kilka wycieczek lokalnych do fabryki papieru Kręglewskiego, do elektrowni miejskiej i zakładów przemysłowych Cegielskiego Ilość uczestników każdej wycieczki wahała się od 50 do 80.

Linguaphone Do najbardziej udanych poczynań Koła należały kursy języków obcych metodą Linguaphone. Prowadzono równolegle kurs języka niemieckiego i angielskiego. Największym zainteresowaniem cieszył się kurs języka angielskiego.

Do innych prac Koła należały: udzielanie wszelkich informacyj o studjach, repetytorja z różnych przedmiotów, urządzanie odczytów i akademij, z których wymienić należy zorganizowanie „Dnia Oszczędności" na W S H.

Liczba członków Koła wynosi obecnie 600 Bardzo wydatnie pracują sekcje przy kole naukowem: Akademickie Koło Polsko-Czechosłowackie i Sekcja Naukowej Organizacji.

Szczegółowe sprawozdanie z działalności ubiegłej kadencji złoży ustępujący Zarząd z prezesem kol Franciszkiem Żyndą na Walnem Zebraniu, które odbędzie się w poniedziałek, dnia 12 b. m w gmachu Wyższej Szkoły Handlowej. Należy podkreślić ofiarną i skuteczną pracę zarządu kol Franciszka Żyndy dzięki czemu można było osiągnąć tak duże wyniki.

Dalszy świetny rozwój Koła Medyków U. P. zapewniony

Koło Medyków U. P. jedna z najlepiej rozwijających się organizacyj akademickich w Poznaniu, odbyło w środę, dn 6 b. m. doroczne walne zebranie. Zebranie zaszczycili swą obecnością pp.: dziekan prof. Padlewski, prof. Jurasz, kurator Koła Medyków, oraz prof. Gantkowski.

Zebraniu przewodniczył b. prezes Koła Medyków kol. Józef Nowak.

Sprawozdanie z działalności zarządu przedstawił kol. prezes Stanisław Dzieciuchowicz. W imieniu komisji rewizyjnej wniosek o udzielenie absolutorjum ust. zarządowi postawił kol. Burda

W dyskusji nad sprawozdaniami podkreślono wspaniałe funkcjonowanie zarządu kol. Dzieciuchowicza. Po przegłosowaniu absolutorjum przystąpiono do wyboru nowych władz Koła. Zaproponowana przez kol Dzieciuchowicza lista nowego Zarządu przeszła jednogłośnie.

Prezesem Koła został kol. Henryk Sokół.

W wolnych głosach, po przemówieniu nowego prezesa Koła kol. Henryka Sokoła, zabrał głos prof Antoni Jurasz — Stwierdziwszy na wstępie wybitnie harmonijny charakter walnego zebrania, wyraził prof. Jurasz szczere uznanie kol. Dzieciuchowiczowi, za jego wytężoną pracę dla organizacji Przemówienie prof. Jurasza przyjęto entuzjastycznie

Walne zebranie, wybierając zarząd, złożony z młodzieży narodowej, która swą pracą doprowadziła organizację do kwitnącego stanu, zapewniło jej dalszy świetny rozwój.

Zarząd Koła Medyków U P z ubiegłej kadencji z byłym prezesem kol St Dzieciuchowiczem (w środku) i obecnym prezesem kol Henrykiem Sokołem (pierwszy z prawej strony).

Prezes Naczelnego Komitetu Akademickiego w Poznaniu

W dniach 4 i 5 grudnia b. r. wizytował środowisko poznańskie prezes Naczelnego Komitetu Akademickiego kol mag. Tadeusz Fabiani.

Z tokiem pracy Poznańskiego Komitetu Akademickiego zapoznał się kol Fabiani na plenarnem jego zebraniu w dniu 4 go grudnia

Ogólne sprawozdanie z prac środowiska poznańskiego złożył kol Feliks Kończal, prezes Poznańskiego Komitetu Akademickiego Poszczególne tereny pracy charakteryzowali kol kol.: Stanisław Janiszewski (Poznańskie Koło Międzykorporacyjne), Janusz Makowski (Delegacja Uczelniana Kół Naukowych U P), Jan Terlecki Bratnia Pomoc U P.), St Szewczenko (Zrzeszenie Kół Regjonalnych), Zenon Kocaj (Akademicki Związek Sportowy).

Po południu tegoż dnia był podejmowany kol Fabiani herbatką w gościnnych salonach państwa prof Piaseckich

W dniu 5 b. m dokonał kol Fabiani wizytacji Bratniej Pomocy U P i W S. H, Delegacji Kół Naukowych, Zrzeszenia Kół Regjonalnych, Poznańskiego Koła Międzykorporacyjnego i Akademickiego Zw Sportowego.

W czasie swego pobytu w Poznaniu prezes N. K. A. był również goszczony przez Bratnią Pomoc U. P. i W. S. H.

6-lecie korp. „Hermesia"

Korporacja akademicka „Hermesia" przy W S H święciła uroczyście w dniu 22 ub m szóstą rocznicę swego powstania.

O godzinie 9 w kościele Farnym członkowie korporacji zgrupowani pod swoim sztandarem wysłuchali w skupieniu mszę św., celebrowanej przez przewielebnego ks prałata J Prądzyńskiego.

O godzinie 18 odbył się Konwent Seniorów Zwyczajem korporacyjnem w związku z rocznicą korp Hermesia urządziła komers uroczysty (wewnętrzny) w salonach „Adrji".

Po odśpiewaniu pieśni otwarcia, wejściu sztandaru po odśpiewaniu hymnu korporacyjnego — powitał zebranych prezes Kl Com Zbigniew Witenes - Bujwid skreślając w krótkiem swem przemówieniu działalność korporacji za ostatni okres jej istnienia.

Po przemówieniu prezesa odbyła się uroczystość nałożenia barw senjorom Zostali udekorowani barwami korporacyjnemi: dyr Leonowa Mikołajczakowa radczyni Zygmuntowa Zaleska, profesorowa Ignacowa Hanusowa, mecenasowa Stanisławowa Janiakowa.

Z kolei został pasowany filistrem com. Ryszard Busch, jeden z założycieli korporacji „Hermesia" i jej trzykrotny prezes.

W czasie komersu zostały wygłoszone przemówienia gratulacyjne przez delegatów bratnich konwentów Na specjalne wyróżnienie zasługuje przemówienie Dyr. Leona Mikołajczaka, ojca Kl Hermesia.

Doniosła inicjatywa Pozn. Koła Międzykorp.

Poznańskie Koło Międzykorporacyjne przystąpiło do zorganizowania cyklu ogólnokorporacyjnych zebrań dyskusyjnych, poświęconych najważniejszym zagadnieniom Polski Współczesnej

Odbyły się już dwa tego rodzaju zebrania. Przewodniczył im kol. St Janiszewski, prezes Poznańskiego Koła Międzykorporacyjnego. Referaty wygłosili kol kol. Zdzisław Wardejn (Zagadnienie mniejszości narodowych), Jan Terlecki (Sprawa mniejszości słowiańskich).

Referaty wywołały żywą dyskusję, w której m. in. uczestniczyli kol kol.: mag. Jan Zdzitowiecki, Witold Supiński, Alfred Kucner.

Z Młodzieży Wszechpolskiej

— **Zebranie referatu ustrojowego M. W.** odbyło się w dniu 6. b m z referatem kol. prezesa Jana Szyszczyńskiego.

Z organizacyj akademickich

— **Zmiana na stanowisku prezesa Ogólnopolskiego Zw. Akadem. Kół Naukowych.** Ponieważ dotychczasowy prezes Związku kol. Stanisław Przegaliński, powołany do służby wojskowej ustąpił z zajmowanego stanowiska, prezydjum Związku zarządziło wybór nowego prezesa w drodze głosowania pisemnego wszystkich Akademickich Kół Naukowych, czyli t. zw referendum Prezesem Związku został wybrany jednomyślnie, przy dwu Kołach wstrzymujących się od głosowania kol. Juljusz Sas Wisłocki, dotychczasowy prezes Delegacji Kół Naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego i prezes Towarzystwa Bibljoteki Słuchaczów Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, który objął już urzędowanie.

ŻYCIE SOKOLE

Praca w okręgu jarocińskim

Zjazd prezesów i naczelników — Obrady wydziału okręgowego — Zebranie naczelników

Zjazd ten z gniazd, należących do okręgu, odbył się w Jarocinie w niedzielę, 4 bm. wspólnie z zarządem okręgowym. Na ogólną liczbę 23 gniazd reprezentowanych było 17. Przedstawicieli swych nie przysłały gniazda Borek, Dobrzyca, Kobylin, Krotoszyn Stary, Żerków i Kretków, które zawezwane zostaną do usprawiedliwienia się.

Obrady zagaił prezes okręgowy drh Walenty Paterek, poczem oddał przewodnictwo zjazdu w ręce prezesa dzielnicy drh Wolskiego z Poznania. Sprawozdanie z działalności zarządu okręgowego przedłożyli prezes, sekretarz, skarbnik i naczelnik. Ze sprawozdania tego wynika, że zarząd, mimo że w ostatnim czasie ulegał pewnym zmianom, pracuje sprawnie, utrzymując zarazem stały kontakt z gniazdami. Następnie przedstawiciele gniazd wygłosili kolejno krótkie sprawozdanie o stanie i rozwoju pracy na ich terenie. Praca ta jest w warunkach obecnych bardzo utrudniona, jednakże mimo to rozwija się prawidłowo, odbywają się stałe zebrania, pogadanki i ćwiczenia oraz panuje dobry nastrój i wola przetrwania obecnych ciężkich czasów. Nad sprawozdaniami zarządu okr. oraz prezesów i naczelników gniazdowych przeprowadzono obszerną i ożywioną dyskusję, która przyczyniła się do wyjaśnienia wielu spraw oraz ustalenia programu pracy na przyszłość.

W dalszym ciągu obrad przyjęto do wiadomości komunikaty, bieżących spraw organizacyjnych, poczem drh przewodniczący zakończył obrady wezwaniem do dalszej wytrwałej pracy.

* * *

Bezpośrednio po zjeździe odbyło się krótkie posiedzenie, na którem uchwalono na opróżnione miejsce przewodniczącej okręgowego wydziału Sokolic poprosić dchnę Sobczyńską z Pleszewa, a na jej zastępczynie drchnę Hagerową z Jarocina i drchnę Kulową z Koźmina.

Wobec przyjęcia wyboru przez wymienione druchny, odbyło się zaraz — przy udziale wiceprezeski dzielnicy i przewodniczącej dzielnicowego wydziału Sokolic, dchny Rozmiarkowej zebranie wydziału okręgowego, na którem ustalono program pracy na najbliższą przyszłość.

* * *

Łącznie ze zjazdem odbyło się również zebranie naczelników, na którem dokonano wyboru okręgowego wydziału technicznego. Wybrani zostali drh drh Sipiński ze Śremu, Paczkowski z Jarocina, Pietrasić z Krotoszyna, Arendz z Koźmina, Jankowiak z Pleszewa i Błaszczyk ze Stęgoszy. Wydział ten pod kierownictwem p. o. naczelnika okręgowego drh Bielawskiego rozpocznie natychmiast swą pracę; m. in. projektuje się urządzenie kursu okręgowego dla naczelników i kierowników gniazdowych.

Na wysuniętej placówce Kresowej

Nazwyczajne walne zebranie gniazda w Zbąszyniu — Wybór nowych władz

Zbąszyń. Z powodu różnych formalnych nieprawidłowości odbyło się w dniu 6 września nadzwyczajne walne zebranie gniazda przez zarząd okręgowy unieważnione, a temsamem również dokonany na niem wybór zarządu, wobec czego w ubiegły czwartek odbyło się ponowne walne zebranie przy udziale około 90 członków gniazd, kilku członków zarządu okręgowego z drh prez. dr. Wróblem z Wolsztyna na czele oraz dwóch przedstawicieli przewodnictwa dzielnicy, drh prezesa Wolskiego i drh Bol. Kargego z Poznania. Po zagajeniu obrad przez drh prezesa okręgowego, jako zwołującego zebranie, dalsze przewodnictwo objął za jednomyślną zgodą obecnych drh prezes dzielnicy. Następnie przyjęto znaczną większością głosów porządek obrad przedłożony przez zarząd okr. jako też po dłuższej i ożywionej dyskusji referat drh prezesa okręgu o motywach unieważnienia poprzedniego zebrania oraz złączonych z tem okolicznościach. W dalszym ciągu, po wysłuchaniu sprawozdania przedstawiciele komisji rewizyjnej i na wniosek tejże udzielone jednogłośnie skarbnikowi pokwitowania, poczem przystąpiono do wyboru nowego zarządu. W tajnem głosowaniu wybrano większością głosów drh Władysława Borowskiego prezesem gniazda i drh Wrzesińskiego wiceprezesem, a następnie jako dalsi członkowie zarządu wybrani zostali przez aklamację drh drh Bobrowski, Mania, Dulat, Rzepa Stan., Hermanowicz, Olejniczak, Filipowski, Fleischer, Rzepówna Małgorzata, Mały Andrzej, Utrata i Nowak. W wolnych głosach omawiano jeszcze różne sprawy organizacyjne, następnie drh prezes dzielnicy zamknął obrady gorącem wezwaniem do wytrwałej pracy sokolej na tej wysuniętej placówce kresowej, poczem w podniosłym nastroju wspólnie odśpiewano „Rotę".

Czeskie Sokolstwo w służbie krajowi

Ważne uchwały powzięte na ostatniem zebraniu naczelnictwa Czeskosłowackiego Związku

Kwestja wpływu i znaczenia pracy sokolej dla obrony państwa już oddawna jest przedmiotem rozważań działaczy w Czechosłowacji. Kwestją tą zajmował się już założyciel Sokolstwa dr Mirosław Tyrsz.

Był on zdania, że zdolności cielesne, duchowe i moralne należy pielęgnować dla obrony państwa. Nie można tego zdobyć odrazu, w jednej chwili, kiedy niebezpieczeństwo się zbliża, ale trzeba w tym kierunku wychowywać naród.

Sokolstwo może wielce przyczynić się do nabycia tych właśnie walorów. Czechosłowackie Sokolstwo odrzuca wszelkie ćwiczenia bojowe, dopatrując się swego posłannictwa w wychowywaniu narodu do życia w pokoju i do pracy dla pokoju. Jeżeli pomimo to Sokolstwo zajmuje się kwestją obrony narodu to tylko w takim zakresie o ile leży to w interesie życia i o ile chodzi o obronę mienia, wolności oraz państwa na wypadek konieczności.

Kierując się temi zasadami sekcja naczelników Czechosłowackiego Związku na swem ostatniem posiedzeniu powzięła nastepujace uchwały:

Sokolstwo uświadamiając sobie posłannictwo, w dziedzinie pracy wychowawczej będzie stale uświądamiać swych członków i szeroką publiczność, co dla narodu oznacza własne i bezwzględnie wolne państwo i że tylko naród w każdym kierunku przygotowany daje gwarancję, iż zachowa swą niezależność i obroni się przed zakusami nieprzyjaciół wewnętrznych lub zewnętrznych. Kierując się temi wskazaniami, należy pracować nad wytworzeniem silniej woli, osobistej stateczności, zaufania we własne siły, przytomności umysłu, prawdomówności, ścisłości i przedewszystkiem poczucia obowiązkowości w interesie ogółu.

W dziedzinie wychowania fizycznego głównym celem nadal pozostaje wszechstronna fizyczna sprawność każdej jednostki. To jest podstawowy warunek zdolności do obrony państwa i narodu. To samo odnosi się do wychowania moralnego. Dalej dążyć należy do tego, aby Sokoli powołani do służby wojskowej akt ten uważali za sprawdzian ich zdolności fizycznych, za zaszczytne uznanie ich przygotowania do służby krajowi.

ŻYCIE HARCERSKIE

20-lecie Harcerstwa w Głównej

W kilka zaledwie miesięcy po zorganizowaniu w Poznaniu w 1912 r. drużyny skautowej „Piast" zawiązał się w Głównej zastęp skautowy. Zastęp ten, należący do wyżej wymienionej drużyny, prowadził St. Latosi. Stałe jednak zainteresowanie pracą skautową sprawiło, że w niedługim czasie Józef Adamski, Rajmund Terczewski i ś. p. Henryk Ochocki formują trzy dalsze zastępy. Wreszcie w 1919 r. Edw. Schulz i Cz. Kogut tworzą w Głównej samodzielną drużynę harcerską. Oto w krótkości dzieje Harcerstwa w Głównej, które chlubnie zapisało się w historji Harcerstwa Wielkop., budując w 1924 r. własny „Dom Harcerza". Słusznie więc 20-lecie pracy harcerskiej w Głównej, uczciła 3. P. D. H. w ubiegłą niedzielę uroczystą akademją.

W sympatycznie odnowionej i starannie przez p. Pietruszyńskiego udekorowanej sali p. Książka zagaił uroczystość drużynowy 3. P. D. H. p. Jarczyński, witając na wstępie protektorów podniosłej uroczystości, ks. prob. Chilomera i p. inż. Górnickiego — prezesa Koła Przyjaciół 3. P. D. H., oraz przewodniczącego Z. O. Wielkop. Z. H. P p. dr. Kiedacza, grono instruktorów i licznie zebranych sympatyków Harcerstwa. Następnie wyczerpujący referat z 20 letniej działalności 2. P. D. H. z uwzględnieniem prac Harcerstwa w Głównej wygłosił p. Tad. Adamczak. Zkolei p. Finke wygłosił deklamację okolicznościową. W dalszym ciągu uroczystości przemówił serdecznie przewodniczący Z. O. Wlkp. Z. H. P. p .dr. Kiedacz, podkreślając życzliwość miejscowego obywatelstwa dla Harcerstwa.

Następnie zabrał głos harcmistrz Henryk Śniegocki, przypominając o zbiórkach i gawędach, które skauci z Głównej urządzali w 1912 i 13 r. w katakumbach miejscowego kościoła. Poza tem przemawiał również komendant III hufca harcerzy phm. Dźwikowski.

W dalszym ciągu podniosłej uroczystości zespół muzyczny Państw. Sem. Nauczycielskiego odegrał: Nowaka „Marsz Lotników" oraz Chopina „Walc a-moll". Poza tem p. Jan Gruszczyński, artysta opery poznańskiej odśpiewał: Ratolda „Wizję szyldwacha" i Niewiadomskiego „Maki". Bezinteresowny wysiłek artystyczny p. Gruszczyńskiego, jak również zespołu muzycznego nagrodzili zebrani entuzjastycznemi oklaskami. Na zakończenie podniosłej akademji powtórzono na ogólne życzenie „Marsz Lotników".

Podkreślić należy, że wykonanie części muzycznej podniosłej uroczystości umożliwił p. St. Pajączkowski (Pracownia instrumentów muzycznych z ul. Woźnej 12), wypożyczając na ten cel pianino bezinteresownie. (jar)

Zlot harcerek wielkopolskich

W drugiej połowie czerwca 1933 r. odbędzie się w Poznaniu zlot harcerek Chorągwi Poznańskiej. W zlocie zobowiązane są uczestniczyć wszystkie drużyny harcerskie i przygotowawcze, a z drużyn próbnych t. jest nowopowstałych, tylko drużynowe i przyboczne.

Komendantką zlotu będzie druchna harcmistrzyni Alina Ratajczakowa.

Niewątpliwie udział w zlocie stanie się marzeniem każdej harcerki, niestety bowiem przyznać trzeba, że na terenie naszej chorągwi obozownictwo pod namiotem jest mało rozpowszechnione, gdyż większość drużyn urządza kolonje pod dachem w szkołach i leśniczówkach. Zlot nasz będzie Wielką Przygodą, romantycznem przeżyciem wśród lasu, pośród tysiąca sióstr harcerek. — Czeka nas jednak i praca niemała: mozolny trud stawiania namiotów, kopania stołów ziemnych, wznoszenia masztów i wreszcie praca organizacyjna dla zlotu jako całości. W tym celu wszystkie harcerki podzielone będą na 6 wielkich drużyn względnie podobozów, zależnie od specjalności. 1) Drużyna artystyczna zajmie się estetyką urządzeń obozowych i przygotowaniem występów przy ognisku wieczornem, 2) Drużyna obozownicza czuwać będzie nad wykonaniem wszelkich robót pionierskich, 3) Drużyna sprawności ruchowej zajęta będzie między innemi przy organizowaniu próby do Państwowej Odznaki Sportowej, 4) do zakresu prac Drużyny. Służby bliźnim należeć będzie urządzenie szpitalika obozowego (oby okazał się zbyteczny!) i apteki, 5) Drużyna propagandy i pracy zajmie się „reklamą" zlotu, możliwe i wydawaniem osobnej gazetki, 6) Drużyna gospodarcza prowadzić będzie sklepik, kantynę, pralnię i prasowalnię.

Powyżej zakreślony program tylko w bardzo ogólnych zarysach przedstawia pracę drużyn zlotowych.

Zaznaczyć trzeba, że jednostką zgłaszającą się do udziału w zlocie będzie zastęp jako całość a nie drużyna. Każdy zastęp będzie więc mógł zadecydować, jaki dział pracy najwięcej mu odpowiada i stosownie do swoich zainteresowań, zostanie przydzielony do odpowiedniej drużyny zlotowej. (Eno).

Historja harcerstwa żeńskiego w b. zaborze pruskim

Komenda Chorągwi Żeńskiej zamierza opracować w formie broszury historję harcerstwa żeńskiego w Wielkopolsce. W tym celu wszystkie drużyny oraz osoby, które dawniej do harcerstwa należały, proszone są o nadsyłanie wszelkich wiadomości o początkach naszego ruchu skautowego. Termin do 1. II. 33 roku. Adresować należy: dr. Helena Szafranówna, Poznań, Fredry 7, Związek Harcerstwa Polskiego. (Eno).

KRONIKA TOWARZYSKA

W niedzielę, dnia 11 grudnia r. b., o godzinie 17-tej, odbędzie się staraniem **Komitetu Rodzicielskiego przy 29 szkole powszechnej w Poznaniu**, w auli tejże szkoły, ul. H. Cegielskiego 2, obchód ku czci Wyspiańskiego, połączony z herbatką zapoznawczą, na co najuprzejmiej zaprasza się wszystkich rodziców i gości. Wstęp wolny. Dochód z herbatki przeznacza się na gwiazdkę dla biednych dzieci wyżej wymienionej szkoły. zg 17 005

Zarząd Komitetu Rodzicielskiego.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Ed. Suszyński 2 zł; — J. D. z prośbą o zdrowie i pomoc 5 zł; — IV rok farmacji U. P. dziękując Wielebnemu ks. prałatowi Prądzyńskiemu za odprawienie mszy św. za spokój duszy śp. kolegi Stan. Kotkowskiego 25,40 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 786,36 zł.

Na biednych „Wesołego Miasteczka", pozostających pod opieką poznańskiego okręgu „Caritas": N. N. 10 zł; — Walerja Patykowa (27 Grudnia 3) zamiast podania okien do konkursu 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 56,50 zł.

Na ochronkę Dzieciątka Jezus na terenie P. W. K.: Walerja Patykowa (Al. Marcinkowskiego 6) na gwiazdkę 10 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 59 zł.

Na chleb św. Antoniego: Walerja Patykowa 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 50 zł.

POLECAMY PANIOM
drogie lecz oszczędne w użyciu i niezawodne w skutkach: **puder, krem Radohormonowy i Śmietankę** do pielęgnowania **cery Dr. J. Świtalskiej.**
ng 6 696

RADJO

Poniedziałek, dnia 12 grudnia 1932 r.

Poznań (335 m) godz. **11.40** (Warszawa); godz. **13.05** koncert gramof.; godz. **14.00** giełda; godz. **16.40** (W); godz. **17.55** „Facecje przyrodnicze" (Odciski palców wizerunkiem człowieka) — wygł. dr. J. Rzóska; godzina **18.00** feljeton; godz. **18.15** „Czy Polska posiadała kiedykolwiek równowagę gospodarczą?" — wygł. prof. U. P. Z. Wojciechowski; godz. **18.30** francuski; godz. **18.45** „Silva rerum"; godz. **19.30** tr. z Warszawy; godz. **22.00** sygnał czasu — komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. **11.40** codzienny przegląd prasy polskiej; godz. **12.10** płyty gramof.; godz. **15.15** kom. gospodarczy; godz. **15.35** skrzynka pocztowa; godz. **15.50** ulubione melodje i piosenki z filmu dźw. „100 metrów miłości" muz. W. Dana; godz. **16.25** francuski (kurs elem.); godz. **16.40** „Co i jak czytać — z dziedziny przyrody"; godz. **17.00** muzyka lekka z kawiarni „Italia"; godz. **18.00** koncert solistów; wyk.: N. Stokowska (skrz.), H. Zubowicz (sopr.); godzina **19.20** „Skrzynka pocztowa rolnicza"; godz. **19.30** „Na widnokręgu"; godz. **19.45** prasowy dziennik radjowy; godz. **20.00** „Paganini", operetka w 3 aktach F. Lehara; godz. **22.00** skrzynka pocztowa techniczna; godz. **22.15** muzyka taneczna z dancingu „Adria".

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 20.00 muzyka lekka, 20.30 pieśni adwentowe, 21.10 słuchowisko, 22.50 koncert z Wiednia; **Budapeszt** (550 m) 19.40 koncert symfoniczny, 22.00 muzyka taneczna; **Praga** (489 m) 16.10 koncert, 19.30 „Dalibor" op. Smetany", 22.45 muzyka lekka; **Wiedeń** (516 m) 20.05 koncert symfoniczny, 22.15 koncert nocny; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 20.00 „Siła przeznaczenia" op. Verdiego; **Beromuenster** (459 m) 19.45 utw. szwajcarskich kompozytorów; **Medjolan** (501 m) 20.30 koncert solistów, 21.20 słuchowisko, 22.00 koncert; **Rzym** (441 m) 20.45 muzyka lekka.

POLECAJĄ ODBIÓR
JEDYNIE LAMPY RADJOWE PHILIPS "MINIWATT"
Do nabycia we wszystkich sklepach radjowych. ng 6 493

Początki chóru katedralnego w Poznaniu

Kartki z historji poznańskiego chóru katedralnego*)

Poznański chór katedralny, w którego skład dzisiejszy wchodzą głosy chłopięce i męskie, należy niewątpliwie do najstarszych tego rodzaju chórów w Polsce. Wiadomości o nim sięgają mniejwięcej XV w.

W aktach kapitulnych, pisanych pod koniec tegoż wieku, czytamy, że wykonanie śpiewu liturgicznego w katedrze poznańskiej spoczywało bądź to w rękach specjalnie ku temu wyszkolonych, muzykalnych wikarych, tworzących zwykle osobne kolegjum kantorów, psałterzystów, rorantystów lub gracjalistów, bądź też w rękach starszych i młodszych scholarzy szkoły katedralnej. W szczególności dowiadujemy się ze statutów kapituły poznańskiej m. i., że godziny kanoniczne w niedzielę przed Popielcem i w dwa dni następne, oraz śpiewy w czasie mszy konwentualnej w tych to

Biskup Pozn. Andrzej Szołdrowski. Wspaniałomyślny Mecenas Poznańskiego Chóru Katedralnego, portret w akwareli znajdujący się w aktach tego biskupa przechowywanych w Archiwum Archidiecezjalnem w Poznaniu.

dwóch dniach zobowiązani byli wykonywać wikarzy katedralni, śpiewy zaś w czasie t. zw. sumy w niedzielę samą scholarze. Tego samego porządku trzymano się przez cały rok, to znaczy, że śpiew w czasie „officium" codziennego oraz mszy tygodniowych należał do kolegjum wikarych, śpiewy w czasie sumy w niedziele i święta do uczniów szkoły katedralnej. Pewna część scholarzy tejże szkoły, jak głoszą te same statuty, muzycznie czynną była podczas uroczystej sumy w kościele św. Mikołaja, położonego w sąsiedztwie katedry: „...Również postanowili zebrani na posiedzeniu kapitulnem prałaci i kanonicy, ażeby każdorazowy magister szkoły katedralnej „in summo Posnaniensi" w święta, przez wiernych uroczyście obchodzone, na śpiewy podczas sumy w kościele św. Mikołaja wyznaczył biegłych w muzyce chóralnej uczniów w liczbie conajmniej ośmiu..." Za współudział we wszystkich tych śpiewach liturgicznych, tak w Katedrze jak w kościele św. Mikołaja, otrzymywali scholarze specjalne wynagrodzenie.

Podobnie przedstawia się działalność muzyczno-liturgiczna chóru katedralnego w wieku XVI i XVII. Towarzyszą jej w tym czasie nader korzystne warunki materjalne i organizacyjne. Poznański chór katedralny był zawsze bogato uposażony. Już od wieku XV począwszy posiadała Katedra Poznańska wielki gmach, psałterją zwany, zamieszkały przez licznych śpiewaków katedralnych, gdzie przez długie dziesiątki lat późniejszych odbywały się lekcje śpiewu i próby chórowe. Na początku wieku XVII przeznaczył biskup poznański Szołdrski znaczne fundusze na stałe utrzymanie dziewięciu męskich śpiewaków katedralnych i sprawił do katedry organy, które według świadectwa Zalaszowskiego zaliczano do największych naonczas organów. Nie wiadomo niestety, jakie kompozycje wykonywano w wieku XV, XVI i XVII w katedrze poznańskiej poza chorałem gregorjańskim, bibljoteka muzyczna bowiem chóru katedralnego datuje dopiero od końca wieku XVIII, a potem zniszczył kilkakrotny pożar stare zabytki muzyczne tak, iż dzisiaj trudno zbadać, jaki był repertuar ówczesnych chórów. Nie ulega jednak wątpliwości, że świetnej dotacji poznańskiego chóru katedralnego odpowiadały produkcje jego chórowe, że jak w innych katedrach polskich, tak i tutaj, w najstarszej katedrze, znane były dzieła polifoniczne XV, XVI i XVII wieku, zwłaszcza utwory Palestriny i szkoły rzymskiej, że w złotej tej erze muzyki polskiej śpiewano także kompozycje polskich mistrzów klasycznych jak Felsztyńskiego, Gomółki, Leopolity, Szadka, Pękiela, Gorczyńskiego, przedewszystkiem zaś Wacława Szamotulskiego, obywatela sąsiedniego miasta Szamotuły i Mikołaja Zieleńskiego, organisty i dyrygenta katedry gnieźnieńskiej. Cały ten okres muzyczny w dziejach poznańskiego chóru katedralnego od wieku XV do XVII można nazwać okresem a „cappella — śpiewu i okresem gregorjańskim.

Nowy okres nastaje z wiekiem XVIII i trwa do ostatniej ćwierci wieku XIX. Jest to okres dekadencyjny o charakterze operowym i teatralnym. Już w wieku XVII zaznacza się w kościele katolickim ogólny upadek muzyki liturgicznej, tak chorału gregorjańskiego, jak śpiewu wielogłosowego. Upadek ten, potęgujący się w wieku XVIII i dochodzący do punktu kulminacyjnego w pierwszej połowie wieku XIX, powodowany jest głównie wpływem muzyki monodycznej, operowej i t. zw. koncertującej. Nic dziwnego, że muzyka kościelna świetczeje, że na chórach katolickich panoszy się duch teatralny śpiewu operowego i orkiestry operowej.

Duchowi czasu uległa muzyka kościelna w całej Polsce, uległ także poznański chór katedralny. Świadczy o tem wymownie wyżej wspomniana bibljoteka chórowa, która do ostatniej ćwierci wieku XIX zawiera wyłącznie kompozycje wokalne z towarzyszeniem orkiestrowem. Soprany i alty chłopięce obejmują głosy kobiece. Trzeba jednak przyznać, że ówcześni dyrygenci potrafili uniknąć tandety, że repertuar ten obejmuje wyłącznie utwory najwybitniejszych kompozytorów, że poziom artystyczny chóru katedralnego musiał być wysoki, jeżeli np. w r. 1833 z okazji śmierci namiestnika Księstwa Poznańskiego księcia Radziwiłła wykonano w katedrze poznańskiej „Requiem" Mozarta z towarzyszeniem orkiestry.

X. W. GIEBUROWSKI
dyrygent chóru katedralnego.

*) Wkrótce ukaże się w księgarni św. Wojciecha broszura pod tytułem: „Poznański chór katedralny."

Koncert kameralny

w sali św. Marcina

Przybyła Poznaniowi sala koncertowa, ujmująca na pierwszy rzut oka wytwornością stylu, harmonją proporcji i urokiem intymności, sala predestynowana do koncertów o charakterze kameralnym. Pięknie stylizowane boazerje ścian, ułożone także w muzyczne motywy dekoracyjne zdają się zapraszać artystów na tę sympatyczną estradę, która wczoraj właśnie przeszła chrzest inauguracyjnego koncertu.

Uroczysty wieczór zgromadził liczną i doborową publiczność, wśród której nie zbrakło przedstawicieli świata artystycznego a głównie muzycznego, zaciekawionego walorami akustycznemi nowej sali. Obawy w tym kierunku rozwiały pierwsze arpeggja nocturnu Chopina któremi p. Gertruda Konatkowska rozpoczęła koncert. Dźwięki wielkiego fortepianu Bechsteina jasno i plastycznie przebrzmiewały w sali, która mimo swych nieco szczupłych rozmiarów okazała się jednak bardzo akustyczną. Z niezmąconą tedy przyjemnością słuchało się gry naszej wybornej artystki, która w szeregu drobniejszych utworów Chopina dała raz znowu dowód swej głębokiej kultury pianistycznej i smaku artystycznego. Interpretacja p. Konatkowskiej ma żywy puls elementarnie odczutej rytmiki, która jest jakby świetnym rysunkiem w pełnym barwy i światłocieni obrazie gry artystki. Że mocne dynamiczne kontury Liszta szczególnie odpowiadają jej temperamentowi pianistycznemu, to wiemy nie od dzisiaj, a wczoraj utwierdziliśmy się w tem na nowo.

W sferze najszlachetniejszych nastrojów muzycznych znaleźliśmy się dzięki przesubtelnej interpretacji kilku pieśni przez p. Mirę Zielińską-Łabendzińską. Nie można zrozumieć dlaczego artystka tak rzadko zjawia się na estradzie, skoro zwłaszcza w naszych warunkach tak niewiele się słyszy pieśni. Jest to coprawda genre wymagający także od słuchaczy sporej dozy kultury muzycznej, jaki jednak gorący wywołuje oddźwięk, o tem mogła się wczoraj p. Łabendzińska dostatecznie przekonać, oklaskiwana entuzjastycznie i upraszana do szeregu naddatków. Obok rzadkich wartości śpiewaczych (kultura piana) podkreślić trzeba z wyjątkowem uznaniem znakomitą wymowę artystki, dzięki której uwydatnia się w jej śpiewie także piękno poezji tych uroczych utworów.

P. Maria Szrajberówna odegrała kilka mniejszych utworów skrzypcowych, które po początkowej niedyspozycji strun w zbyt może rozgrzanej sali, brzmiały następnie swobodnie i interpretowane były z werwą i zacięciem wirtuozowskiem, świadczącem o prawdziwem obyciu estradowem koncertantki. Akompanjament spoczywał w niezawodnych rękach prof. Raczkowskiego, dyskretnie podkreślającego wszelkie wartości partji towarzyszącej. Dźwięki gry skrzypcowej jak fortepianowej i śpiewu potwierdziły dobre wartości akustyczne nowej sali, a że ilość miejsc dla publiczności nie sięga cyfr astralnych, to i lepiej w czasach kryzysu, który hula na estradach koncertowych, niczem wiatr po pustem polu. Lepiej więc mniejsza sala zapełniona, niż wielka świecąca pustkami.

Przybyła nam zatem sala wytworna i odpowiednia dla koncertów komnatowych, oby wszystkie które się tam odbędą, miały sukces artystyczny pierwszego i również taką tłumną frekwencję.

Alfa.

Z naszej przyrody

Czyżyk

Czyżyk w bajce — Jego ambicje i jego śpiewy chóralne — Jego śpiżarnia w lesie — Niewidzialne gniazdko czyża — Niestrudzony śpiewak — Ptaszarnia w naszym zwierzyńcu — Śpiew ze szczytu jodły

O czyżykach, młodym i starym w klatce napisał Krasicki śliczną bajkę, która poecie dużo popularności przysporzyła. Stary czyżyk tęsknił za swobodą, chociaż zapewnia go młody, że ma w klatce więcej wygód niż na wolności. Młodemu dostaje się nauka, że wolność i ptaszka jest skarbem najcenniejszym.

Czyżyk jest istotnie ptaszkiem bardzo ambitnym. Nie narzuca się ludziom zimą, jak inni jego towarzysze swą nędzą, nie skarży się na chłód i głód. Spędza także zimę zdala od mieszkań ludzkich, licząc na swoje własne siły.

Zimą można go widzić bardzo często zwłaszcza tam, gdzie olchy rosną, ponieważ głównie się żywi ich nasieniem. Tam w olszowych gajach i zaroślach słyszymy jego śpiew i zimą. Właściwością czyżyka jest, że śpiewa często w chórze, nie jak inne ptaszki w pojedynkę. Oczywiście nie śpiewa stadko czyżyków „na głosy"; niema w ich produkcjach śpiewaczych harmonij w pojęciu muzyków, ale jest piękno, którem nas czarują śpiewy ptasie.

Czyżyk nie jest wybredny. Jemu dostarczają na zimę pokarmu także ziarna szyszek, których ogromne znajduje zapasy w lasach jodłowych. Najchętniej gnieździ się także na jodłach i buduje gniazdo pełne kunsztu wśród cieniów gałęzi jodłowych. Jego gniazdo jest niewidzialne. Dlatego niewidzialne, że czyżyk ma ów tajemniczy kamyczek, który ułożony w gnieździe czyni je „niewidzialnem"! I czyżyk sam jako ptaszek maleńki w kubraczku wierzchem szaro-brunatnym, spodem żółtym, nie jest tak łatwo dostrzegalny wśród zżółkłego liścia i brunatnej kory.

PHILIPS
szampion głośników
nr 6 057

Zgrabny, ruchliwy i gwarny to ptaszek, chociaż potrafi utrzymać dziwną powagę.

Czyżyków warto jest posłuchać, gdy się wabią, bo tu uwydatnia się ich nadzwyczaj czysty, dźwięczny i donośny głosik. Jego śpiewka odznacza się taką urodą, że kto raz posłyszał czyżyka, nie zapomni jego szczebiotu nigdy. Na zakończenie czyżyk przeciąga efektownie ostatni ton piosnki, jak śpiewak koncertowy.

W dni pogodne zimy, kiedy słońce ozłoci nagie gałęzie drzew, wówczas zbierają się w stadkach i śpiewają najczęściej chórem.

W takie dni słoneczne na naszych przechadzkach rannych poza miastem możemy ich śpiewem się rozkoszować.

Czyżyki są niestrudzonymi śpiewakami, przy żerowaniu nawet śpiewają i wykonują ruchy pełne wdzięku, widocznie, aby piękność śpiewu i rytm podnieść.

Czyżyka nasi rodacy w innych dzielnicach gdzie niema zakazu trzymania ich w klatkach, najchętniej z innych ptaków trzymają w domu. — Czyżyk śpiewa z ogromnem przejęciem, zaczyna zwykle od pianissima i tym sposobem umie zwrócić na siebie uwagę domownika. Gdy czyżyk śpiewa, słuchają go uważnie wszyscy. — Wszakże każdy ton ma w sobie dziwną słodycz, szczerość i świeżość.

W klatce utrzymuje się przy życiu dość długo. Obecnie w zimie jest on u nas bardzo pospolity już dlatego, że z północy przybywają liczni jego towarzysze wraz z gilami i czubatemi jemiołuszkami.

W naszym zwierzyńcu mamy dość dobrze urządzoną ptaszarnię. Jest tam zwykle cała gromadka śpiewaków skrzydlatych, jak zięby, dzwońce, trznadle, także gile, czeczotki, sikorki i czyże.

Mielibyśmy sposobność rozkoszowania się ich śpiewem. Niestety umieszczono na nieszczęście naszych śpiewaków papugi krzyczące, piszczące bezustannie w sposób nieludzki, przerażający.

O śpiewie ziąb lub czyżyków nie może być mowy! Słuchają ogłuszającego krzyku papug i zapewne przychodzą im do główki myśli o samobójstwie. Gdyby było możliwe, należałoby papugi przenieść do również opalonego pawilonu małp, gdzie u pawiana i koczkodonów miałyby stosowne audytorjum. Zwierzyniec zyskałby niemałą atrakcję, gdybyśmy mieli pawilon naszych śpiewaków leśnych i polnych z ich śpiewem zachwycającym. Należałoby na ścianie nalepić atlasik kolorowy ptaków śpiewających, ażeby goście mogli bez trudności orjentować się w gromadzce ptactwa.

Wracając do czyżyka, należałoby jeszcze podnieść, że chcąc jego śpiew ocenić, trzeba go słyszeć śpiewającego w lesie — także teraz zimą.

Wkraczam o mroźnym ranku pogodnym do lasu jodłowego, gdzie nasz ptaszek najchętniej na szczytowych gałęziach jodły wije gniazdko. Świt zwycięsko wkracza z pól do lasu i spędza leśne mroki. Zorze szczyty świerków i jodeł, obwieszone kryształnemi iglicami, okryte białem czechłem jakby w koszulkę śmiertelną, już powlekają różem i karminem. Promienie złote słońca rozgościły się na paprociach, kładą się kobiercem złocistym na zielonym barwinku o rdzawych mchach.

Dzień bierze las w posiadanie!...

Cisza panuje niezamącona. Las o poranku w słońcu zimowem ma wygląd cudownej wizji sennej.

Naraz ze szczytu jodły odzywa się śpiew czyżyka, którego z nocnych marzeń obudziło złote słońce.

Jego pianissimo, jakby było wyrazem głębokiego pietyzmu ptaszka dla uroczystej ciszy leśnej. Śpiewa swoją pieśń powabną „rannym zorzom"...

Uroda jego pieśni ujawnia się nam dopiero na tle lasu w słońcu porannem, na tle majestatycznej ciszy, w którą jego piosnka wplata niby złote nici tonów.

Całość harmonji, tony poszczególne akordów pełnu tworzą razem: pieśń ptaszka, barwy lasu o słonecznym poranku, wielkie paprocie i barwinki. Czyżyk śpiewa pieśń o wiośnie, o swej wizji sennej.

EREL.

Z życia manekina

Nowy zawód kobiecy

Nie wszyscy może uświadamiają sobie, jak ważną rolę w propagowaniu nowej mody odgrywają manekiny. Żywy manekin — to nowy zawód kobiecy, zwłaszcza na zachodzie nawet dobrze płatny. Wielkie firmy angielskie i paryskie polują poprostu na zgrabne i dystyngowane manekiny. Najlepiej płatną jest podobno Miss Gloria; jeden z dziennikarzy angielskich odbył z nią rozmowę. Oto jej wynurzenia o swym zawodzie:

Czy sprzykrzył mi się mój zawód? Jak dotąd nie. Przypuszczam zresztą, że ludziom, którzy kochają swój zawód i pracują w nim z zamiłowaniem, nigdy się praca zawodowa nie sprzykrzy. Szalenie lubię żyć w oczekiwaniu nowej mody wiosennej i jesiennej. Czuję jakiś miły niepokój i ciekawość nienasyconą. Lubię również nowe toalety, których mi zazdroszczą tysiące kobiet.

Miss Gloria

Nie dlatego, aby mnie to bawiło, że mi ktoś czegoś zazdrości, ale poprostu jestem kobietą i lubię mieć na sobie ładne i nowe suknie, których urok podnosi świadomość, że takich ani podobnych nie posiada dotąd żadna kobieta na świecie.

Słyszałam, że mówią o zawodzie manekina, jakoby był rajem głupców. Biedną dziewczynę ubiorą na krótką chwilę w drogocenne modele, których prawdopodobnie nigdy później nie będzie nosiła. Nakłada się na nią wspaniałe toalety na chwil kilka, aby jej później zabrać to kosztowne i piękne upierzenie, i pozostawić nadal w roli biednej, pracującej dziewczyny. Ale nie wiem co lepsze. Ja w każdym razie wolę mieć na sobie piękną suknię choćby krótko, i widzieć się ładną, niż gdybym jej nigdy mieć nie miała. Mówię to z doświadczenia, bo miałam już taką niezliczoną ilość wspaniałych toalet, że trudno byłoby je określić.

Dla mnie stanowi każda suknia, w którą się ubieram, coś odrębnego, wyobraża jakąś osobowość, w którą się muszę i pragnę wżyć. Muszę się w każdej sukni ukazać jak najlepiej, aby mi żadna z pań nie mogła nic zarzucić. O ile uzyskam pochwałę i powodzenie, jestem niezmiernie uradowana, zwłaszcza jeśli suknię w moim guście kupi kobieta, co do której mam przekonanie, że będzie w niej wyglądała elegancko i powabnie.

Natomiast fizyczny wręcz ból czuję, gdy widzę, że arcydzieło sztuki krawieckiej przechodzi w ręce kobiety, która nie potrafi jej nosić. Kobieta bez gustu nałoży do ładnej skromnej sukni jeszcze kilka rzędów korali, i o ile możności kilka bransolet, które zamiast podnieść efekt, zeszpecą je tylko brakiem smaku.

Swoją drogą stwierdzam z przyjemnością, że coraz mniej jest kobiet takich, które ubierają się w rzeczy nieodpowiednie dla siebie. Dobrze pod każdym względem ubrana kobieta to rzadkość, ale większość kobiet odczuwa jednak w czem im do twarzy i kupuje rzeczy, które nie rażą na niej. Jednakże trafiają się i takie przedstawicielki rodzaju żeńskiego, którym żadną miarą wytłumaczyć nie można, że pewne suknie obsolutnie zupełnie nie odpowiadają ich figurom i typom.

Życie prywatne manekina nie różni się właściwie niczem od życia innych zawodowo pracujących panien. Chyba jednem tylko, że jest więcej interesujące i urozmaicone. Mógłby ktoś pomyśleć, że na manekin patrzy publiczność jak na artystkę na scenie. Byłoby to zupełnie fałszywe. Fotografowano mnie conajmniej 50.000 razy, a jednak przyznam, że wtedy nie myślałam zupełnie o własnej osobie. Wszyscy znają obrazki w pismach kobiecych, które przedstawiają nowy pomysł mody, i może zauważyli obok ładnej sukni i ładne buzie i podziwiali je, jednakże nic one im nie mówiły i nie wyobrażały żadnej indywidualności, bo zamiast żywej kobiety, mogłyby tak samo przedstawiać jakąś figurę gipsową lub woskową.

Są jednakże ludzie, którzy traktują manekiny jako pewien rodzaj aktorek i twierdzą, że należą do kobiet lekkomyślnych i płytkich, które spędzają noce w nocnych lokalach, tańczą i piją szampana. Mówiąc o nich, potrząsają znacząco głową, dając w ten sposób dużo do myślenia.

Tymczasem troska o figurę i cały wygląd zewnętrzny sprzeciwia się temu najenergiczniej. Przyznaję, że tańczę niekiedy i piję szampana przy nadzwyczajnych okolicznościach. Ale myślę z przerażeniem, co stałoby się z moim zawodem, gdybym co noc tańczyła godzinami i piła litrami szampana. Przypuszczam, że przy takiem życiu wygląd mój sprawiałby opłakane wrażenie, figura byłaby wychudzona, no a cera? o tem lepiej nie mówić.

W gruncie rzeczy wiodą manekiny życie spokojne, spokojniejsze może niż inne panny pracujące. A to stąd, że ich zajęcie jest zbyt wyczerpujące, aby poza niem mogły sobie pozwolić na ekstrawagancje. W ciągu dnia są narażone na emocje, a przechadzanie się setki razy po salonie również wyczerpuje dostatecznie. Nic więc dziwnego, że kiedy przyjdzie wieczór, wracają z radością do domu, gdzie z lubością wypoczywają po trudach całego dnia.

Manekin ma zadanie niełatwe, o którem zawsze pamiętać musi, bo gdyby zapomniał o obowiązku ciążącym na nim, mógłby zepsuć całą sprawę. Przedewszystkiem musi zachować zupełną swobodę ruchów, przechadzając się w pięknej sukni po salonie. Musi być niejako medjum ubranem w suknię i niczem więcej; musi zdusić własną indywidualność lub dostroić się do danej sukni. Każde uchybienie w tym względzie mogłoby mieć fatalne następstwa. Najlżejsze zdenerwowanie bowiem lub niepewność zwraca uwagę w salonie więcej, niż na scenie, skutkiem czego zwróciłby manekin oczy widzów na siebie, a nie na suknię.

Zdawaćby się mogło, że ustawiczne fotografowanie należy do ciemnej strony zawodu manekina. Ale tymczasem tak nie jest, bo mnie nawet to sprawia przyjemność. Nabrałam pod tym względem takiej wprawy, że ani mnie to ziębi ani parzy. Sama umiem wyczuć, w jakiej pozie wyglądam najlepiej i zbędne mi są wskazówki fotografa. Ciekawe też poczyniłam spostrzeżenia, a mianowicie, że człowiek wygląda codziennie inaczej.

Wiele mówiono i pisano o tem, że otrzymuję setki ofert od ludzi, na których moje fotografje zrobiły wrażenie. Nie obrażam się tem, przeciwnie cieszę się z uznania, podobnie jak artyści filmowi. Jednego pojąć nie mogę, mianowicie że w dzisiejszym świecie zmaterjalizowanym jest tylu „romantyków". Niektóre z listów są istotnie zabawne, ale większość jest bardzo nudna. Przypominam sobie list od pewnego starszego pana który przyznawał się nieśmiało, że jest coprawda już nie zbyt młody, bo liczy siedemdziesiąt dwa lata, lecz czuje się jeszcze młodym i chodzi elastycznie. Posiadał olbrzymi majątek, który mnie jednakże nie skusił.

Według mnie mogą kobiety przystojne, zgrabne i o pewnej indywidualności mieć przyszłość w swoim zawodzie, gdzie jak dotąd — niema przepełnienia. Wuk.

Żywcem pogrzebana

przypadkowo uratowana przez złodziei

Prasa rumuńska donosi z Bukaresztu, że żona pewnego rolnika, nazwiskiem Marja Nagy, zawdzięcza swej zaloności kobiecej, że uniknęła straszliwej śmierci. Kobieta zamieszkująca wioskę Perempte, padła ofiarą wypadku jadąc bryczką, i jako martwą przywieziono ją do domu. Nawet lekarz nie odróżnił snu letargicznego kobiety od śmierci i wydał odnośne rozporządzenie do pogrzebu. Znając usposobienie swej żony, zrozpaczony wdowiec ubrał nieboszczkę w jej najozdobniejsze szaty, upiększając ją biżuterją jaką posiadała za życia. W tej samej nocy, która nastała po dniu pogrzebu, kilku złodziei widocznie dobrze poinformowanych o wydarzeniu, wkradło się na cmentarz i odgrzebało trumnę celem zagrabienia klejnotów zmarłej. Jakiż jednak był ich przestrach i zgroza, gdy podnosząc wieko trumny, ujrzeli przy świetle swych latarni nieboszczkę dającą widoczne oznaki życia. Wreszcie kobieta podniosła głowę pytając słabym głosem: „gdzie ja jestem?"

Pytanie to pozostało oczywiście bez odpowiedzi, gdyż bandyci, pod wpływem szalonego strachu, uciekli, ile im sił starczyło. Kobietę, która ze swej strony zaczęła krzyczeć w niebogłosy, uratował następnie stróż cmentarny, który ją odwiózł do szpitala. Mimo wstrząsu nerwowego, jakiego doznała, lekarze są pewni, że kobietę cudem istnym uratowaną, utrzymają przy życiu. S. F.

„Galerja śmierci" w Chicago

Tak zwana „galerja śmierci" znalazła swoje ostateczne uporządkowanie i umieszczenie na Uniwersytecie w Chicago. Zawiera ona ponad trzy tysiące sztuk różnego rodzaju broni, z której każda posłużyła do zamordowania kogoś. Stąd też tak złowroga nazwa. Jest tam 2500 rewolwerów, 500 automatycznych pistoletów, większa ilość karabinów i maszynówek. Do każdej broni zawieszono napis, z opisem zbrodni do jakiej dana broń służyła. Rzec można, że Galerja śmierci zawiera wzory wszelkiego gatunku broni, istniejącej na świecie. Z zawieszonych objaśnień można stwierdzić, że „gangsterzy" lubują się w broni grubszego kalibru i precyzyjnej. Samobójcy natomiast — gdy nie posługują się starym i zardzewiałym rewolwerem, kupują zwykle prawdziwe cacka, ultrawspółczesne w postaci narzędzi śmierci. S. F.

Różowe perspektywy

angielskich kandydatek do małżeństwa

Anglja posiada bilans, dążący z niezwykłą szybkością do zrównoważenia — jest nim bilans równowagi między mężczyznami a kobietami w wieku małżeńskim. Kobieta, licząca lat 20 do 30 posiada obecnie trzy razy lepsze szanse znalezienia sobie męża, aniżeli miała w roku 1914, a siedmiokrotnie niż w roku 1922.

W roku 1914 było w Anglji 4,790 000 kandydatek do małżeństwa czyli o 400 000 więcej, niż mężczyzn stanu wolnego. W r. 1922 liczba kobiet wzrosła do 4 842 000, z nadmiarem 800 000 nad mężczyznami. W roku bieżącym natomiast statystyka urzędowa podaje 4.176 000 kobiet w wieku zamążpójścia — przeciwko (bez ironji!) 4 miljonów mężczyzn. Ta sama kalkulacja, w odsetkach, dałaby 4.4 proc więcej kobiet, podczas gdy w roku 1914 wynosiła 13.8 proc, a w 1922 aż 27.6 procent. Statystyka wykazuje również, że kobiety obniżyły wiek średni zamążpójścia z 26½ lat do 25.

Cyfry podane głoszące o zrównoważeniu liczby mężczyzn i kobiet, otworzyły serduszka niewieści najśmielszym nadziejom na przyszłość. Pewna znana dama z arystokracji, która co tydzień otwiera swe salony dla młodzieżyy londyńskiej, przypomina na łamach prasy ciche tragedje powojennych czasów, gdy nie mogła zebrać u siebie jakiejś liczby mężczyzn którychby nie otaczały całe rzesze panien na wydaniu, co oczywiście „działało ujemnie na zarozumiały charakter męski". Dziś natomiast kobiety mogą już wybierać i niedługo przyjdzie dzień, w którym położenie się odwróci i płeć piękna dożyje wspaniałego odwetu, dając odczuć mężczyznom upokorzenia lat ubiegłych. S. F.

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Otrzymujemy następujące wiadomości z Kół powiatowych: Czwarte i ostatnie w tym roku zebranie żnińskiego Koła Ziemianek odbyło się 18 listopada, na którem p. hr. Dzieduszycka z Miastowic wygłosiła odczyt na temat „Kwestja żydowska a etyka chrześcijańska". Po zajmującym tym wykładzie omawiano sprawy Kółek Włościanek w powiecie — wicepatronką jest p. Dzieduszycka, która też zorganizowała pielgrzymkę do Częstochowy ze swojego Wicepatronatu, a później urządziła w Dziewierzewie kurs gotowania dla włościanek. Kółko to doskonale się rozwija, czego dowodem że po 2 letniem istnieniu liczy już przeszło 40 członków. — W dalszym ciągu zebrania przewodnicząca p. K. Mlicka z Obudna odczytała komunikaty głównego zarządu Tow. Ziemianek w sprawach sekcyjnych, poczem poleciła ofiarności pań biednych tamtejszego powiatu zwłaszcza przed zbliżającą się gwiazdką.

W tym samym dniu odbyło się zebranie śremskiego Koła Ziemianek pod przewodnictwem p. Ewy Krzysztoporskiej z Wieszczyczyna. Sprawy sekcji pedagogicznej referowała p. Żółtowska z Kadzewa. Uchwalono zaabonować na przyszły rok bibljotekę okrężną „Postęp". Głównym celem zebrania było omówienie ankiet zarządu głównego. — P. Szubertowa odczytała doskonale ujęte sprawozdanie z tegorocznego Targu na owoce w Poznaniu, a p. Zakrocka podała szereg wskazówek dotyczących hodowli drobiu. Po omówieniu spraw charytatywnych Koła, urządzono pokaz różnych przedmiotów z gospodarstwa domowego.

Na zebraniu Koła koniecko-słupeckiego 13. ub. m. rozdano sprowadzone materjały i wełnę na bieliznę i pończochy, które tamtejsze Ziemianki wykonują dla najbiedniejszych dzieci z okolicy. Również proszono o wysyłanie paczek żywnościowych przez Polski Czerwony Krzyż dla więźniów Polaków w Rosji sowieckiej. Więźniami są przeważnie księża. Paczki takie dochodzą i sprawiają nieopisaną radość odbiorcom. — W sprawach sekcji ekonomicznej został ogłoszony konkurs na dokładne obliczenie smacznego i taniego obiadu z 3 dań na 5 osób, którego wyniki mają być ogłoszone na następnem zebraniu.

Przedostatnie zebranie Ziemianek Koła wrzesińskiego zagaiła przewodnicząca p. majorowa Szyfterowa z Gutowa Wielkiego, witając 2 nowe członkinie. Po sprawozdaniach z sekcji ekonomicznej i Kółek Włościanek odbył się wykład p. Madurowiczowej na temat dietetyki.

Raz jeszcze zwracamy uwagę naszym członkom, że Komitet niesienia pomocy dla Inteligencji urządził na czas trwania dorocznej wystawy gwiazdkowej Czytelni dla Kobiet — kawiarnię z domowem pieczywem na cele Komitetu, tak bardzo potrzebującego pomocy. Tak Bazar, do którego zwiedzenia najserdeczniej zachęcamy, jak i kawiarnia znajdują się przy ul. 27. Grudnia 19. Powinna sie ona stać od 4 do 18 grudnia punktem zbornym wszystkich ziemianek, przybywających do Poznania.

Audycja radjowa w środę, 14 b. m., o godz. 14.15 poświęcona będzie sprawom sekcji ekonomicznej.

Reumatycy

i cierpiący na bóle nerwowe

powinni we własnym interesie wypróbować tabletki Togal. Togal uśmierza bóle. Nieszkodliwy dla serca, żołądka i innych organów. Spróbujcie i przekonajcie się sami, lecz żądajcie we własnym interesie tylko oryginalnych tabletek Togal. Do nabycia we wszystkich aptekach. ng 6867

U pośrednika

— Jakie jeszcze życzenia miałaby pani, o ile chodzi o wygląd kandydata na męża?

Pragnęłabym, aby szyja jego miała wymiar 42, gdyż po moim pierwszym mężu zostało mi moc kołnierzyków w tym samym wymiarze. (Ulk)

Nasze premje książkowe

na miesiąc grudzień

Aleksander Kraushar: **„Zamek królewski w Warszawie"**, duży format, bogato ilustrowany, zamiast zł 16,— **tylko zł 8,—.**

Dr. Marjan Seyda: **„Polska na przełomie wieków"** tom II zamiast zł 26.— **tylko zł 13,—.**

Szczepan Jeleński: **„Śladami Pitagorasa"**, rozrywki matematyczne, zamiast zł 10,— **tylko zł 5,—.**

Teodor Jeske-Choiński: **„Gasnące słońce"**, powieść z czasów Marka Aureljusza, 2 tomy, z licznemi ilustracjami St. Sawiczewskiego, zam. zł 12,— **tylko zł 6,—.**

J. Starzeńczyk: **„Zwycięskie lilje"**, powieść, w oprawie, zam. zł 10,— **tylko zł 5,—.**

Karolina Bonté: **„Dziwne losy Jana Eyre"**, powieść w 2 tomach, zamiast zł 10,— **tylko zł 5,—.**

Ronald A. Knox: **„Czyja ręka"**, powieść, zam. zł 5,— **tylko zł 2,50.**

Powyższe książki po cenie tak wyjątkowo zniżonej, nabywać mogą abonenci w ciągu m. grudnia za gotówkę w administracji pisma naszego **za przedłożeniem kwitka abonamentowego.** Przy zamówieniach zamiejscowych dołączyć należy 80 gr na przesyłkę pocztową.

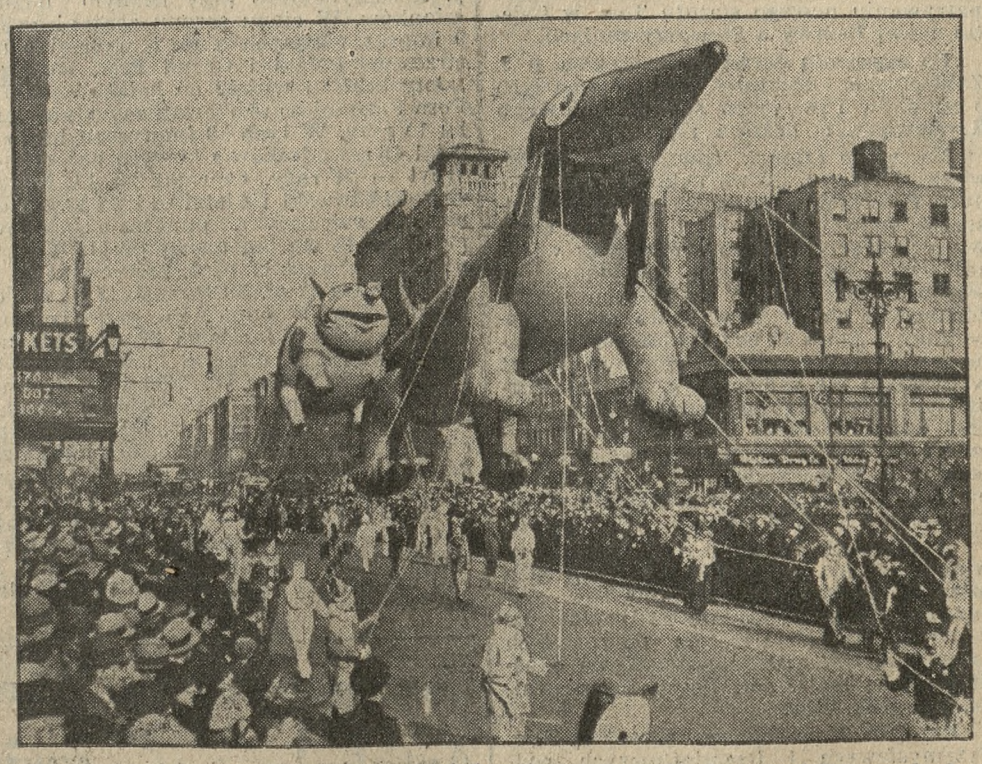

W Amerykańskim „Dniu Dziękczynienia" odbyły się w N. Jorku wielkie pochody z groteskowemi „potworami", które w końcu puszczono w powietrze, ku uciesze gawiedzi.

Walne zebranie kolejowców

Jutro, w niedzielę, 11 grudnia o godzinie 10 odbędzie się w Poznaniu, w lokalu związkowym przy ul. Spokojnej Nr. 24

walne zebranie

Okręgowej Sekcji st. asystentów, asystentów i ich kandydatów.

Ze względu na ważne sprawy dotyczące ściśle naszej kategorji, przybycie Szanownych Kolegów jest konieczne. Zarząd.

Jutro, w niedzielę

Adam Grzymała Siedlecki o Stanisławie Wyspiańskim

Zapowiedź zorganizowanego przez Syndykat Dziennikarzy Wielkopolskich odczytu A. Grzymały Siedleckiego o Wyspiańskim, wywołała ogromne zainteresowanie, które wyraża się niebywałym popytem na bilety. Temat poruszający w tej chwili kulturalną opinję, i nazwisko świetnego pisarza składają się wyjątkowo na atrakcyjność tej prelekcji. Odczyt odbędzie się w największej sali Poznania w Teatrze Świetlnym „Słońce" w niedzielę 11 bm. o godz. 12 w południe. Ceny miejsc biletów od 1,50—0,99—0,49 zł. Przedsprzedaż w firmie Szrejbrowski.

TEATRY

Z Teatru Polskiego

Dziś premjera pierwszej ze sztuk lżejszego pokroju, przygotowanych na okres świąteczny, pełna humoru i dowcipu nieprawdopodobnych sytuacyj i kapitalnych typów farsy, p. t. **„Pani prezesowa".**

Teatr Wielki

„Traviata" z Dębicką i Czarneckim pod batutą
dyr. Piotra Stermich-Valcrociaty

Dzisiejsze przedstawienie „Traviaty" w Teatrze Wielkim stanowi prawdziwą sensację muzyczną dla Poznania, rolę tytułową bowiem w melodyjnej operze Verdiego odtworzy świetna artystka p. J. Dębicka. Partnerem p. Dębickiej będzie znakomity tenor p. Czarnecki. Korzystając zaś z chwilowej obecności p. dyr. Stermicza, dyrekcja opery zaprosiła go do prowadzenia dzisiejszego przedstawienia, co bezsprzecznie doda blasku „Traviacie".

Z Komedji Muzycznej

W dniu dzisiejszym premjera przemiłej i niezwykle wesołej operetki **„Najpiękniejsza z kobiet"** odznaczającej się arcyzabawną fabułą i melodyjną piękną muzyką. Znakomitą obsadę stanowią najwięksi ulubieńcy publiczności.

Klub Szyderców „Pod kaktusem"

Na dzisiejszej „Uczcie Szyderców" przedstawi p. Zofja Niwińska, artystka Teatru Polskiego nowego poetę Bohdana Nałęcza. W dalszym programie satyry J. Gerżabka, A. M. Swinarskiego, J. Sztaudyngera i J. Znanieckiego, oraz gościnny występ fenomenalnego artysty gwizdu J. Kręglewskiego. — Podczas uczty B. Nałęcz, J. Znaniecki i A. M. Swinarski podpisywać będą dla nabywców egzemplarze swych nowych książek, wydanych u Dippla: Nałęcz — „Nerantsula", Znaniecki — „Dom na bezdrożach", Swinarski — „Centaur". Egzemplarze do nabycia na miejscu. Początek programu o godz. 9 wieczorem.

Konkurs gwiazdkowy

na Inhalator kieszonkowy **M.A.M.**

DARMO

otrzyma jako

I.	prem.	Aparat fotogr.	za zł 350.—
II.	„	„	„ „ 100.—
III.	„	Manicure	„ „ 70.—
IV.	„	Kaseta	„ „ 60.—
V.	„	„	„ „ 40.—
VI.	„	Perfum	„ „ 35.—
VII.	„	Kwiatówka	„ „ 20.—
VIII.	„	Aparat do gol.	„ „ 15.—
IX.	„	Vegetal	„ „ 7.—
X.	Kart.	mydeł	„ „ 5.—

kto w przybliżeniu odgadnie ilość inhalatorów M. A. M., znajdujących się obecnie w naszych obu oknach wystawy gwiazdkowej.

Pozatem 10 nagród pocieszających w postaci jednego inhalatora M. A. M.

Prawo uzyskania nagród ma każdy klient nasz, który okaże się karteczką kasową, wykazującą zakup w grudniu r. bież.

1 inhalator M. A. M.
lub
towaru innego na sumę najmniej zł 3,—

Rozwiązanie należy przesłać do dnia 27 grudnia r. b. w zamkniętej kopercie z dołączoną kartką kasową i podaniem dokładnego adresu do firmy

Foto-Drogerja

Br. Machalla

Poznań, ul. 27 Grudnia 2 Telefon 24-18

Wynik konkursu ogłosimy w styczniu 1933.

Polecamy po znacznie zniżonych cenach wszelkie artykuły kosmetyczne, drogeryjne oraz fotograficzne stosowne na podarki gwiazdkowe.

Pg 7 454-49,49

Zdrowie — to bezcenny skarb dla wszystkich.

Nawet przy największej rozbieżności zdań i różnicy światopoglądów wszyscy ludzie zgadzają się na jedno: że zdrowie jest najcenniejszym skarbem na świecie i należy je szczególnie strzec i chronić. Wszyscy mamy dnie i okresy zupełnego braku apetytu, kiedy dolegliwości żołądkowe i ogólny rozstrój dają się nam dotkliwie we znaki, czujemy się zmęczeni i wyczerpani. Jesteśmy niedysponowani, nie czujemy się zdolni ani do pracy ani do zabawy. Jakakolwiek byłaby tego przyczyna, w większości wypadków Ovomaltyna sprowadza zmianę na lepsze. Ovomaltyna nie jest lekarstwem, lecz odżywką witaminową, zawierającą substancje niezbędne dla odżywiania organizmu ludzkiego. Ovomaltyna, zwalczając skutecznie osłabienie, pomaga organizmowi w walce z chorobą. Pozatem dzięki swojej naukowo uzasadnionej budowie i swemu składowi, jakoteż dzięki swym zaletom pokarmu skondensowanego i łatwoprzyswajalnego odpowiada Ovomaltyna tym wszystkim wymaganiom, jakie stanowią obecne warunki wzmożonego tempa życiowego. Ovomaltyna doprowadza choremu organizmowi w skoncentrowanej formie najbardziej wartościowe substancje odżywcze, wyrównując w ten sposób powstały niedobór. Ovomaltyna jest łatwostrawna i działa skutecznie wszędzie tam, gdzie zwyczajne pożywienie nie wystarcza. Ovomaltynę nabyć można we wszystkich aptekach i składach aptecznych (drogerjach). Próbki i broszury wysyła bezpłatnie Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna Dr. A. Wander, Sp. Akc., Kraków.

ng 6 869

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

Kryzys w uzdrowiskach polskich.

Bilans uzdrowisk krajowych za ubiegły sezon letni wykazuje, iż tylko w bardzo nielicznych miejscowościach wzrosła frekwencja kuracjuszów w porównaniu z rokiem 1931. Do tych uzdrowisk należą Krynica, Druskieniki, Lubień Wielki, Zaleszczyki oraz Kosów. Mimo liczebnego wzrostu kuracjuszów jedynie Druskieniki wykazują wzrost dochodowości (8 proc.), natomiast w pozostałych stwierdzono spadek od 2 do 20 proc.

W Otwocku zanotowano w ubiegłym sezonie letnim spadek frekwencji o 1500 osób, w Żegiestowie o 1600 osób, w Rabce 1800, w Rymanowie o 266, w Goczałkowicach o 174. Wszystkie uzdrowiska stosowały zniżki w opłatach w granicach od 15 — 30 proc. oraz przyznawały ulgi dla niezamożnych kuracjuszów. W Rabce np. przyznano zabiegów ulgowych na 75 tysięcy złotych, w Rymanowie stosowano 1300 zabiegów bezpłatnie, w Żegiestowie 794 bezpłatnie, a 4000 po cenach zniżonych. W Lubieniu Wielkim leczyło się bezpłatnie 2000 osób.

Ciężką sytuację uzdrowisk krajowych pogarsza fakt, iż w latach dobrej konjunktury przeprowadzono na warunkach kredytowych wiele kosztownych inwestycyj, za które teraz zapadają terminy płatności.

Stan zatrudnienia w przemyśle

Według ostatnich zestawień głównego urzędu statystycznego na 1 listopada r. b., na terenie całej Polski zatrudnionych było ogółem w przemyśle 385.703 robotników, z czego na przemysł mineralny przypada 29.991 osób, na metalowy 49.613, na chemiczny 29.288, na włókienniczy 119.839, na papierniczy 11.269, na skórzany 4.874, na drzewny 23.543, na spożywczy 88.737, na odzieżowy 10.438, na budowlany 10.247, oraz na przemysł poligraficzny 7.864 osób.

Z życia towarzystw

Z Tow. Mł. Przemysłowców. Ostatnie zebranie plenarne Tow Młodych Przemysłowców, odbyte w ub. poniedziałek na sali Domu rzemieślniczego przy udziale około 150 członków, poświęcone było rozpatrywaniu nowego statutu Tow. w świetle nowej Ustawy o Stowarzyszeniach.

Po zagajeniu obrad przez prezesa, p. J. Zabłockiego, uczczono pamięć zmarłych 5 członków Tow., m. in. ś. p. dr. Bolesława Krysiewicza, b. prezesa Tow.

Następnie członek Tow., p. Ehrenberg, wygłosił referat „Nowe ustawy Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu na podstawie obowiązującej od 1 stycznia Ustawy o Stowarzyszeniach". Prelegent wskazał na najważniejsze postanowienia wspomnianej ustawy, do których należy dostosować statut Tow. Nowe ustawy, obejmujące zgórą 40 paragrafów, opracowane zostały wyczerpująco i rzeczowo. To też w dyskusji nie zabierano głosu, tembardziej, że nie znane są dotąd jeszcze przepisy wykonawcze do Ustawy o Stowarzyszeniach. Postanowiono, że następne zebranie, w poniedziałek, 19. b. m., będzie nadzwyczajnem walnem zebraniem celem uchwalenia nowych ustaw.

W niedzielę, 18. b. m. o godz. 9 odprawiona zostanie w kościele św. Wojciecha msza św. za zmarłych członków Tow., a w czwartek, 22. b. m., nastąpi tradycyjne rozdanie „gwiazdki" sierotom po zmarłych członkach. Uroczystość gwiazdkowa odbędzie się na małej sali Domu Rzemieślniczego o godz. 19,30.

Fundusz Zapomogowy przy Zw. Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych podwyższa od Nowego Roku sumę wsparcia pośmiertnego z 500 na 550 zł. Z powodu niepłacenia składek musiano skreślić z listy członków kilka osób, które tracą równocześnie wszelkie prawa do Funduszu Zapomogowego zarówno przy Tow. jak i przy Związku.

Na tem solwował prezes obrady. (ls)

Naszym rodakom w Ameryce składamy za pośrednictwem prasy serdeczne podziękowanie za propagowanie naszych tutek (zwijek) do papierosów Altesse - Mokka pełnowatki. Chlubna to praca godna naśladownictwa.

Altesse - Wisła S. A. Kraków.
Tgwew

Klara Kaulfussówna

znana Poznaniowi skrzypaczka wystąpi z jedynym koncertem w sobotę, 10. bm., o godz. 20tej na sali Domu Ewangelickiego przy ul. Wjazdowej.

Przypomina się o koncercie młodej wiolinistki Klary Kaulfussówny na sali Domu Ewangelickiego w sobotę 10 grudnia o godzinie 20. Czysty dochód dla biednych parafji Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie. Reszta biletów do nabycia u Szrejbrowskiego i wieczorem przy kasie.

zg 17 018

Koncert kompozytorski Feliksa Nowowiejskiego odbędzie się staraniem Tow. Śpiewu im Moniuszki, dnia 11 (niedziela) bm., o godz. 8 wieczorem w Auli U. P. Program zawiera m. in. najnowsze większe utwory choralne: „Madonna i Kłosy" oraz „Psalm 136", któremi będzie dyrygował prof. **Raczkowski.** Cykl solowych pieśni „Wiosna i miłość w słowiańskiej pieśni ludowej" odśpiewa po raz pierwszy znakomity tenor **Stanisław Roy.** Kompozytor **Feliks Nowowiejski** odegra swoją II. Symfonję Organową z cyklu dziewięciu za które w ubiegłym roku otrzymał godność Honorary Membership jednej z najpoważniejszych angielskich instytucyj muzycznych — The Organ Music Society w Londynie. Niewątpliwie publiczność gremjalnie poprze artystyczną imprezę zasłużonego Tow. Śpiewu im. Moniuszki i uczci naszego kompozytora.

zg 17 033

SPORT

Ciężka atletyka

Zawody zapaśnicze odbędą się w sali K. S. „H. Cegielski" (G. Wilda 180) w niedzielę o godz. 17. Spotykają się drużyny „Sokoła" i K. S. „H. Cegielski". „Sokół" posiada kilku czołowych zawodników i wystawia swój najsilniejszy skład któremu zespół „HCP" będzie się starał dorównać. Zatem zawody zapowiadają się bardzo interesująco.

Motocyklizm

Roczne walne zebranie oddziału mot. T. S. „Unja", odbyło się pod przewodnictwem p. Koszczyńskiego przy licznym udziale członków. W ciągu sezonu zorganizowano 9 imprez własnych a m. i. wyścigi o mistrzostwo Polski i Grand Prix, wyścig o „złoty kask" i wyścig na boisku „Sokoła". Poza Poznaniem startowali zawodnicy klubu 10 razy. W tych 19 imprezach brało udział 41 zawodników z których najczęściej: Weyl — 21 razy, Czerniak — 16, Nagengast, Ziółkowski i Kiełpiński po 13. Za odniesione zwycięstwa punktacja klubowa przedstawia się jak następuje: 1. Weyl 28 p., 2. Nagengast 17 p., 3. Ziółkowski 14 p., 4 Śmigielski 12 p., 5 Czerniak 12 p., 6. Falkiewicz 7 p. W punktacji nagrody turystycznej, uwzględniającej 37 nazwisk zajmuje: pierwsze miejsce Falkiewicz za 4638 klm., 2. Weber W. 2.450 klm., 3. Gmurowski 1172 klm., 4. Turkiewicz, 5 Malcherek, 6. Kaczmarek. Po udzieleniu absolutorjum przystąpiono do wyborów nowego zarządu, który przedstawia się jak następuje pp.: prezes — dr. Schulz H., wiceprezes — Malicki Cz., sekr. — Kurzawa, skarbnik — Gmurowski, kronikarz Weber W., przewodniczący kom. sport. — Paczkowski A. Pod wnioskami uchwalono zniżkę składek na 2 zł. (wz)

Piłka nożna

Przypominamy o niedzielnym meczu ligowej „Warty" z „Olimpją", który odbędzie się o godz. 11 na boisku „Warty".

Zapowiadany na Boże Narodzenie wyjazd „Warty" do Niemiec nie dojdzie do skutku.

Mecz „Pogoń" i „Sparta" odbędzie się w niedzielę o godz. 11 na boisku „Sparty".

Pływanie

Polska Czechosłowacja, mecz międzypaństwowy odbędzie się 20 i 21 sierpnia r. p. w Warszawie lub w jednem z miast śląskich. Na propozycję Czechosłowacji wznowienia mistrzostw słowiańskich PZP boi się zgodzić ze względów finansowych.

Walne zebranie PZP ma się odbyć w styczniu r. p. w Warszawie. Data nie jest jeszcze ustalona.

Zawody pływackie z udziałem Bocheńskiego, Karliczka, Roupperta i innych urządza „AZS" warszawski w swej pływalni w niedzielę 11 bm.

Pięściarstwo

Treningi sekcji pięściarskiej „Sokoła" odbywać się będą w poniedziałki i czwartki w salce gimnastycznej przy Zielonych Ogródkach (ul. Długa). Prowadzić je będzie wielokrotny reprezentant Polski p. Stefan Wiśniewski. Pierwszy trening w poniedziałek od godz. 20 do 21.30.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Klub sportowy „Grom".** Zebr[illegible] plenarne odbędzie się w dniu 11 bm. o [illegible]dzinie 10 w sali p. Tomczyka przy ulicy Wronieckiej 13.

— **Zebranie uczni cechowych Wolnego Cechu Krawieckiego** odbędzie się w niedzielę 11 bm. o godz. 15 w Domu Rzemieślniczym, salka 15.

— **Związek Instalatorów, Blacharzy i Monterów.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 11 bm. o godz. 11 w sali zebrań u p. Wiśniewskiego przy ul. Ślusarskiej nr. 6.

— **Hufiec Rozwojowców.** Zebranie plenarne odbędzie się 11 bm. (w niedzielę) o godz. 17 na sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65.

— **Klub Mandolinistów „Sempre vivo".** Z okazji zdobycia wielkiego złotego medalu pamiątkowego prof. Carlo Munier odbędzie się w niedzielę dnia 11 bm. o godz. 11,30 wspólna fotografja u p. Markiewicza przy ul. 27 Grudnia 7, narożnik ul. Kantaka.

— **Związek Pomocników Salezjańskich.** Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę dnia 11 bm. o godz. 17,30 w kościele ks. ks. Salezjanów.

— **Tow. Krawców.** W niedzielę, dnia 11 bm. o godz. 15 odbędzie się zebranie plenarne w lokalu p. Gaworskiego, Nowy Rynek 4. Sprawa gwiazdki.

— **Kat. Tow. Rzemieślników Polskich.** Zebranie odbędzie się w poniedziałek, dn. 12 bm. o godzinie 20 na sali Domu Królowej Jadwigi. Na porządku obrad wykład. — Msza św. na intencję Tow. odprawi się w niedzielę 11 bm. o godz. 9,30 w kościele OO. Jezuitów.

— **Wolny Cech Krawiecki** odbędzie swe zebranie we wtorek dnia 13 bm. o godzinie 20 w Domu Rzemieślniczym na salce nr. 15 (wejście z Wałów Zygm. Aug.). W dniu 12 bm. o godz 20 zebranie wydziału naukowego na tejże salce.

— **Stow. Samopomocy Doraźnej.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, 15 bm. o godzinie 7 wieczorem na sali Domu Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego nr. 1. Wstęp tylko za okazaniem legitymacji.

— **Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek 13 bm. o godz. 7,15 wiecz. na sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1.

— **Chór męski „Arion"** wzywa członków czynnych do pilnego udziału w lekcjach. — W niedzielę 11 bm. o godzinie 12 pierwsza próba z orkiestrą. Punkt zborny dworzec zachodni.

— **Sodalicja Pań Zawodu Kupieckiego.** Walne zebranie sekcji eucharystycznej z wykładem ks. moderatora odbędzie się w poniedziałek 12 bm. o godz. 7.15 wiecz. w bibljotece sodalicyjnej, św. Marcin 69.

— **Stow. Panien św. Teresy — Fara.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 12 bm. o godzinie 19.30 w ognisku Domu Królowej Jadwigi. Ciekawy referat wygłosi jedna z uczestniczek pieszej pielgrzymki do Częstochowy.

Kapelusze damskie dziecięce męskie oraz wszelkie **Artykuły** **tanio** na **gwiazdkę** poleca **Svenda i Drnek nast.** Poznań, St. Rynek 65. dg 1 867

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **R. I. G.** Dług rzeczowy ciąży na nieruchomości i odpowiada zań każdorazowy jej właściciel. Za pretensję osobistą odpowiada wyłącznie brat, niezależnie od spłaty hipotecznej. Koszt przepisania pół procent sumy i opłata notarjusza. Opłata stemplowa od kupna sprzedaży nieruchomości wynosi 4 proc. ceny, tyleż w razie nabycia w drodze przetargu. (K.)

— **Emigrant.** Syndykat Emigracyjny, Warszawa, Marszałkowska 124, poinformuje Pana bezinteresownie o warunkach egzystencji w Afryce. (K.)

— **H. S. Poznań.** Szkoła Podoficerska Lotnictwa dla małoletnich w Bydgoszczy. (K.)

— **J. W. 44.** Siedziba komitetu tamże. (K.)

— **K. K. 101.** Żona jest wyłączną właścicielką. (K.)

— **P. Degórski, Pniewy.** Urząd skarbowy myli się. Rozporządzeniem Prez. Rzpl. z 12 9 1930 (Dz. Ustaw 1930 poz. 508) czasokres ten został ustanowiony do końca 1940 r. Jeżeli Pan pobudował dom mieszkalny, to wiadoma ulga w podatku dochodowym przysługuje Panu. (K.)

— **Czytelnik Kurjera Z. P.** Czekać, następnie odwołać się do sądu. (K.)

— **Stały Czytelnik W. S.** Zwracamy uwagę na artykuł p. t. „Dodatek czy podatek" w nr 548 naszego pisma. Nie otrzyma Pan tak łatwo z powrotem, co Pan już zapłacił. Musiałby Pan znowu skarżyć do Najw. Trybunału Administracyjnego, i to przez adwokata. (K.)

OSTRZEŻENIE! Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu należy przy kupnie AKCENTOWAĆ i wyraźnie żądać ORYGINALNYCH proszków z „KOGUTKIEM" Gąseckiego, znanych od lat trzydziestu. Komu sprawia przykrość przyjmowanie proszka niech żąda „Kogutków" w postaci tabletek. ng 6673

A. Piasecki S. A. poleca z czystego kakao i cukru sporządzone Czekolady deserowe
ng 6 678

— **Zetka.** Dotychczas to nie nastąpiło. (K.)

— **Stały czytelnik L. Łazarz.** Chodzi o ustawę niemiecką z r. 1911 o ubezpieczeniu urzędników prywatnych. Naszem zdaniem pretensje poszkodowanej są częściowo przedawnione, częściowo zaś, wobec odmowy okazania dowodów niesłuszne. Radzimy zapoznać się z przepisami Rozp. Prez. Rzpl. z 24 11 1927 (Dz. Ustaw 1927 poz. 911), zaś gdyby sprawa została skierowana na drogę sądową, radzimy powierzyć ją adwokatowi. (K.)

— **A B. 100.** Równowartość hipoteki, jeżeli to były marki niemieckie, wynosi 2800 zł. a jeżeli marki polskie — 3350 zł. Waloryzacja 15 proc., a więc należność wynosi, wraz z zaległemi odsetkami do końca 1924 r. (liczymy po 5 proc. nie wiedząc, jakie odsetki były umówione) w pierwszym wypadku 546 zł. w drugim wypadku 653.25 zł. Od tego dłużnego kapitału należą się nieprzedawnione odsetki za 4 lata dalsze odsetki uległy przedawnieniu. (K.)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 7 grudnia 1932 r.

Juljanna Kabatowa z d. Kapczyńska, wdowa 68 l. Telesfor Musiał, dentysta, 46 l. Janina Filipiakówna 1 godz. Karol Sokołowski, instalator, 82 l. Wacław Krzewiński, dyr. banku 36 l. Marjan Wytyk 4 l. 8 m. 20 d. Jan Walkowiak 3 l. 8 m. 9 d. Jadwiga Roszykówna robotnica, 23 l. Otylja Walterowa z d. Roeschke, wdowa, 72 l. Marja Szymańska 20 min. Franciszek Nowak, kupiec samodzielny, 60 l. Jan Mizera, cieśla, 68 l. Marjan Weimann, robotnik 23 l.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Dnia 9 grudnia, o godz. 2 rano, zasnął w Bogu, opatrzony Olejami św., ś. p.

Klemens Schroeder

aptekarz

mój najdroższy mąż, nasz ukochany brat, szwagier, zięć i wuj. Msza św. za spokój duszy Jego odbędzie się we wtorek w Wolsztynie, o godz. 8. Pogrzeb o godz. 15, z Zakładu Sióstr Miłosierdzia.

W ciężkim smutku pogrążona

żona i rodzina.

Poznań, Wolsztyn, Toruń, Strzepcz, Sulmierzyce, Wejherowo, Dąbrówka. dg 1949

W poniedziałek, 5 grudnia 1932 r., o godzinie 9,45, zasnął w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., ś. p.

ks. kanonik Stanisław Niziński

długoletni członek Zarządu.

W Zmarłym Spółdzielnia nasza straciła szczerze oddanego i zasłużonego współpracownika, którego pamięć zachowamy na zawsze w sercach naszych.

Rada Nadzorcza i Zarząd
Banku Ludowego w Buku.

dg 1953

†

Dnia 8 grudnia 1932 r., zmarł, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., ś. p.

Antoni Ziółkiewicz

urzędnik Dyr. Poczt i Telegrafów

przeżywszy lat 46. Pogrzeb odbędzie się z Zakładu św. Józefa w niedzielę, 11 bm., o godz. 14.30, na cmentarz Farny, przy ul. Bukowskiej, o czem zawiadamiają Kolegów, Przyjaciół i Znajomych

pogrążeni w głębokim smutku

zg 17 050 **żona, siostra, brat i rodzina.**

Msza św. za spokój duszy ś. p. Zmarłego, odbędzie się w poniedziałek, o godz. 7 rano u fary.

Poznań, ul. Wrocławska 19.

†

Dnia 7 grudnia 1932 r., zasnął w Bogu po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. mój najdroższy mąż, nasz troskliwy, nigdy niezapomniany ojciec, teść, dziadek, syn, brat, szwagier, kuzyn i wuj, ś. p.

Władysław Rzanny

przeżywszy lat 55. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 11 grudnia o godz. 2, z Przytuliska dla Starców na Śródce.

W ciężkim smutku pogrążeni

zg 17 041 **żona z dziećmi i wnuczkiem.**

WOZY

pudłowe rozbierane silnej budowy **sprzedam tanio.** Do obejrzenia spedytor **Kowecki, Gąsiorowskich 6, tel. 66-75.**
Pg 7 523-49,135

Pani może posiadać

piękną bieliznę bez zbytniego wydatku, o ile wykorzysta nadarzająca się sposobność tanej **sprzedaży gwiazdkowej** w firmie

A. RACZYK

Poznań, Stary Rynek 94

Upominek gwiazdkowy dodaje się przy zakupach gotówkowych już od zł 5, począwszy

Pg 49 137/8

Tg 737

Maszynę

damską Singera tanio sprzedam Szyperska 15 mieszk. 6. r 4 583

†

Dnia 7 grudnia, o godz. 14.30, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najtroskliwsza matka i babcia, ś. p.

z Farulewskich

Zuzanna Fellmannowa

w 64 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 11 bm., o godz. 15 tej, z kostnicy cmentarza parafji Bożego Ciała w Dębcu.

W ciężkim smutku pogrążony

zg 17 036 **mąż z dziećmi.**

Poznań, ul. Półwiejska 11, — Warszawa.

Meble

stylowe najtaniej z własnej fabryki

Wystawa mebli

Tama Garbarska 3

A. SZCZANIECKI

rok zał. 1900. Tel. 39-77.

zg 17 045

NA GWIAZDKĘ

Pierniki tylko wyborowe

Marcepany z najlepszej migdałowej masy

ziemniaczki — herbatniki — owoce

Serca i torty marcepanowe

Piękne ozdoby choinkowe

Figurki z czekolady i marcepanu

Nasze znane z dobroci **czekoladki** wszystko w wielkim wyborze i cenach najniższych.

WALERJA PATYK

Aleje Marcinkowskiego 6,

ODDZIAŁ przy ulicy 27-go Grudnia nr. 3

naprzeciw Komendy Policji.

Olbrzymi wybór w prezentach gwiazdkowych.

Pg 7 434-49 96

Oryginalne

części zamienne

do samochodów

Fiat-Chevrolet

i licznych innych fabrykatów polecamy

po cenach znacznie zniżonych

przy niezwłocznej dostawie

wykonujemy bezkonkurencyjnie

wszelkie naprawy

wchodzące w zakres samochodów

Brzeskiauto S. A.

Poznań, ul. Dąbrowskiego 29

tel. 63-23, 63-65

Największe i najstarsze miejscowe przedsiębiorstwo branży samochodowej — założone 1894 r.

Pg 7 525-49 133

Oprawy książek

wszelkiego rodzaju introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

KAŁAMAJSKIEGO

PREMJA GWIAZDKOWA

Przy zakupie powyżej 10,— złotych wydaje Kałamajski w okresie przedgwiazdkowym bon na

WOLNY BILET DO „SŁOŃCA"

który można wykorzystać w grudniu lub w styczniu.

Kto szuka podarku gwiazdkowego

Niech spieszy do KAŁAMAJSKIEGO.

Najwdzięczniejszym podarkiem gwiazdkowym

jest

książeczka oszczędnościowa a zwłaszcza **książeczka premjowa**

KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI MIASTA POZNANIA

(daw. Bank Miasta Poznania)

Każde dziecko poniżej lat 14 otrzyma jako upominek gwiazdkowy **ozdobną skarbonkę**, o ile w czasie do 24 grudnia godz. 12 założona zostanie dla niego książeczka z wkładem conajmniej 1 zł.

Oddziały: ul. 27 Grudnia 19. — ul. Marsz. Focha 48/50.

ng 6 893/4

Gdyby Pani ujrzeć mogła włókienka,

z których tkanina się składa, wówczas byłoby dla Pani zrozumiałem, dlaczego nie należy bielizny gwałtownie trzeć i szczotkować przy praniu. Piorąc w Persilu, unika Pani tego. Jednorazowe krótkie gotowanie w Persilu, który rozpuścić należy w zimnej wodzie, zapewni bieliznie nadzwyczajną czystość i przyjemny zapach. Persil należy używać bez jakichkolwiek domieszek. Jedna paczka Persilu wystarczy na 3 wiadra wody.

ng 6 863/4

Nic dziwnego

że się dziś przeważnie Kawy Słodowej Kneippa z przyprawą Francka używa, gdyż stale wzrastające przekonanie doświadcza, że i z krajowych wyrobów można przyrządzić zdrową, pożywną, a przytem tanią kawę!

Proszę się tylko przekonać i zrobić próbę!

Pr 7 868-48.24

Firma

Polski Import Herbaty

TOMASZ ŻOŁTOWSKI

Gdańsk, Hopfengasse 74

poleca najuprzejmiej

Herbatę marki „Maharadża"

własnego importu, w różnych cenach, opakowaniach oraz luzem.

Do nabycia:

w Poznaniu Hotel Bazar

Skład win.

Reprezentacja w Poznaniu: telef. 63-01.

zg 16 952

WAPNO NAWOZOWE

poleca na sezon wiosenny po cenie zł 24,00 za tonnę

Wapniarnia Miasteczko Sp. Akc.

Zamowienia przyjmuje Zarząd, Poznań, ul. Berwińskiego 1, m. 5, telefon 77-16. ng 6 872

Ta Persil to Persil

Do zmiękczenia wody i zamoczenia bielizny używajcie: „Henko", Henkel'a Sody do prania i bielenia.

WSZYSCY SIĘ JUŻ PRZEKONALI, ze obcasy gumowe marki

„WESTA"

SĄ NAJTRWALSZE I NADAJĄ SIĘ DO WSZYSTKICH MODELI OBUWIA, a przytem są tanie.

Przy zakupnie obcasów gumowych „Westa", otrzymuje kupujący na miejscu od każdej zakupionej pary kupon premjowy. Właściciel 6 kuponów otrzymuje bezpłatnie, tytułem premji, parę obcasów „WESTA". Tg 746

Do nabycia w składach skór.

„PARAFLEUR"

APARAT DEZYNFEKCYJNY

patentowany i w użyciu we wszystkich państwach.

Niezbędny w każdem mieszkaniu, w hotelach, szpitalach, sanatoriach, teatrach, kinach.

Cena aparatu przystępna dla każdego. Poszukuje się **odsprzedawców i agentów** w całej Polsce. Pisemne zgłoszenia pod **Skrytka pocztowa Lwów 1, nr 140** Tg 764

Beczki żelazne

ocynkowane, czyste, 300—600 ltr. kupujemy **„Technogaz", T. z o. p. Poznań — Żegrze, Tel. 59-51.** zg 17 029

Tel. 40-15 **„POD ORŁEM"** ul. Fredry 12

Dziś specjalności

ZAJĄC W ŚMIETANIE

Kiszki z kotła z kapustą | **Gęś z modrą kapustą**
Kaszak smażony z kapustą | **Czarnina z wkładką**
Indyk — Bażant. — Piwo jasne ½ litra 50 groszy.

zg 17046 **B. L. JANKOWIAK.**

Myśliwi!!!
Niebywała okazja!!!

Na okres świąteczny udzielam przy cenach już znacznie obniżonych dalszych 15% opustu na wszelką broń myśliwską. Przeszło 500 broni myśliwskiej w wielkim wyborze na składzie w cenach od **180.—** do **3500** zł. Naprawy i przeróbki uskutecznam w krótkim czasie.

TADEUSZ JARUSZEWSKI

Fabryka broni, Poznań, ul. Woźna 6. — Tel. 32-66.

Pg 7 524-49.130

NAJWIĘKSZE ŹRÓDŁO ZAKUPU

Podarków Gwiazdkowych

po cenach najniższych w firmie:

„Ad astra"

skład papieru galanterji i korali w wielkim wyborze

Poznań, ul. 27 Grudnia 12,

narożnik Gwarnej, telefon 13-45

Na gwiazdkę 10% rabatu!!! zg 17 044

Restaurację

z dużą salą, kręgielnią i ładnym dużym ogrodem (dawn. Hotel Wiktorja) wydzierżawi z dniem 1. 1. 1933 r **Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Pleszewie.** Warunki do wglądu interesentów są wyłożone u Brata skarbnika Krzyżana w Pleszewie (Bank Kupiecki). Zamiejscowym interesentom zostaną warunki przesłane przez br. skarbnika po nadesłaniu 5,— zł w znaczkach pocztowych. Zgłoszenia i oferty uprasza się nadesłać najpóźniej do dnia 20. bm. na ręce I Starszego Brata A. Janiaka w Pleszewie. ng 6902

Kupiec książkowy

lat 26, władający językiem polskim, niemieckim w słowie i piśmie, z kilkoletnią praktyką w większych przedsiębiorstwach przemysłowo-handlowych, z kaucją 5 000 zł gotówką i gwarancją hipoteczną, poszukuje od 1. 1. 33. posady. Pierwszorzędne świadectwa i referencje. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Agentura Kurjera Poznańskiego, Leszno, Komeniusza 42. ng 6 881

Specjalny skład kawy

i cukrów na prowincji, zaprowadzony od lat 10, w najlepszem położeniu, z powodu stosunków rodzinnych **zaraz do nabycia.** Oferty do eksped. Kurjera Poznańskiego pod **zg 17 034**

Poszukuje się

dzielnych rozsprzedawców

na artykuł obecnie poszukiwany. Znaczne poboczne dochody.

Skrzynka poczt. 174 C. Poznań

Pg 7480-49.69

Mech. Fabr. Odzieży Zawodowej

B. HILDEBRANDT

SKŁAD FABRYCZNY

POZNAŃ, STARY RYNEK 73-74

poleca tanio

wszelką odzież ochronną dla **Domu, Gospodarstwa, Przemysłu, Handlu, Rzemiosła.** ng 6 876

(dawniej ul. Pocztowa 33.)

Sensacją!
są nasze ceny na najlepsze
Podarki Gwiazdkowe
Garnki z em. od zł 1.50, aluminj. od zł 4,50
Maszynki do mięsa . . . „ „ 6,50
Żelazka do orasowania . . . „ „ 3 85
Karnisze mosiężne do firan . . . „ „ 5,75
Łóżka metal. . . . . . „ „ 36.-
„ **ozdobne** . . . „ „ 48,-
Piece kwinł. od zł 6,80, kuchenki „ „ 9,80
Tyżwy „Sport" szlif para . . . „ „ 6 50
Rodle. Narzędzia dla chłopców „ „ 2,85
Dla Pani domu: Elektryczne i mosiężne żelazka do orasowania.
Kuchenki elektryczne. Formy do babek, tortów i budyniów. Wyżymaczki i t. d.
„**Przewodnik**"
Magazyny towarów żelaznych
Poznań, św. Marcin 30.
Dla rolnictwa: Hacele sztuka 5,50
Podkowy. Łańcuchy. Żelazo Gwoździe i t. d.
Pg 7 498-49 104

Resztki materjałów męskich
sprzedawać będę po niebywałych cenach
od 1—30 grudnia 1932
Resztki nadają się na ubrania, ubiorki dla chłopców, ulstry, spodnie i jupy.
Jan Zimny
Poznań, Stary Rynek 58, I ptr
hurt. skład sukna.
zg 16 854

Odwiedzam
hurtowników kolonjalnych
w Wielkopolsce.
Zabiorę jeszcze jeden artykuł.
Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zg 17 024**

HERBARZ POLSKI

Czy znacie herb Waszego rodzinnego grodu lub miejscowości, w której po raz pierwszy ujrzeliście światło dzienne? Czy wiecie, jak ciekawa jest przeszłość Waszej ojczyzny i jak ściśle związana z tym herbem?

Heraldyka to piękna stara nauka, która nigdy nie powinna zaginąć. Tak, jak dziś drużyna footbalowa walczy na boisku o zwycięstwo swoich barw, wyruszali ongiś rycerze na turnieje, by nowem zwycięstwem wsławić swe barwy lub herb.

Sportowe igrzyska już i w tych dawnych czasach wzbudzały ogólny podziw i zachwyt, i często też gminy i miasta przejmowały barwy i herby naszych przodków jako swoje emblematy.

Nasze pokolenie tak miłujące sport potrafi bezsprzecznie ocenić wielkie dzieło, które powstało przy współpracy dyrektora Muzeum, p. D-ra Marjana Gumowskiego. Dzieło to zainteresuje każdego, kto ożywiony miłością dla swojej ojczyzny w historji swych przodków umie odnaleźć źródło nowych myśli o swym ukochanym kraju.

Każdy konsument znanej z dobroci, ze względów natury zdrowotnej tak cenionej kawy Hag może nabyć piękne dzieło „Herbarz Polski" bez specjalnych kosztów. Każda 200 i 100-gramowa paczka kawy Hag zawiera szczegółowy opis tego dzieła oraz znaczki herbowe lub kupony.

Kto pragnie swemu synowi lub córce lub wreszcie sobie samemu sprawić wielką przyjemność na gwiazdkę, niech skorzysta z naszej oferty z okazji zbliżających się świąt i nabędzie pierwszy zeszyt, którego koszt wynosi tylko zł. 7,50 mniej 40% = zł. 3,— rabatu reklamowego, czyli zł. 4,50. Albumy do herbów zamówione do dnia 21. 12. 32 zostaną wysłane jeszcze przed Bożem Narodzeniem.

Jako podarunek gwiazdkowy dołączamy bezpłatnie do każdego albumu
30 znaczków herbowych oraz
1 próbną paczkę bezkofeinowej kawy Hag.

Ziemia Lubelska
~ 56 ~

Pow. Wąbrzeski
~ 63 ~

Ks. Głogowskie
~ 34 ~

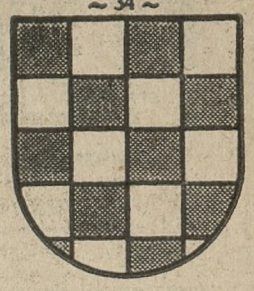

Woj. Chełmińskie
~ 9 ~

Krotoszyn
~ 7 ~

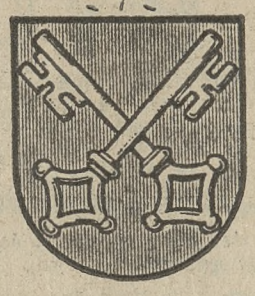

Pow. Grudziądzki
~ 62 ~

Sochaczew
~ 23 ~

Kupon zamówieniowy
ważny do 23. 12. 32

Do firmy Kawa Hag Sp. z o. o.
Warszawa, Zielna 19

Proszę przesłać mi franko:
1 album „Herbarz Polski"
zł. 4.50 za album załączam / znaczkami pocztowemi / proszę pobrać za zaliczeniem
30 znaczków herbowych oraz próbną paczkę kawy Hag dołączy się bezpłatnie.

K. P. 3

Nazwisko _____
Miejscowość _____
Ulica _____

Pg 7 779-49 101

Spełnij obowiązek obywatelski
nietylko podczas trwania
Tygodnia Propagandy
lecz żądaj stale i wszędzie
Win krajowych
Likierów
Winiaków
Wypalanek winnych
Soków owocowych
z znanej firmy
W. CZAJKA-KOŚCIAN
Rok założenia 1861
Wyroby odznaczone najwyższemi nagrodami w kraju i zagranicą.
Pg 7 382-48 134

KAWY
surowe:
Rio-Victor'a, Santos, Minas, Guatemala i Costa Rica.
Specjalność: palone z własnej palarni w wielkim wyborze poleca:
CYGAŃSKI i SEMMA
Hurtownia Kolonjalna
Telefon 33-32 **Poznań, ulica Wielka nr. 18** Telefon 33-32
zg 16 968

PIERZE-PUCH
W. ŻAK
POZNAŃ WRONIECKA 2A
CZYSZCZALNIA PIERZA
Pg 1 890

Kolonjalka
śródmieściu towarem mającem, mieszkaniem 3 pokojowem bez konkurencji — 2 800 Ratajczak, plac Sapieżyński 4. zd 54 238

WYTWORNA BIELIZNA DAMSKA. zg 17 047

Ratujcie zdrowie!
Najsłynniejsze światowe powagi lekarskie stwierdziły, że
75% chorób powstaje z powodu obstrukcji.
Chory żołądek jest główną przyczyną powstania najrozmaitszych chorób — zanieczyszcza krew i tworzy złą przemianę materji.
Słynne od 50 lat w całym świecie
ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
jak to stwierdzili prof. Berlin. Uniwersytetu Dr. Martin, Dr. Hochflaetter i wielu innych wybitnych lekarzy, są idealnym środkiem dla uzdrowienia żołądka, usuwają obstrukcję (zatwardzenie), są dobrym środkiem przeczyszczającym, ułatwiają funkcję organów trawienia, wzmacniają organizm i pobudzają apetyt.
Zioła z gór Harcu Dra Lauera usuwają cierpienia wątroby, nerek, kamieni żółciowych, cierpienia hemoroidalne, reumatyzm i artretyzm, bóle głowy, wyrzuty i liszaje.
Zioła z gór Harcu Dra Lauera zostały nagrodzone na wystawach lekarskich najwyższemi odznaczeniami i złot. medalami w Badenie, Berlinie, Wiedniu, Paryżu, Londynie i wielu innych miastach.
Tysiące podziękowań otrzymał Dr. Lauer od osób wyleczonych. Cena ½ pudełka 1,50 zł., podwójne pudełko 2,50 zł.
Sprzedaż w aptekach i składach aptecznych.
nr 6 700

JAŚNIEJ SŁOŃCA
NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁÓG
ODŚWIEŻA ZNISZCZONE POSADZKI, LINOLEUM I FARBUJE MOMENTALNIE BIAŁE PODŁOGI NA MAHOŃ LUB ORZECH CIEMNY
Tg 766

ZAŁATWIAM WSZELKIE
sprawy procesowe oraz mieszkaniowe
przed Urzędem Rozjemczym, administracyjne i egzekucyjne. Sporządzam kontrakty, wszelkie wnioski, oraz skrypty. Przyjmuję administracje domów.
Ignacy Susicki, ng 6551
b. długoletni kierownik biur adwokackich i notarjalnych
Tel. 39-28 w Poznaniu, ul. Podgórna 2a. Tel 39-28

Dla biegłego kupca
od dziesiątków lat zaprowadzona restauracja z kolonjalką, obszernym zajazdem, stajnie, śpichrze z handlem zboża i mąki, skład węgli. Mieszkanie 5 pokojowe, ogród owocowy z administracją całego domu, z powodu stosunków rodzinnych, zaraz na sprzedaż w powiatowem mieście, wojsko, szkoły. Zgłoszenia **Wł. Noska, Gniezno, Rynek 13. Kawiarnia.** ng 6 889

Szkoła kuchni djetetycznej
GDAŃSK (z licencją państwową)
kształci na **dyplom.**
kierowniczki kuchni djetetycznej
oraz **asystentki djetetyczne** z egzaminem.
Kursy gospodarstwa domowego.
Prospekty i informacje: Kierownictwo szkoły
Lottie Klitschke-Wolff
dypl. kierown. kuchni djetetycznej
godziny przyjęć 11—1 i 3—5
Gdańsk, Lastadie 33, telefon 21790.
ng 6658

KAWIARNIA-CUKIERNIA
w rynku w bardzo ruchliwej dzielnicy Poznania z powodu przejęcia innego przedsiębiorstwa zaraz **do sprzedania.** Zgłosz. Kurjer Pozn. **zg 17 029**

BRACIA BORKOWSCY Sp. Akc.
Oddział w Poznaniu
Aleje Marcinkowskiego 23 Telefon 51-20
polecają gustowne i tanie:
ŻYRANDOLE, ŻELAZKA, CZAJNIKI, LAMPKI NOCNE I BIURKOWE.
Pg 7 199 30 208

KANCELARJA ADWOKACKA
dobrze wprowadzona, Pomorze, doskonałe położenie komunikacyjne, z powodu choroby, natychmiast do przejęcia. Zgłoszenia pod „Nr. 177" Administracja Słowa Pomorskiego Toruń, Św. Katarzyny 4. dg 1 868

Na podarki gwiazdkowe

po cenach bardzo korzystnych w wielkim wyborze

suknie — płaszcze — bluski — jumpry — swaetry — szlafroki — pijamy — bieliznę — pończochy — chusteczki

poleca dg 1936

BON MARCHÉ T. z o. p. POZNAŃ Pl. Wolności 1

Szkło – Porcelana – Lampy

znane szkło stołowe białe i kolorowe z huty Stolle Niemen oraz porcelanę i lampy poleca po cenach najniższych zg 17043

Stefan Cichocki, Poznań, tel. 53-38

detalicznie Wodna 25 — hurtownie Woźna 20.

Tania Sprzedaż Gwiazdkowa!

Obroty nasze i ścisła kalkulacja umożliwiają nam wystąpić w tym roku ze sprzedażą gwiazdkową, która sprosta każdej konkurencji i umożliwi każdemu nabycia doborowych materjałów

po niebywale niskich cenach

Polecamy:

Płótna bielone	od 60 gr	**Materjały** na suk. półwełn.	od 1,20
Flanelki kolorowe	od 65 gr	**Dto** czysta wełna	od 2.25
Flanelki na poranniki	od 1,20	**Georgetta** jedwabna	od 3.50
Iolety	od 1,40	**Szermelina** wełniana	od 3,50
Dreliszki spodkowe	od 3 75	**Velutina** jedwabna	od 6 50
Materjały na ubr. męsk.	od 3 50	**Meteor** jedwabny	od 4,80
Materjały na palta	od 7.50	**Materjały** na płaszcze damskie	od 2,90

Niezależnie od tak **niskich cen**, każdy kupujący w stosunku do zakupu otrzyma odpowiedni d 39

upominek gwiazdkowy

R. i C. KACZMAREK – Poznań, ul. Nowa.

NASZYM CELEM
PAN dobrze ubrany!

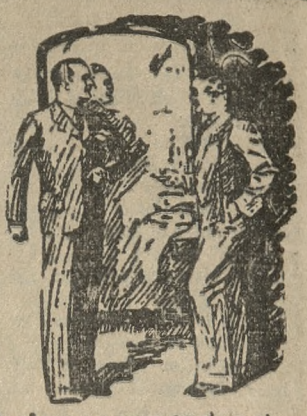

Poważna solidna na nowoczesnej zasadzie **„SŁUŻBY odbiorcom"** oparta firma nie reklamuje się, by za wszelką cenę zbyć swój towar, lecz by przez reklamę, opartą na prawdzie, stworzyć atmosferę zaufania klienteli do siebie.

Jeżeli więc reklamujemy się konsekwentnie, czynimy to w świadomości, że bez reklamy poważnie pojętej, przedsiębiorstwo nowoczesne obyć się nie może.

Czynimy to dalej dla tego, by pobudzić powszechne zainteresowanie dla naszej słynnej z dobroci i niskich cen **garderoby męskiej**. — Wówczas bowiem przekona się każdy, że tak dobry towar należy polecać, by dotarł do najszerszych warstw czytelników naszych ogłoszeń. Bowiem jak powtarzamy, zadaniem naszem jest, by każdy **Pan był dobrze ubrany**. — **Dzierżymy prym** co do wyboru i niskich cen, gdyż mamy największy wybór nietylko w Poznaniu lecz w całej Polsce. — Jako specjalne magazyny garderoby męskiej osięgamy w sprzedaży detalicznej **MILJONOWY OBRÓT**, co jest naprawdę ogromnym sukcesem w obecnych ciężkich czasach.

Zarabiamy **BARDZO MAŁO**, lecz sprzedajemy za to **BARDZO DUŻO**, a więc w interesie każdego leży, ażeby kupować tam, gdzie wielki zbyt przy minimalnych zyskach.

POLECAMY na zimę: Kilkaset **PŁASZCZY** w najnowszych fasonach, po cenach dla każdego przystępnych. — **FUTRA** spacerowe i do podróży, od skromnych do najwykwintniejszych — wybór wprost przygniatający ilością a ceny **NAJNIŻSZE!** — **KOŻUCHY** surowe do stróżowania wyprawa rosyjska! **KOŻUCHY** poszyte **SZOFERSKIE** długie, ciepłe i nie drogie!, **KURTKI** futrzane, **KURTKI** skórzane. **BURKI** zwykłe, **SZYNELE** do podróży, **KOCE** futrzane, **KAMIZELKI** futrzane i jelonkowe z rękawami.

SPODNIE, BRYCZESY, GOLFY wybór olbrzymi

UBRANIA spacerowe, sportowe i wizytowe.

MATERJAŁY z metra, najmodniejsze desenia, w olbrzymich masach, po cenach fabrycznych.

DZIAŁ MIAROWY pod kierownictwem bardzo utalentowanych przykrawaczy, może zadowolić najwybredniejsze wymagania znawców i miłośników mody.

Specjalność modernizacje i poszycia futer.

Dostarczamy nasze towary także za bony Tow. „KREDYT"

EDMUND RYCHTER

1szy mag ul. Fr. Ratajczaka 2, najwykwintniejsze ubiory męskie, tel. 26-07, 54-15
2gi „ ul. Wrocławska 14, pierwszorzędna garderoba męska, tel. 21-71
3ci „ ul. Wrocławska 15, (po schódkach), odzież popularna i zawodowa, tel. 54-25
Czwarty nowootworzony magazyn 5 okien wystawnych, 3 wejścia, Ostrów Wlkp. Rynek 18, telefon 35.

dg 1848/49

Niniejszem podajemy do wiadomości Szan. Publiczności, że cena **udoskonalonych płyt gramofonowych**

„SYRENA-ELEKTRO"

ustalona została na **zł 3,50** w sprzedaży detalicznej i po tej cenie jest do nabycia we wszystkich **pierwszorzędnych składach płyt i gramofonów w Poznaniu.**

Z poważaniem

Towarzystwo **„SYRENA-REKORD"**

Spółka Akcyjna **Warszawa.**

ng 6901

PIX

Wrogiem kaszlu! Swietne lecznicze pastylki przeciwko zamuleniu krtani.

Pudełko tylko **25** groszy — wszędzie!

Wyrób **KANOLDA** — gwarancja dobroci. Żądać Kanolda PIX, pastylki doprawdy świetne są.

Pg 1863

Cyna - Cynk - Ołów - Pasy

uszczelnienia, wszelkie artykuły techniczne, Norblina blachy, rury, pręty mosiężne i miedziane

jedyni przedstawiciele

ST. GRABIANOWSKI i S-ka

Poznań, plac Wolności 14a.

dg 1871

Wyszedł z druku nr. 11 (listopadowy) miesięcznika p. t.:

„Buchalter Polski"

organ P. Z. Zaw. Buchalterów — Rzeczoznawców i Bilansistów

Warszawa, Sto-Krzyska 17, tel. 764-04.

Treść zeszytu:

1. **Uzasadnienie i projekt ustawy o buchalterach dyplomowanych.**
2. **Walka o obronę zawodu buchaltera w Polsce.**
3. **Jak Związek Księgowych w Polsce broni interesów buchalterów-biegłych sądowych?**
4. Rachunkowość Rolna,
5. Z życia Związku.
6. Książki nadesłane. ng 6716

Każdy Buchalter w Polsce

interesujący się zawodem swoim, **winien** wskazany wyżej numer bezwarunkowo przeczytać.

Numer wysyła Sekretarjat Związku przesyłką poleconą po uprzedniej wpłacie zł 1.80 na konto nr. 15686 w P. K. O. Warszawa.

Pg 1 326-48-100

Przedstawicieli
powiatowych

zatrudnimy w działach ubezpieczeń

ogniowym, gradowym, życiowym.

Warunki: wiek 30—45 lat, wykształcenie średnie, dwumiesięczne przeszkolenie w centrali, **żonaci mają pierwszeństwo.** Zgłoszenie z życiorysem i odpisami świadectw do ekspedycji Kurjera Pozn. pod **dg 1 934**

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

Do wydzierżawienia w Poznaniu

dobrze prosperująca hurtownia piw, fabryka wody mineralnej z kompletnem urządzeniem i taborem. Kaucja wymagana. Reflektanci zechcą się zgłosić do Kurjera Poznańskiego pod zg 17 038.

KAŻDĄ CHOROBĘ WYLECZYSZ

jeżeli regularnie używać będziesz

ZIOŁA Dra BREYERA

najskuteczniejsze w nast. chorobach:

Nr. 1 — kaszlu, astmie rozedmie płuc	cena zł	3.50
Nr. 2 — reumatyzmu, artretyzmu (złej przemianie materji	„ „	3.50
Nr. 3 — żołądkowo - kiszkowych wątrobowych, żółtaczce	„ „	3.00
Nr. 4 — nerwowych, bólu głowy, bezsenności, apatji do życia	„ „	4.00
Nr. 6 — błednicy, długotrwałej niedokrwistości	„ „	5.50
Nr. 7 — nerkowych i pęcherzowych	„ „	4.00
Nr. 9 — ogólnego zatrucia — przeczyszczające	„ „	1.50

Do nabycia w oryginalnem opakowaniu w aptekach składach aptecznych i drogerjach lub w wytwórni — POLHERBA, Kraków - Podgórze Skrytka Nr. 48.

Zainteresowani otrzymają na żądanie darmo z wytwórni broszurkę „Jak odzyskać zdrowie. Pg 1 479-70,109

Maszyna „ASTRA"
chluba każdej rodziny

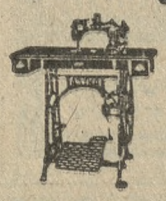

„ASTRA" przoduje swoją niezrównaną konstrukcją
„ASTRA" szyje haftuje i ceruje najlepiej
„ASTRA" niezna prawie zużycia

zg 17 048

Biuro sprzedaży:

W. Gierczyński i Ska Poznań, Św. Marcin 13

Największa składnica części zapasowych maszyn do szycia wszelkich systemów. Reparacje tanio.

Szlifiernia cylindrów poszukuje doświadczonego

tokarza

na tłoki aluminjowe, który jest w stanie wykonać powierzone mu prace pod gwarancją. Reflektuje się tylko na siły, które pracowały dłuższy czas w tej branży. **AUTOARMA, Bydgoszcz Zduny 6.** dg 1 956

Licencja!

Posiadam licencję na sprzedaż domową, przyjmie wspólnika lub obejmie posadę podróżującego. Oferty Kurjer Poznański zg 17 040.

Największy specjalny dom dywanów w Polsce!

TANIA SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

po znacznie zniżonych cenach!

DYWAN był i pozostanie piękną ozdobą mieszkania i jest najodpowiedniejszy **jako Prezent Gwiazdkowy.**

Dywany — Pomosty — Dywaniki — Kilimy — Chodniki — Materjały podłogowe — Kokosy — Manila
Wycieraczki — Nowości na dekoracje drzwi i okien — Gobeliny — Narzuty — Kapy — Serwety i t. p.

Dywaniki przed łóżka . . . . . od 2,20 zł
Pomosty . . . . . „ 15,25 „

Dywany 3,00×2,00 mtr. im-t. Perskie 49 zł — Bouclé wełn. 112,50 zł
„ „ „ Bouclé 55 „ — Axminster plusz. 159,80 „

KAZIMIERZ KUŻAJ CENTRALA-DYWANÓW Poznań, ul. Woźna 12
Rok założ. 1896 — Telefon 3458

Olbrzymi wybór! Gatunki pierwszorzędne! Ceny bezkonkurencyjne!

Pz 7 212-47.140

GRAMOFONY
i PŁYTY uznane za najlepsze i najtańsze z firmy
K. KŁOSOWSKI

POZNAN, ulica 27 Grudnia 6 — telefon 11-19. Pz 7 349-49.521

Chorzy na płuca!

Tysiące już wyleczonych! Żądajcie niezwłocznie mej książki p. t.
NOWY SYSTEM ODŻYWCZY"
który już wielu uratował. System ten może być stosowany przy zwykłym trybie życia i ułatwia szybsze zwalczanie choroby. Nocne pocenie się i kaszel znikają, waga ciała zwiększa się, a stopniowe zwapnienie koi cierpienie.

Powagi w zakresie wiedzy lekarskiej potwierdzają zalety mojej metody i chętnie ją zalecają. Im wcześniej rozpoczęto kuracje według mojej metody, tem lepsze były wyniki.

zupełnie bezpłatnie otrzyma każdy moją książkę, której dowie się wielu ciekawych szczegółów. Wydawca mój ma do dyspozycji wszystkiego
10 000 egzemplarzy gratisowych
to też każdy, komu zależy na znalezieniu się w tem szczęśliwem gronie, proszony jest o napisanie zaraz, dzisiaj jeszcze.
Mój adres:
Georg Fulgner,
Berlin — Neukölln, Ringbahnstrasse Nr. 24. Oddz. 546. rg 6 892

Farbiarnia i zakład chemicznego czyszczenia na Polskim Górnym Śląsku

z 15 własnemi oddziałami oraz większą ilością miejsc dla przyjmowania zamówień jest z powodu podwójnej własności z wszystkiemi maszynami, kotłami, urządzeniami i całym inwentarzem **do sprzedania.** Firma w razie kupna może być dalej prowadzoną.

Interesenci zechcą kierować oferty pod szyfrą „WK 404" do Tow. Reklamy Międzyn. j. r. Rudolf Mosse, Katowice, ul. 3 Maja 10. Tg 765

F. LISIECKI
DOM KONFEKCYJNY SP. AKC.
Poznań — Stary Rynek

poleca
lubiane, bo praktyczne podarki gwiazdkowe:
Konfekcję damską, męską i dziecięcą,
Bieliznę i galanterję dla
PANI i PANA

Ceny znacznie zniżone.

Pz 7 521-49.124

Jest do wynajęcia od zaraz

skład frontowy wielkości 65 m² przy Placu Wolności 18, nadający się na każde przedsiębiorstwo handlowe, biuro reprezentacyjne lub skład konsygnacyjny. Informacje w miejscu lub telefonicznie nr. 20-56. zg 16 049

Wielka kamienica

Leszno, Dworcowa, z składami, mieszkaniami, składnicą i podwórzem, czynsz roczny 10 tys. korzystnie zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 1 954.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie akcjonarjuszów Tow. Akc. Młyn Poznański, Poznań
odbędzie się dnia 31. 12. 1932, o godz. 13-tej w lokalu Towarzystwa w Poznaniu, przy ul. Kolejowej 19.

Porządek obrad:

1. Udzielenie pokwitowania Zarządowi za rok obrachunkowy 1927/28 2. Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej za rok obrachunkowy 1927/28 3. Przyjęcie bilansu za rok obrachunkowy 1927/28 4 Zatwierdzenie podziału zysków za rok 1927/28. 5. Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat oraz uchwała odnośnie pokrycia straty za rok obrachunkowy 1930/31. 6 Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za rok 1930/31. 7. Dostosowanie §§ 1, 2, 4. 6, 7, 8. 9 statutu do prawa o spółkach akc. z dn. 22. 3. 28. 8 Uchwalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej za rok 1930/31 9. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1931/32 na dzień 30. 6. 32. 10. Przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1931/32 11. Uchwała dotycząca zatwierdzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1931/32 12. Uchwała odnośnie pokrycia straty przez obniżenie kapitału akc. na zł 80 000.—, wzgl. uchwała co do dalszych losów Towarzystwa 13. Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za rok 1931/32 14. Wybór Rady Nadzor. w myśl nowego prawa o spółkach akc. 15 Uchwała podwyższenia kapitału zakładowego o zł 200 000.— czyli na zł 280 000.— 16. Uchwalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzor. za rok 1931/32.

Akcjonarjusze, chcący wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu winni złożyć akcje wzgl. kwity depozytowe banków z wyszczególnionemi numerami zdeponowanych akcyj najpóźniej do dnia 28. 12. br. włącznie w biurze Towarzystwa. Pg 7 501-49.103

Rada Nadzorcza: (—) Roman Sternicki.

PARCELE
pięć lat spłaty
Dąbrowskiego, Bukowska, Sołacz, Antonin, Junikowo.
CENTRALA PARCEL,
Aleje Marcinkowskiego 13, tel. 29-58. zg 17 042

Electrolux
odkurzacze i froterki
zawsze najlepsze.
Wył. przedst.:
T. Małecki, Poznań,
Górna Wilda 93.
zg 17 035

TAPETY
Ceraty
Linoleum
sprzedaje bardzo korzystnie
Zb. Waligórski
Pocztowa 31 naprzeciw poczty

Kino Renaissance
Kanaka 8/9
Od niedzieli, dnia 11 b. m.
Obława w Paryżu
z urocza **ANNBELLĄ**
i ulubionym piosenkarzem
ALBERTEM PREJANEM
Pz 7 522-49.121

OKRĘTKĘ
mereżkę, dziurki, plisowanie, dekatyzowanie obciąganie guzików nadrabianie stóp podnoszenie oczek hafty monogramy wykonuje terminowo najtaniej
„HAFTOPLIS"
St. Rynek 10 (wejście Kurzanoga obok firmy Czerczyński i Kruk)
Filja Romana Szymańskiego 1 pl. Świętokrzyski.
Pw 3 103-17.43

Nowowynalezione anodówki

Bezpłatnie ładujemy akumulatory naszym odbiorcom. Zdumiewająca żywotność — bezwzględnie czystszy odbiór 120 woltówki wskazują więcej 11 zł 90 gr. na prowincję pocztą 12 zł 90 gr. Wysyła wprost z fabryki do odbiorcy. Mat — DEWON, Poznań, Składowa 57. d 1 844

Wielki Wybór
prawdziwych Szampańskich Win mus.
po cenie likwidacyjnej
polecają
Nyka & Posłuszny
Poznań, Wrocławska 33/34 — telef. 11-94
Przysięgli Dostawcy Win Mszalnych.
Pz 7 208

LICYTACJA OBUWIA

We wtorek, 13 grudnia od godz. 15.00 oraz następne dni od godz. 10.00 do 18.00, sprzedawać będę przy ul. Św. Marcin 64 (w dawniejszym składzie towarów krótkich obok firmy J. Pańczak) dobrowolnie najwięcej dającemu za gotówkę: Pg 7503/4-49 106/107

około 300 par różnego obuwia damskiego i męskiego.

Brunon Trzeczak
zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, ul. W. Garbary 34 — Telefon 2126.

LICYTACJA ZASTAWU

We wtorek, 13 grudnia od godz. 11.00 sprzedawać będę w firmie **C. Hartwig, ul. Towarowa** 15/20 na odpowiedzialność zainteresowanych, najwięcej dającemu za gotówkę:

5 bal materjału na płaszcze, kompl. sypialnię; różne inne meble, 2 beczki tranu, 2 skrzynie farb, 2 skrzynie wentylatorów, żelazne koła i formy oraz odlewy z żelaza, części maszyn, kufry, manekiny, partję wirówek oraz partję płaszczy męskich. Pg 7520-49.120

Brunon Trzeczak
zaprzysięż. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, ul. W. Garbary 43, Tel. 21 26.

XII.
SALON DE LA MACHINE AGRICOLE
(Wystawa maszyn rolniczych)

Wystawa ta o światowem znaczeniu odbędzie się w Paryżu między 24—29 stycznia 1933. Bilety wstępu oraz katalogi w kilku językach przesyła się na żądanie bezpłatnie i franco. Tz 454

Salon de la Machine Agricole, 38, rue de Chateaudun, Paris.

LICYTACJA ZASTAWU

W poniedziałek, 12 grudnia od godz. 11.00, sprzedawać będę w firmie spedycyjnej **K. Jankowski, ul. Zwierzyniecka 7, drugie podwórze,** na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającemu za gotówkę:

pianino oraz różne meble, jak szafy, stoły, kanapy, pokój jadalny, pokój sypialny, pokój męski, obrazy, różne pojedyńcze meble. Pg 7519-49,119

Brunon Trzeczak
zaprzysięż. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, ul. W. Garbary 43, Tel. 21 26.

KONKURS

Miejski Instytut Higjeny w Bydgoszczy poszukuje

LABORANTA

z dokładną znajomością wszelkich prac z zakresu laboratorjów djagnostyczno-lekarskich, z kilkoletnią praktyką laboratoryjną.

Uposażenie wedł. grupy X. z 15% dodatk. komunalnym.

Podania wraz z odpisami świadectw i życiorysem należy przesyłać do Magistratu m. Bydgoszczy, najdalej do dnia 20 grudnia rb. ng 6717

Podanie nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Do nabycia tylko w aptekach.

Przetarg przymusowy.

We wtorek, 13. XII. 32. godz. 11., ul. św. Marcin 40, w podwórzu, sala, sprzedam publicznie najwięcej dającemu:

1 walizę dużą, kilka walizek mniejszych, większą partję garniturów do manicury, czesania, golenia, etui, noży kieszonkowych, myśliwskich, nesesery, szczotki, paski, etui do papierosów, zegarek, drobną galanterję i drobne przedmioty użytkowe. ng 6 836

Krecciak, kom. sądowy w Poznaniu, ul. Wyńska 3.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 12

1 SPRZEDAŻE

Najtańsza sprzedaż gwiazdkowa!
Bluzki wełniane 3.90. Ulanki 11.50. Sweterki od 1.50. Pullowery męskie 2.45, wełniane 6.50. Rękawiczki Nappa flanela 3.90, paskiem 4.50, trykotowe 0.75. Pończochy Bemberga 1.75, 2.50. Szale. Getry w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego Wielkie Garbary 36.
Pg 7 500-38,197

Lokomobilę
80—100, kamień szmerglowy dla odlewu twardego, komplet akumulatorów na 110 volt. Firlej, Międzychód. ng 6 896

Futro
piżmowce damskie najlepszy gatunek skór pierwszorzędnej firmy, mało używane, prawie nowe okazyjnie oddam za 420 złotych. Grunwaldzka 5, m. 1. zdg 55 674

Zabawki
za bezcen. Pluciński, Fr. Ratajczaka 36. zdg 53 680

Tatra
doskonałe polskie maszyny do szycia oraz inne najlepszej marki w cenie od 250.— za gotówkę i na spłaty. Fligierski Poznań, św. Marcin 23.
zdg 52 604

Piekarnia z domem
w mieście powiatowem (gimnazjum) dobrze zaprowadzona od 40 lat w pełnym biegu, z powodu choroby do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdg 52 699

Bufet
dębowy, stół rozciągany, krzesła tanio sprzedam. Kraszewskiego 17, m 15 zdg 53 216

Motocykl
Gilet 350 zł. Matejki 41. Andruszka. zdg 55 676

Samochód
nadający się dla rzeźnictwa oraz samochód osobowy kryty w dobrym stanie, okazyjnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański
zdg 55 657

Motosacoch
500 ccm jubileuszowy, jak nowy, tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 658

Kolonjalkę
towarem, mieszkaniem i maglem, bardzo dobra okolica, z powodu stosunków rodzinnych tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 659

Dom
jednopiętrowy — dochodowy, 6 mieszkań, ogrodem, wolnem mieszkaniem w Poznaniu za 14 000, wpłaty 10 000. sprzeda Dudek Wielkie Garbary 34. zdg 55 504

Westfalska
kuchnia tanio. Promiński Śniadeckich 6 zdg 54 080

Dom
z interesem Rawicz sprzedam tanio 12 000 Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 113

Sypialnia
okazyjnie tanio bardzo ładna i różne inne meble jak jadalnie, sypialnie stoły, krzesła, sprzedaje bardzo tanio firma Szlachta Wielkie Garbary 44 zdg 54 564

Z rozbiórki
wielkiej hali zaraz tanio sprzedaje: deski kantówki, belki okna, drzwi klamry bolce, szkło siatkowe, blachę cynkową rury pocynkowane do wody 2 cal., płótno (juta) około 1 500 m² Sprzedaż na miejscu Pawilon Rolniczy na dawniejszem Wesołem Miasteczku Dojazd z ulicy Emilji Sczanieckiej. Wojciechowski Dolna Wilda 10. zdg 54 714

Nie kupuj mebli
zanim zwiedzisz centralę mebli Szpringacz Swarzędz naprzeciw poczty — tam najtaniej.
Pg 7 194-41,48

Kandelabry
kryształowe, komplet kieliszków kryształowych itp. na sprzedaż. Skarbowa 4, m 8. zdg 55 496

Samochód
marki Fiat 501 C. prywatnie używany w dobrym stanie sprzedam tanio. Zieleziński Gniezno, Chrobrego 33. ng 6 888

Restauracja
z pełnym wyszynkiem i 3-pokojowem mieszkaniem zaraz na sprzedaż — Ganowicz, Gniezno, Targowisko 10. ng 6 886

Płótna, inlety, wyprawy
kupuje się najtaniej Nadolski Stary Rynek 90 Nowo otwarty magazyn
Pg 7 206/7-46,103/4

Antyki
serwantki komody fotele bibljotek: rozmaite inne meble inkrustowane na sprzedaż. Skarbowa 4, parter lewo zdg 55 498

Dwie
lampy elektryczne i pająk sprzedam. Skarbowa 15 m. 21.
zdg 55 497

Samochód
Esseks 6 cylindrowy, w stanie bardzo dobrym natychmiast na sprzedaż lub zamienie na ciężarówkę najchętniej Chevrolet — Zgłoszenia Ławecki Leszno Stara-Zamkowa. ng 6 882

Piekarnia
parowa w pełnym biegu zaraz do odstąpienia. Bydgoszcz Nakielska 39. ng 6 879

Skład
garderoby i materjałów męskich, z towarem i urządzeniem w powiatowem mieście gimnazjum, wojsko, sprzedam Poważni reflektanci złożą oferty do Kurjera Poznańskiego nr ng 6 877

Kiosk
tytoniowy najlepiej prosperujący sprzedam. Oferty pod 500 Kurjer Poznański, Gdynia. ng 6 879

Konserwy Pudliszki
Włoszczyzna suszona gotowa do natychmiastowego użytku 1 kg suszonej czyli 12 kg świeżej włoszczyzny w cenie zł 3 85 za 1 kg Jam'y wiśniowy malinowy truskawkowy pomarańczowy po zł 2.75 za słój za ½ kg Pomidory ekstrakt najprzedniejsze 1/10 kg za groszy 35 Groszki fasolki jarzyny mieszane, kompoty soki owocowe cukierki śmietankowe i inne wysyła za pobraniem pocztowem po taryfie ulgowej paczkami żywnościowemi Hurtownia Towarów Kolonjalnych Piotr Drabecki Krobia powiat Gostyn Wielkopolska Pg 6 618 47 29

Meble antyczne Obrazy olejne Porcelanę, Kryształy
wielkim wyborze korzystnie poleca Antykwarjat, Woźna narożnik Mostowej. zdg 55 661

Kryształy
piękne belgijskie, garnitur złocony do mokki 12 osób, patera srebrna i kryształ, lustro weneckie, obrazy okazyjnie sprzedam. Oferty Kurjer zdg 55 645

Narzeczonej
gwiazdkę i radość sprawi zegarek, pierścionek, ślubne obrączki. Ceny od 10 złotych. Chwilkowski, św. Marcin 40. zdg 55 708

Serwisy
części kawy mocca obiadu nie wykupione wyprzedaje najtaniej dorabia Malarnia porcelany Poznań, Ozartorja 8. zdg 55 742

Futro
męskie oposowe tanio sprzedam. Murna 3, mieszkanie 9.
zdg 55 710

Zabawki ołowiane
Indjanie zwierzęta dla Zoologów, gospodarstwa domowe, żołnierze — wykonuje i sprzedaje tanio Łopaczyk, Poznań Skarbowa 15 dom ogrodowy, III.
zdg 55 443

Rzeźnictwo
kompletnie urządzone z warsztatem śródmieściu oddam. Michalska, Wroniecka 3. zdg 55 743

Urządzenie młyna
w ruchu 80 ctn. dobę, motor gazowossący 25 konny także na rozbiórkę sprzedam tanio ewentl bez wpłaty za zabezpieczeniem Oferty Kurjer Poznański zdg 55 744

Maszynę
krawiecką sprzedam lub zamienię na damską. Wierzbięcice 40, m. 7. zdg 55 718

Lalki
likwidacja, ceny fabryczne. Klinika. Dominikańska 1.
zdg 55 720

Łóżko
metalowe, lustro tanio. Wawrzyniaka 24, m. 1. zdg 55 728

Większa
szafą rozkładana, lustro, biurko, Józefa 9 m. 8. zdg 55 704

Parcelę
na pięć lat spłaty kupię. Marcinkowskiego 13. zdg 55 604

Pianino
krzyżowe zagraniczne jak nowe tanio sprzedam. Skryta 9, m. 5.
zdg 55 594

Pianino
fabrykatu Carl Rönisch (skrzydło) doskonale utrzymane, czarne sprzedam bardzo korzystnie. — Zgłoszenia u portjera, ul. Dąbrowskiego 29. Pg 7506-49,154

Salonik biały
imitacja kości słoniowej 10 części zł 850.— Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3.
Pg 7508 49,118

Singera
damska sprzedam. Drużbackiej nr. 1, mieszkanie 4. zdg 55 688

Pianino! Gwiazdka!
Czarne salonowe prawie nowe korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 748

Motocykl 500 cc
New Hudson z przyczepką cepelinówką lub bez tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 55 750

Radjoodbiornik
4 lampowy komplet z głośnikiem sprzedam. Cieszkowskiego 8 popołudniu 16. zdg 55 758

Półwiejska 11
Kapelusze velourowe Goepperta.

Półwiejska 11
Koszule popelinowe, zefirowe.

Półwiejska 11
Krawaty olbrzymi wybór.

Półwiejska 11
Czapki szale getry rękawiczki.

Półwiejska 11
Artykuły męskie — Olszewski.
zdg 55 155

Fotoaparat
Ideal Zeissa 10×15 komplet kaset Proxar futerał 550 zł sprzeda Poradowski, ul. Chłapowskiego 26 (Wilda) zdg 55 122

Na gwiazdkę
praktyczne podarki: Dywany Firany Chodniki Plusze meblowe materjały dekoracyjne kołdry na puchu wełnie i wacie własnej fabrykacji po cenach gwiazdkowych poleca W Groszkiewicz Poznań Stary Rynek 59 Hurt — Detal.
Pg 7 341-48.33

Zakład
fryzjerski, śródmieście mieszkanie Oferty Kurjer Poznański
zdg 55 760

Pianino
Masłowska Młyńska 12 a.
zdg 55 765

Restaurację
kawiarnię sprzedam lub wydzierżawię. Dąbrowskiego 79.
zdg 55 118

Kancelarja adwokacka
urządzona dobrze zaprowadzona do przejęcia lub wydzierżawienia. Zgłoszenia: Guhr Ostrów Pozn.
ng 6861

Kupno
Obuwie kupujesz najtaniej w firmie Obuwie" Aleje Marcinkowskiego 2 zdg 55 056

Platforma
4—5 tonn mało używane 400. Tama Garbarska 22. zdg 55 025

Fuzja
16 prawie nowa z futerałem 180. Cz Pawlicki Fredry 6.
zdg 55 024

Rzeźnictwo
Poznaniu motorowy zapęd tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 54 998

Maszynę
do szycia, huśtawkę dziecięcą sprzeda. Matejki 51, m. 9.
zdg 54 992

Jadalnie
stylowe pięknie rzeźbione bardzo tanio. Stolarnia, Bukowska 9.
zdg 55 711

Koń
biegunowy, dobrze utrzymany na sprzedaż. św. Marcin 27, m. 17.
zdg 55 713

Stół
składowy, regal. Telefon 10-12.
zdg 55 682

Egzystencja
Warsztat malarski, bardzo dobrze zaprowadzony z dobrą klientelą, egzystuje od 30 lat na Pomorzu z powodu śmierci właściciela zaraz za gotówkę sprzedam, tamże rusztowanie malarskie. „Palette", Poznań, św. Marcin 57.
zdg 55 683

Skład kolonjalny
z mieszkaniem i maglą sprzedam. Adres Kurjer Poznański
zdg 55 684

Gospodarstwo
prywatne około 30 mórg kupię Pośrednicy wykluczeni. Lemke, Komorzewo, poczta Huta koło Czarnkowa. zd 54 415

Parcelę
budowlana sprzedam na Winiarach Kowalska 13. Zgłoszenia: Kucharczyk Sieroszewice.
zd 54 416

Pierze i puch
pierze darte, gęsie, kacze, tylko dobre gatunki tanio! Pióra gęsie (niedarte) funt 2.75, Pióra kacze (niedarte) funt 1.50 zł. Piękne kołdry! ceny rekordowe. — Kołdra dobra zł 12.50, adam. jedwabne 27.50 czystojedwabne 42, czystojedwabne na wełnie 59, puchowe 69 tylko rzetelne towary. Przyjmuje asygnaty „Kredyt". Emkap. M. Mielcarek, Poznań, Wrocławska 30.
Pg 7 168-4,3149

Staniały
kuchnie 90 sypialnie dębowe materacami 310 jadalnie (szperowane) 330 gabinety 320 Fabryka Mebli, Rynek Śródecki telefon 19 59. zdg 55 470

Futro
spód sil. kołnierz bobrowy bardzo dobrze utrzymane, nadaje się na wspaniałe futro damskie — sprzedam. Oferty do Kurjera Poznańskiego ng 6 865

Gabinet męski Kuchnię reformową
bardzo tanio. Wyspiańskiego 21, m 17. zdg 54 955

Sześciotygodniowe
jedwabne szpice do sprzedania. Ślusarska 5 m. 6. zdg 54 945

Rower
półwyścigowy tanio sprzedam. — Wierzbięcice 30, m 28, podwórze.
zdg 55 207

Maszynę
Singera dobrze szyjącą tanio sprzedam Słowackiego 34 m. 25
zdg 55 220

Motor
na ropę 5 KM (Ursus) jak nowy tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 221

Zamienię
na wille w Poznaniu lub sprzedam za gotówkę wille Bydgoszcz. Oferty Kurjer Poznański
zdg 55 222

Szafa
żelazna gablotka wystawna. — przybory fotograficzne sprzedam Konopnickiej 15 I. zdg 55 224

Szafy
żelazne ogniotrwałe regały, wagi decymalne stoły i szafy handlowe Telefon 14-75 zdg 55 239

Radjo
3 lampkowy tanio sprzedam. Gen. Chłapowskiego 26 m. 37.
zdg 55 242

Salon
Baroc. dywany sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański
zdg 55 244

Domek
piętrowy z ogrodem sprzedam, cena 11 000. Pośrednictwo pożądane. Giwerski Ostrów (Wlkp) Zacisze 18 zdg 55 148

Dom
2 piętrowy w Debcu wprost od właściciela do sprzedania Łaska we zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 55 097

Meble
(salonik) tanio do sprzedania Al. Marcinkowskiego 1. 1 III piętro, mieszkanie 8 dom narożnikowy.
zdg 54 918

Repozytorjum
i szafki wystawowe korzystnie sprzeda Wolniewicz Nowa 8.
zdg 54 478

Meble kuchenne
po każdej cenie sprzedaje Koniecki Piaskowa 3 wytwórnia mebli kuchennych zdg 49 412

5,90
Koszula wierzchnia zefirowa. — Marguisetta jedwabna od 8.90 jedwabna popelina od 10.90 Toile de Soie od 14.90. — koszule smokingowe od 6.90 — Koszula sportowa z krawatką od 3.25. — Koszule dzienne surówkowe od 2.50. — biała od 2.90 barchanowe od 2.90 Nocna od 4.90 Trykoty zimowe w bardzo wielkim wyborze i wszystkich wielkościach po cenach niebywale niskich poleca w wielkim wyborze Dom Płócien i Fabryka Bielizny J. Schubert Specjalność: Bielizna gotowa i na miarę Pg 7 187-37 72

Parcele
miejskie podmiejskie, wielki wybór kupisz Gwarna 11, „Budowa"
zdg 55 013

Parcele
najlepszy prezent gwiazdkowy kupisz Gwarna 11 „Budowa"
zdg 550 14

Restauracja
z wyszynkiem wódek na sprzedaż Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 011

Drogerję
dobrze zaprowadzoną towarem urządzeniem powiatowe miasto tanio sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 54 841

Rekord taniości
łyżeczka 7 groszy szklanka 10 gr. salaterka duża 40 gr. nożyk kieszonkowy 85 gr nożyczki stalowe 1.50 Staszewski Wyspiańskiego 15, skład sprzętów domowych. zdg 54 704

Piłę taśmową
marki „Samulski" na 800 mm, mało używana tanio sprzedam. Oferty Orędownik Wlkp zd 54 201

Masło
prima deserowe wyborowe w beczkach i paczkach od 5 kilo z dostawą w dom po najtańszej cenie dziennej Wysyłka poczta franko Markowski Poznań 420 Mielżyńskiego 23 tel 52-43
Pg 7 163 48.47

Gramofony szwajcarskie ceny najniższe
płyty gramofonowe od 95 groszy F. Bałoń Wożna 12
Pg 7 213-47 154

Fortepian
(marki Drygas) w dobrym stanie. Adres Kurjer Poznański
zdg 55 333

Zamienię
na dom w Poznaniu lub sprzedam gospodarstwo 30 morgowe w tem 7 parku 2 łąki zabudowania murowane masywnie kryte, staw rybny, turbina wodna śrutownik światło elektryczne 10 pokoi okolica piękna nadaje się na zakład leczniczy. Bezinteresownych informacji udzieli Smoliński ul. Szkolna 18 zdg 54 860

Pianina „Betting"
dla generacji muzycznej, jako prezent gwiazdkowy — Noworoczny! Ceny zniżone warunki dogodne Skład fabryczny. Plac Wolności 2 parter wysoki (Wystrzegajcie się fabrykatów podrobionych). zdg 54 880

Maszyny do pisania
dobre okazyjne tanio z gwarancją poleca Skóra i S-ka Poznań Al. Marcinkowskiego 23
zdg 55 520

Kolekcję
obrazów sprzeda artysta malarz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 227

Kufry
bagażowe i szafy wielki wybór torebki damskie laski parasole teki paski portmonetki manicury walizy — Ceny kryzysowe 50% zniżone Własna pracownia W Czysz Szkolna 11, naprzeciw Szpitala. Pg 7 166-43.49

Parcele
Najkorzystniej kupisz Gwarna 11 „Budowa". zdg 55 015

35 drzwi
stolarnia Żurkiewicz Wielkie Garbary 11. zdg 53 201

„Antyki"
Flasiński, Wożna 9. Zakup — sprzedaż Pg 7346 58.162

Pathé - Baby
zupełnie nowe okazyjny podarunek gwiazdkowy tanio do sprzedania. Plac Działowy 11 m 5.
zdg 54 867

Obrazy
oryginalne pejzaże śnieżne, rodzajowe typy i religijne okazyjnie sprzedam. Graczyński Ratajczaka 13. zdg 54 865

Gwiazdka
Konia dziecięcego wielkiego dobry stan sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 54 855

1,70 żarówka
„Kometa" krajowa gwarantowana Babińskiego 7 przy Placu Sapieżyńskim. zdg 54 128

Pianino
Górna Wilda 76 mieszkanie 5.
zdg 55 294

Fuzję
dubeltówkę Krupp 16 okazyjnie, lornetkę futro, zabawki. Łąkowa 10 mieszkanie 6. zdg 55 334

Probiernia
w centrum przy ruchliwej ulicy korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 336

Kuchnia
gazowa. Adres Kurjer Poznański
zdg 55 341

Salon
8 foteli lustro itd. Adres Kurjer Poznański zdg 55 342

Wózek
dziecięcy sprzedam. Czesława 18a mieszkanie 4. zdg 55 345

Puszczykówko
parcele budowlane sprzedam tanio. Ratajczaka 38 mieszkanie 2. zdg 55 416

Płaszcze damskie dziewczęce
poleca gotowe własnej fabrykacji wykonuje pierwszorzędnie miarowy modernizuję naprawia futra najtaniej Józef Szuster Stary Rynek 76 piętro naprzeciw odwachu — Przyjmuje asygnaty „Kredyt". zdg 55 651

Peruczki
dla lalek w wielkim wyborze tylko Brzykcy Półwiejska 38 a.
zdg 55 491

Sześćdziesiątmorgowe buraczanej, inwetnarzem zabudowania
małym wymiarem 16 000 wpłaty 4 000. Nowak Poznań, Kramarska 15 telefon 16 89. zdg 55 421

Dom
5 lokatorów, ½ morgi ogrodu z chlewami stodołą martwym inwentarzem tanio na sprzedaż. Cena 10 tysięcy. Informacji udziela właściciel Poznań 10 ul. Gnieźnieńska 11 mieszk. 1. zdg 55 349

Kasa
ogniotrwała pancerna „Arnheima Berlin" tanio nabycia. — Oferty Kurjer Poznański
zdg 55 300

Pokój
męski pierwszorzędny sprzedam Piotra Wawrzyniaka 12, m. 15.
zdg 55 302

Skład
papieru duży tanio. Potrzeba 7 500.— Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 305

Budziki
9.50 obrączki ślubne, zegarki pierścionki — najkorzystniej Edward Benenowski Chwaliszewo 76, przy aptece.
zdg 55 445

85 złotych 85 złotych 85 złotych
tylko 60 części Sztućce czysta alpaka sprzedaje wyłącznie Hurtownia Porcelany Wroniecka 24.
zdg 55 779

Lustro
duże tanio. Wskaże Kurjer Poznański zdg 55 476

Skład
kolonjalny trzypokojowe mieszkanie Przecznica 6 mieszkanie 1.
zdg 55 539

Kandelabry
i dwa półmisk srebrne okazyjnie Gąsiorowski św. Marcin 34.
zdg 55 465

Motor
elektr. zmienny 1.4 km. BBC — Górna Wilda 15 m 7.
zdg 55 462

Radjoaparat
elektryczny „Nora" wraz z głośnikiem sprzedam za gotówkę tanio. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 453

Okazja
Garnitur frakowy tanio. Kopernika 7 m. 12. zdg 55 451

Uwaga
Na sezon balowy ubrania wieczorowe wykonuje pierwszorzędnie. J. Linette Al Marcinkowskiego 7. zdg 55 450

Singera
maszynę damską, bardzo dobrą nadzwyczaj tanio. Szewska 11, parter lewo. zdg 55 446

Meble kuchenne
tanio na Gwiazdkę poleca wytwornia mebli kuchennych Piaskowa 3 przy Tamie Garbarskiej, Koniecki. zdg 55 554

Skład
robótek zaprowadzony, ruchliwa ulica towarem bez Oferty Kurjer Poznański zdg 55 552

Fortepian
półskrzydło koncertowy sprzedam 1 200 Młyńska 5 m. 9.
zdg 55 245

Pierze
świeże darte niedarte puch poleca — Stanisław Dyczkowski Poznań Wierzbięcice 13
zdg 55 093

Stolik
do kart antyk tanio. Grunwaldzka 22 b. zdg 55 273

Pinczerki
młode 3 mies. sprzedam. Włodarczak. Bóżnicza 15.
zdg 55 572

Maszyna
do szycia w dobrym stanie na sprzedaż Dąbrowskiego 70 mieszkanie 7 zdg 55 559

Fordy
27/28 kryte i otwarte oraz inne samochody również części sprzeda „Autopark" Przemysłowa narożnik Wujka tel 66-61.
zdg 55 555

Fortepian
„Sachter" tanio sprzedam. Artyleryjska 2 mieszkanie 5.
zdg 55 276

Przeboje
najnowsze na fortepian skrzypce. St. Pełczyński 27 Grudnia 1.
zdg 55 280

Samochody
Fiat 509 Roadster Ford limuzyna. Austro Daimler kryty 6 cylindrowy Ford ciężarowy Reprezentacja Samochodów Skoda Gąsiorowskich 6 telefon 63 66.
zdg 55 289

Samochodzik
dziecięcy sprzedam okazyjnie — Fibich. Piekary 13 b. zdg 55 549

Ozdoby
i świece choinkowe najtaniej — Drogerja Teatralna Fredry 2.
zdg 55 545

Gramofon
duży, płyty koncertowe korzystnie sprzedam Kantaka 6 m 5.
zdg 55 542

Radjo
4 lamp. głośnik tanio sprzedam. Niegolewskich 16 m. 20.
zdg 55 507

Pończochy
rękawiczki skarpetki są mile widziane jako podarki: gwiazdkowe — Przyjdź i przekonaj się że najtaniej kupisz w specjalnym magazynie pończoch rękawiczek Anton Szymański Poznań św Marcin 1 przy placu św. Krzyskim
Pg 7 417 8-48.169/70

Parcele budowalne
przy Szosie Warszawskiej w stronę Głównej i bezpośrednia przy Osiedlach „Dom Własny" Praca, wodociągi, kanalizacja dogodna komunikacja, sprzedaje właściciel Małecki. Droga Dębińska, telefon 11-90.
Pg 7 204/5-45,50/1

Salonik mahoniowy
15 części, dobrym stanie zł 800. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 7509 49.117

Salon Ludwika XVI. bogato złocony
jak nowy, bardzo ładny, okazyjnie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 7510 49.116

Gabinet męski zł 650,—
dębowy masywny, solidna praca. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 7511 49.115

Rurki
do ondulacji włosów od 1.50 zł, jak wzór 3.75, lampki spirytusowe od 1.90 zł poleca najtaniej Wenzlik Poznań Aleje Marcinkowskiego 19. dg 1928

30 drzwi
Stolarnia Żurkiewicza. Wielkie Garbary 11 zdg 55 279

Bechstein
skrzydło koncertowe pierwszorzędny instrument sprzedam okazyjnie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 261

Gastronom
do destyli lub za bufet ewentl. na rachunek. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 263

Kasę
stołową tanio sprzeda. Pocztowa 20. Komis. zdg 55 402

Pończosznicze
maszyny okrągłe przy 200,— wpłaty reszte ratami poleca — Zofja. Szkolna 9. zdg 55 391

Sypialnia
stylowa, salony złocone, jadalnie, gabinety, stoliki, okazyjnie. — Dąbrowskiego 79. Bocheński. zdg 55 388

Kuchnie
przenośne, żelazne, kaflowe. — Wojciechowski, Woźna 16. zdg 55 383

Jadalnia dębowa zł 350,—
na 12 osób, stół okrągły wciągany na 24 osoby używana. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 7512 49.114

Okazyjnie na Gwiazdkę
szafy do garderoby dębowe — białe — garderobianki — tapczany — leniuszki — leżanki — kanapy oraz inne przedmioty Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 7513 49.113

Rosenthala serwis obiadowy
na 12 osób — 125 części — okazyjnie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, tel. 24 42. Pg 7514 49.112

Pianina zagraniczne
płyta metalowa — krzyżowe, dobry ton okazyjnie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 7515 49.111

Kurtka
futrzana bardzo tanio Słowackiego 34. m. 3. zdg 55 455

Benenowski Półwiejska 3
Obraczki zegarki najtaniej. Wielka obniżka cen. zdg 55 384/5

Wózek
sportowy lustro, kurtka, damska lalka; manekin. Brodna, Wały Królowej Jadwigi 4. zdg 55 376

Duży
duży stół krawiecki, tanio sprzedam Żórawia 5. m. 11. zdg 53 374

Lustro
duże sprzedam. Dąbrowskiego 69. m. 7. zdg 55 315

Skład
przyległy pokój, ewtl. większem mieszkaniem towar lub bez. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 322

Najtańsze
kuchnie są Czesława 11 stolarnia. zdg 55 387

Bemberga pończochy 1,85
Prima bez błędów 2.25, ze strzałką 2.45. Podpończoszki 0.90. Macco od 0.75. Wełniane od 1.60, wełna z jedwabiem od 1.75. Fildecośe poczwórne 2.45. Skarpetki męskie 0.35, 0.55; czysta wełna 1.20. Rękawiczki ciepłe trykotowe męskie 0.75, podwójne wełniane 0.90, naopa na flaneli 3.90, na wełnie 4.75, z paskiem 5.75. Szale nowości męskie i damskie od 0.70 największy wybór najtaniej Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdg 55 395

Skład
kolonjalny z maglem sprzedam Szewska 14 m. 21. zdg 55 287/8

Sypialnia orzechowa zł 175,—
jednosobowa — używana — dobrym stanie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 7516 49.110

Sensacja Gwiazdkowa! Gabinety nowoczesne
gabinety eleganckie — gabinety solidne tylko zł 850.— najlepsze wykonanie — piękne modele stylowe. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 7518 49.123

7,50 zł
kompletny Serwis kawowy, 6 osób, dobra porcelana sprzedaje jedynie Hurtownia Porcelany Wronicka 24 podwórze. zdg 55 782

Specjalność Gwiazdkowa Jadalnie wykwintne
Jadalnie trwałe — jadalnie bardzo tanie, poleca, dopóki zapas starczy, Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 7517 49.122

Kamienica
z 3 składami kino, i ogród 1 000 mtr kw w najlepszem położeniu miasta Poznania, dochod roczny zł 22 000.—, Parcele w Poznaniu przy ruchliwej ulicy sprzedam tanio J. Bukowski, Matejki 60, mieszkanie 7. Pg 7526 49.132

Najsolidniej, najkorzystniej, najtaniej
Porcelanę — Szkło — Alpakę — Noże, widelce — Wyprawy — Prezenty kupuje się tylko wprost Wronicka 24 podwórze Hurtownia Porcelany. zdg 55 772

Kajak i sypialnię
orzechową ewentualnie, częściowo tanio. Przemysłowa 41. m. 2. zdg 55 778

Wilczki
czysta rasa, 5 tygodniowe sprzedam. Plac Sapieżyński 11, m. 12. zdg 55 781

Dywan
wschodni salonowy, ręcznie wiązany sprzedam. Wystawa Robót Kobiecych. Grudnia wprost Kantaka, tamże kilimy nowoczesne (za kawiarenką). zdg 55 785

Garnitur klubowy Jadalnia
szafy, stoły, krzesła, lustra, meble kuchenne, różne inne sprzedaje tanio Nowy Dom Komisowy. Woźna 16 rg 4 597

Kapelusze damskie skórki na obsady płaszcze jesienno-zimowe, piękne modele
po cenach najniższych poleca P. Szczawińska S-ka. Wodna 1. — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu". Pg 7 201/2 42.23/4

Szkło stołowe Stollego
kupuje się najtaniej u Marjana Lesińskiego. Wronicka, narożnik Starego Rynku. Hurt. Detal. rg 4 595

Restaurację
mieszkaniem okolicy placu Świętokrzyskiego sprzedam za gotówkę z powodu choroby. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 55 325

Samowar
rosyjski sprzedam. Gwarna 8, III. lewo. zdg 55 253

Szory
nowe wyjazdowe tanio sprzedam. Chwaliszewo 64. zdg 55 256

Pianino
czarne tanio sprzeda. Adres Kurjer Pozn. zdg 55 308

Garnitur cyrklowy
z skrzynią (Zirkelkasten Reise, Liebenwerda i Richter) większy dla technika lub architekta tanio sprzedam. Klasztorna 6. m 2. zdg 55 309

Tanio
młode kury białe leghorny. Panowicz. Ławica Kolonja 1. poczta Poznań. zdg 55 433

Gospodarstwo!
prywatne 120 mórg, jednym planie koło budynków pszenna dobra żytnia, 6 mórg ogrodu owocowego, zabudowania pierwszorzędne, dom 6 pokoi, inwentarz kompletny, duże zapasy, cena 18 tys zł. „Lech". Poznań Grobla 22. zdg 55 430

Meble
tanio wprost z składnicy poleca K. Bakoś, ul. Wenecjańska 1 Most Chwaliszewski przy Krzyżu. zdg 55 216

Sypialnia 325,—
kompletna, szafa z lustrem, marmurem i dwie inne eleganckie sypialnie sprzedam okazyjnie. Nowy Dom Komisowy. Woźna 16. rg 4 596

Korzystna
sprzedaż, futro damskie piżmowcowe i piszczankowe bardzo tanio. Ul. Jezuicka 1 m. 6. rg 4 594

Okucia
budowlane, meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań św. Marcin 34. Specjalny skład okuć, telefon 34-31. d 1 846/7

Kawiarenkę
urządzeniem mieszkaniem sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 618/9

Meble
z powodu całkowitej likwidacji magazynu wyprzedaje bardzo tanio Woźna 12. rg 4 591/2

Aparat
fotograficzny Zeiss Ideal 9 × 12 z przyborami okazyjnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański rg 4 584

Skład kolonjalny
centrum, dobrze prosperujący, koncesja tytoniowa etc., przynależnem mieszkaniem — powodu zmian rodzinnych sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. rg 4 586

Futro
do samochodu na sprzedaż, cena 275 zł. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 55 639

Tapczan
tanio sprzedam. — Pracownia Wielkie Garbary 43. rg 4 602

Szafa
żelazna w dobrym stanie. Żydowska 33. zdg 55 752

Parcela
ca 10 000 mtr. przy szosie Winiary korzystnie. Pfitzner Grobla 25 a telefon 20 24. zdg 55 640

Pianino
Wielkie Garbary 53. m. 39. zdg 55 612

Wiatrówka
dobra tanio. Wały Jana 10 suterena. zdg 55 608

Browningówka
dalekonośna 12 tanio. Wały Jana 10. suterena. zdg 55 607

Aparat
fotograficzny filmowy okazyjnie. Wały Jana 10 suterena. zdg 55 606

Radjo
3 lampkowy prąd zmienny. Poznańska 27. — 4. zdg 55 733

Gramofon
szafkowy tanio. Słowackiego 48, mieszkanie 6. zdg 55 734

Klubowy
garnitur, dobre wykonanie, tanio sprzedam. Grobla 19, m. 9. zdg 55 017

Okazyjnie
10—15 mórg nadające się na ogrodnictwo w Poznaniu. Zgłoszenia św. Marcin 50. skład żelaza zdg 55 575

Skład
w pierwszorzędnym punkcie z nowoczesnem urządzeniem sprzedam za 1 800 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 577

Wózki
dziecięce używane sprzedaje Razer. Szewska 11. zdg 55 436

5 KUPNA

Lustro
owalne. Łazienna 1 mieszk. 7 zdg 54 886/7

Kupię
gospodarstwo 20—40 mórg nie dalej 25 km. od Poznania Pośrednicy wykluczeni Oferty Orędownik Wielk. zd 54 765/6

Poszukuję
składu kolonjalnego na prowincji, wiosce mieście. Spieszne zgłoszenia z podaniem warunków ceny Kurjer Poznański zdg 55 233/4

Kupię
mało używany maneż w dobrym stanie 40 obrotowy. Zgłoszenia 1 900 Agencja. Wronki. ng 6 883

Liczniki elektryczne
używane Siemens kupuje większemi partjami okazyjnie. Uprasza podawać adres, opis, stan liczników. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 412

Kupię
dwie szpady do treningu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 54 469

Nieruchomość
lub plac przy ruchliwej ulicy śródmieścia albo w pobliżu kupię. Oferty sprzedających z podaniem ceny do Kurjera Pozn. zdg 54 501 Pośrednicy wyłączeni zdg 54 501

Dywany
używane tylko dobrze utrzymane kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 901

Futro damskie
na średnią figurę tylko pierwszorzędne karakuły żrebaki foki okazyjnie kupię. Podać cenę ostateczną do Kurjera Poznańskiego zdg 54 966

Antyki
kupuje i sprzedaje. Pocztowa 22. zdg 55 164

Młynek
elektryczny do kawy kupię. — Oferty Kurjer Poznański zdrg 55 328

Łyżwy
używane butami wielkość 39 kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 237

Kupię
motocykl używany. Piekary 5 — skład komisowy. zdg 55 293

Futro
damskie okazyjnie kupię dobrym stanie. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 55 358

Kupię
okazyjnie białe stylowe biureczko Oferty Kurjer Poznański zdg 55 303

Kupię
skład kolonjalny z mieszkaniem lub bez. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 310

Kupię
naczynia kawiarniane i restauracyjne: platery porcelanę kamienną stoliki marmurem przegródki (loże), chodniki dobry stan. Podanie cen. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 254

Willę
jednomieszkaniową Sołacz - Jeżyce. Także parcele kupuje gotówką Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 360

Jarzynierki
(nalesonki) restauracyjne płaterowe kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 260

Kanapy
restauracyjne 5 sztuk jednakie kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 262

Kupię
około 300 mórg. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 259

Rzeźnictwo
kupię lub wydzierżawię Poznaniu lub prowincji. Oferty Kurjer Poznański rg 4 585

Łóżko
metalowe dziecięce używane w dobrym stanie stolik krzesełkowy dla niemowląt kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 798

Domek
ogródkiem, wpłacę 6—7 000. Poznań. kupię. Oferty Kurjer Poznański rg 4 607

Kupię
maszynę rekord. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 378

Kupię
dywan 3 × 4. Pieczyński. Pocztowa 11. zdg 55 419

Kupię
skład kolonjalno - delikatesowy, mieszkanie śródmieście Poznania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 537

Szewską
maszynę do reparacji kupię. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 55 460

Radjo
z ramową anteną kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 459

Morga
ogrodu do oparkanienia 2 mtr. wysoki w Starołęce Wielkiej kto dostarczy i w jakiej cenie metr kwadratowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 582

Pianino
tańsze kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 520

Kupię
dolary w złocie. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 55 644

Kupuję
stare używane fortepiany, mogą nie do użycia. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 646

Kupię
mechanizm do stojącego okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 707

Kaloryfery
kupię okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 709

Sztuciec
na 24 osoby kupię. Oferty Kurjer Poznański rg 3549

Motocykl
używany 250—500cm kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 1955

Kupię
używany kocioł parowy o powierzchni ogrzewalnej od 50—80 mkw. do natychmiastowego użytku. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 55 623

Urządzenie cukierni
kupię. Wyczerpujące oferty Kurjer Pozn. zdg 55 625

Kuchnię
westfalską kupię. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 55 762

Plandekę
na stragan kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 793

Futro
męskie bardzo tanio. Plac Nowomiejski 9. m. 11. zdg 55 795

6 KAMIENICE

Dwa
domy Poznań okazyjnie sprzedam wpłata 15—25 000. — Zgłoszenia „Paryżanka", Półwiejska 30, cukiernia. zdg 55 648/9

Bez pośredników
sprzedam kamienice korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 043

Zamienię
willę komfortową kilkomieszkaniową na dom większy dopłacę. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 307

Nową
willę dochodową amortyzacyjną, duży ogród, blisko Wałów Leszczyńskiego łazienki elektryczność gaz, wolną podatków sprzeda wyjeżdżając właściciel. Wielkopolska 10. zdg 55 267

Willę
dochodową 4 mieszkaniową, łazienki ogródek domek podwórzowy wodociąg kanalizacja, elektryczność wolna podatków 25 minut centrum donosi 400 miesięcznie. Dobrzyńska 3, sprzeda tanio właściciel. zdg 55 268

Wybór
kamienic, willi ma do sprzedaży pośrednictwo „Krakus" Poznań, Pocztowa 30. zdg 55 390

Kamienicę
Poznaniu przy tramwaju, dochód roczny ustawowy 3 000,— sprzedam. Cena 25 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 386

Kupię
kamienice w cenie 70 do 90 tys., wpłaty 50 tys. Zgłoszenia Żupańskiego 8. m. 10 Owocki. zdg 55 478

Dom
nowy w Poznaniu z ogrodem sprzedam, dochód roczny 7 000, wpłaty 14 000 reszta amortyzacja. Poznań. Młyńska 5 mieszkanie 1. zdg 55 524

Kamienicę
konstrukcja pierwszej klasy, centrum miasta, dowód 21 tys. Cena 160 tys. przy wpłacie 100 tys. sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 603

Kamienicę
czteropiętrową sprzedam korzystnie, dochód 18 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 635

Kamienicę
centrum, składami, dochód 9 000 sprzedam 60 000, wpłaty 25 000. Kossmann, Fredry 6. zdg 55 664

Domek
3 pokoje kuchnia, weranda, blisko tramwaju, duży ogród sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 592

Detektywne
biuro Greif od 21 lat. Wywiady, obserwacje, dochodzenie. Ciesz kowskiego 8. zdg 55 757

Willa
komfortowa 8 pokojowa wolna ul. Bluszczowa sprzedam. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 797

Willę
nowoczesna, bez długu, miasto powiatowe, godzina od Poznania, sprzedam zamienię na willę Poznań ewentualna dopłata. Bez agentów. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 513

7 PIENIĄDZ

Pierwsza
hipoteka jest najpewniejszą lokatą kapitału. Bank Właścicieli Nieruchomości, Poznań, Piekary 1, ma największy wybór w hipotekach od 1 000 zł po 12 od sta w stosunku rocznym bez kosztów dla kapitalisty. ng 6 019

30 000
ulokuję na I. hipotekę kamienicy w Poznaniu ewentl. wolne mieszkanie pożądane Oferty Kurjer Poznański zdg 54 123

2 500
poszukuję na 90 morgowe gospodarstwo. I. hipotekę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 584

Wspólnik
czynny 5—10 000.— eksploatacja artykułu gotówkowego pokupnego gwarancja przyszłość. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 393.

Wspólniczkę (ka)
do restauracji gotówką 2 000 do 3 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 010

Wspólnika
z kapitałem 5 000 do handlu bydła. Przedsiębiorstwo zdrowe, gwarancja, własna ciężarówka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 927

25 000 zł
przystąpię do Hurt. Kolonialn. lub szukam spólnika kupca kolonjalnego z równym udziałem do otwarcia takowego. Oferty do Kurjera Pozn zdg 55 506

Wspólniczkę (ka)
dodobrze prosperującej księgarni i składu papieru w Poznaniu z udziałem 4—6 000 przyjmę Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 471

3 — 6 000
pożyczki na 20% w stosunku rocznym lub na udział w dobrze prosperującem przedsiębiorstwie poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 472

Właścicielka
składu poszukuje pożyczki 500 zł na miesiąc. wysoki procent. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 431

20 000—25 000 zł
pożyczki poszukuję na pierwszą hipotekę domu wartości 300 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 647

Kupiec
dysponujący 5 000 zł gotówki pewnego dobrego przedsiębiorstwa potrzebny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 654

1000 zł
pożyczki poszukuje urzędnik (wdowiec) na stałej posadzie. Spłata w ciągu roku. Pośrednictwo wykluczone. Oferty Kurjer Poznański pod ng 6 897

200 000 zł
rozpożycze na 12%. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 769

Wspólnik
lub wspólniczka, czynna, 5—10 000. — eksploatacja artykułu gotówkowego pokupnego, gwarancja przyszłość. Pośrednictwo pożądane. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 777

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
pokój kuchnia z meblami zaraz odstąpię. Żórawia 5, m. 11. zdg 55 370/71

Trzypokojowe
małe, centralne niedrogo. Szelągowska 19. Informacje stróż. zdg 54 084

Sześciopokojowe
mieszkanie Filarecka 3 (Górna Wilda) zaraz do wynajęcia, używalność częściowo ogródka. zdg 54 112

Wydzierżawię
korzystnie 6 pokojową willę tuż przy przystanku tramwajowym gaz, elektryka centralne ogrzewanie, ładny ogród. Zgłoszenia proszę podać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdg 54 491

3
pokojowe, słoneczne, I. ptr. z balkonem i przynależytościami do wynajęcia. Słoneczna 22. zdg 55 125

Dwupokojowe
bardzo słoneczne piękne mansardowe Plac Świętokrzyski natychmiast dzierżawa zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 191

Trzypokojowe
wynajmę tanio. Warszawska 173. Osiedle. Arndt. zdg 55 151

Pokój
z meblami sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 080

Dwupokojowe
półsuterena korytarz kuchnia, łazienka piwniczka przy tramwaju Górczyn 1 stycznia wydzierżawi gospodarz 70 zł rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 231

Trzypokojowe
mieszkanie łazienka na Osiedlu zaraz wynajmę. Zgłoszenia Patrona Jackowskiego 43 mieszkanie 1. zdg 55 277

Trzypokojowe
za czynszem miesięcznym, żądana gwarancja regularnej zapłaty. Pałacza 70. mieszk. 5 zdg 55 313

Siedmiopokojowe
mieszkanie, czyste, komfortowe, wysoki parter. Zgłoszenia Chełmońskiego 20. IV. ptr. zdg 55 317

Sześciopokojowe
wynajmę. Działyńskich 7. m. 7. zdg 55 409

4 pokojowe mieszkanie
ulica Ratajczaka wynajmie gospodarz. czynsz 200. remont 800. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 415

Czteropokojowe komfortowe, balkonem front, śródmieściu
140 miesięcznie za zwrot renowacji 1 200. Wskaże Nowak Kramarska 15. zdg 55 422

Mieszkania
1, 2, 3 i 4 pokojowe tanio do wynajęcia zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 662

Mieszkanie
dwupokojowe kuchnia, łazienka. Ratajczaka za dzierżawę. Informator", Aleje Marcinkowskiego 5. zdg 55 627

Mieszkanie
czteropokojowe komfortowe. Mickiewicza odda: Biuro Agrarne", plac Wolności 9. zdg 55 641

Mieszkanie
3 pokojowe na Łazarzu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 663

7-miopokojowe
mieszkanie komfortem na II. piętrze od 1 I. 33. Działyńskich 3. zdg 55 434

Czteropokojowe
komfortowe wolne. Czarnecki. — Marcina 62. II. zdg 55 388

Mam
trzypokojowe mieszkanie na Łazarzu przy Parku Wilsona wysoki parter nadające się dla lekarza lub dentysty. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 609

Trzypokojowe
mieszkanie komfortowe, elektryczność częściowo meble. Mierzwa, Poznańska 28/30. zd 55 737

Mieszkanie
pokój, kuchnia, 2 pokoje używaniem kuchni, czynsz rok, gospodarz. Zakręt 13, m. 3. zdg 55 672

5
pokoi, wielkopańskie wprost od gospodarza, Niegolewskich 7, I. piętro, od stycznia do wynajęcia. Zgłoszenia Pluciński, Wielkie Garbary 14. zdg 55 678

8 pokoi
komfort, I piętro — centralne ogrzewanie, koło Parku Wilsona wprost od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 521

Pokój
z kuchnią wolne. Zgóry zł 600. Wierzbiecice 27 parter. zdg 55 723

2 pokoje
kuchnia komfort. Ul. Szamotulska 30, od zaraz. zdg 55 722

200
wolnych mieszkań, składów. Pośredniczy bezpłatnie. „Centrala", Wierzbiecice 27. zdg 55 725

Pięciopokojowe
Jeżyce, dzierżawa miesięczna „Informator", Aleje Marcinkowskiego 5. zdg 55 628

Mieszkanie
komfortowe, 4-pokojowe na parterze, w centralnym punkcie Poznania stosowne na cele handlowe jest za zwrotem remontu od 1. 1. 33 do wynajęcia. Gdzie wskaże ekspedycja Kurjera Poznańskiego zdg 55 685

Czteropokojowe
balkonem, Sołacz, odnowione. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 691

3
słoneczne pokoje z kuchnią do wynajęcia 10 m do tramwaju. — Poznań-Dębiec, Makowa 12. zdg 55 754

Portjerstwo
do objęcia od Nowego Roku dla ludzi młodszych tylko z najlepszemi poleceniami. Szczegółowe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 55 767

4
pokoje, parter, komfort. Ostroroga 2 zaraz zdg 55 784

Próżny
używaniem kuchni. — Grobla 7, m 4 rg 4 599

9 SZUKA MIESZK.

4—7
pokoi. Inż. Supińska. Matejki 54. zdg 55 788

Mieszkania
3—4 pokojo ego dzierżawa do 2 lat zgóry poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 122

6
lub więcej pokoi na parterze I lub II pietrze poszukuje od 1 stycznia. Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdg 54 019

Profesor Uniwersytetu
poszukuje od stycznia 4—5 pokojowego mieszkania komfort tylko od gospodarza. Oferty z warunkami Kurjer Poznański zdg 55 099

Mieszkania
1—2 pokoi kuchni od gospodarza poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 54 746

3
pokoi z wygodami poszukuje — czynsz kwartalnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 181

2—3
pokoi niewysoko poszukuje, zapłace zgóry Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 981

Pokoju
z kuchnią poszukuje od gospodarza. Czynsz według ugody. Oferty warunkami Kurjer Poznański zdg 55 350

2
pustych pokoi słonecznych z elektrycznością lub jednego dużego pokoju w okolicy ulicy Śniadeckich lub Ogrodu Botanicznego Szkolnego. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 353

Szukam
2 pokojowego mieszkania z kuchnią łazienką wprost od gospodarza zapłacę czynsz zgóry. Spieszne oferty Kurjer Poznański zdg 55 356

3 pokojowego
mieszkania słonecznego do II. ptr. gospodarza poszukuje prawny płatnik — ewentl. 1 rok zgóry. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Pozn zdg 55 362

Sędzia
poszukuje 2—3 pokojowego mieszkania z komfortem. Ewentualny czynsz zgóry. — Oferty pod zdg 55 363 Kurjer Pozn.

Bezwzględnie
pewny płatnik poszukuje 2 pokojowego mieszkania, łazienka. — Płace rok zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 55 365

Poszukuję
mieszkania 3—4 pokojowego od zaraz wprost od gospodarza. — Oferty Kurjer Poznański zdg55 367

Poszukuję
2 pokoi i kuchni od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 368

Mieszkania
2 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza poszukuje zaraz lub później Szczegółowe oferty Kurjer Pozn. zdg 55 375

Pokoju
wzgl. dwóch kuchnia szuka bezdzietne małżeństwo. urzędnik. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 408

Pokój
kuchnią lub dwa czynsz miesięczny. centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 598

Pokoju
kuchni, poszukuje małżeństwo od gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 442

Pokoju
kuchnia — samego pokoju poszukuje inwalida woj. śródmieściu Wilda płace rok zgóry. — Oferty Kurjer Pozn zdg 55 513

Poszukuję
2—3 pokoi wygodami czynsz miesięczny wprost od gospodarza. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 508

4—5
pokojowego mieszkania za czynszem miesięcznym od zaraz poszukuje. Gwarancja punktualnego płacenia. Zgłoszenia wysokością czynszu Kurjer Pozn. zdg 55 557

Administrację
przyjmę ewentualnie za 2—3-pokojowe mieszkanie w śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 669

Bankowiec
poszukuje 3—4 pokojowego mieszkania z łazienką wprost od gospodarza blisko śródmieścia. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 495

Mieszkanie
6—7 pokojowe, tylko w śródmieściu, możliwie wysoki parter lub I. piętro od zaraz poszukiwane. Oferty pod 4 321 do Kosmos, ul. Zwierzyniecka 6. ng 6 900

Poszukuję
pokoju z kuchnią lub pokoju próżnego centrum miasta. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 749

Mieszkania
5—6 pokojowego komfortowego nie wyżej 2 piętra w cenie do 200 zł miesięcznie poszukuje poważny reflektant Czynsz zagwarantowany Oferty Kurjer Poznański zdg 55 791

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
pokój kuchnię na dwa pokoje kuchnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 227

3
pokoje kuchnia pokój dla dziewczyny łazienka, śródmieściu zamienię na pokój kuchnia lub pokoi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 396

Domek
zamienię Ławicy 4 ubikacje 1 000 m² ogrodu wykończony na podobny przy Poznaniu może być niewykończony agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 574

Zamienię
5-pokojowe, I. piętro, na 4-pokojowe. św. Marcin 22. m. 7. zdg 55 706

11 POKOJE UMEBL

Pokój
Aleje Marcinkowskiego 16 mieszkanie 18. zdg 54 259

Pokoik
skromny — podwórza. Działyńskich 11 m. 19 parter. zdg 54 623

Pokój
elegancki z utrzymaniem zaraz lub 15 155 zł Działyńskic 3. m. 7. zdg 55 331

Wspólny
panience. Wielkie Garbary 21. Filarska. zdg 55 332

Dwuosobowy
słoneczny. Śniadeckich 15 m. 4. zdg 55 066

Tani
pokój zaraz. Poznańska 26 — 11 zdg 55 194

Starsza
samotna pani z większem mieszkaniem szuka kulturalnej osoby jako współwłaściciela (ki) mieszkania. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 247

Ładny
centralne ogrzewanie. Słowackiego 33. mieszkanie 17. zdg 55 226

Urzymaniem
centralne. Dąbrowskiego 23. m. 7. zdg 55 230

Gabinet
i sypialnia komfortowe. słoneczne świeżo remontowane Nowomiejski 5 a m 9. zdg 55 236

Pokoik
Wierzbięcice 39 a mieszkanie 10. zdg 55 272

Pokoje
30 zł i 15 zł Małeckiego 27. m. 6. zdg 55 278

Dwuosobowy
wolny. Starczewska, Śniadeckich 3. zdg 55 279

Pokój
Śniadeckich 20 m 8 zdg 55 286

Pokój
umeblowany frontowy słoneczny elektryczność, centralne ogrzewanie. łazienka utrzymaniem lub bez. Słowackiego 16. parter. m. 1. zdg 52 290

Skromny
pokój. Kanałowa 7. mieszk. 26. zdg 55 337

Okazja
dla 1—2 osób wygodny, tani. frontowy słoneczny elektryczność. Patrona Jackowskiego 23. mieszkanie 7. zdg 55 339

Pokój
niekrępujący. Długa 4 podwórze. prawo I., 26. zdg 55 346

Frontowy
słoneczny. Siemiradzkiego 2 mieszkanie 6. zdg 55 348

Słoneczny
dla pana utrzymaniem całkowitem, częściowem. Składowa 1. — mieszkanie 20. zdg 55 298

Komfortowy
niekrępujący, ewentualnie biuro. Kwiatowa 6. m. 1. zdg 55 301

Pokój
pokoik. Także przyjezdnym — Kręta 4. II. prawo. zdg 55 312

Pokój
zaraz. Rzeczypospolitej 9. m. 16. zdg 55 318

Pokój
umeblowany. Wielka 15. m. 7. zdg 55 320

Pokój
dobrze umeblowany piętnastego. Gwarna 8 m. 12. zdg 55 252

Pokój
klatka schodowa. dwom panom. Wszystkich Świętych 8. m. 4. zdg 55 378

Pokój
próżny. Piotra Wawrzyniaka 37 podwórzu II., m. 31. zdg 55 369

Paniom
wspólny. Wrocławska 30 m. 15 zdg 55 372

Pokój
umeblowany. Fr. Ratajczaka 13 mieszkanie 6. zdg 55 380

Słoneczny
frontowy, duży ewent. utrzymaniem, fortepian. Ogrodowa 15 — mieszkanie 8. zdg 55 407

Dwu-
jednoosobowy. Wrocławska 38. m. 34. zdg 55 404

Pokój
2 osoby zaraz. Św. Marcin 33. m 9. zdg 55 381

Śródmieście
słoneczny. Aleje Marcinkowskiego 17 a m. 7. zdg 55 414

Umeblowany
centralne ogrzewanie elektryczne. Śniadeckich 32 a m 8 zdg 55 412

Frontowy
pokój elektr., łazienka. Szewska 19 m. 4. zdg 55 413

Wspólny
Ogrodowa 5 podwórze m. 15. zdg 55 486

2 pokoje
łazienka kuchnia niekrępujące. blisko centrum ewentl. małżeństwa cena niska. Wały Jadwigi 11. m 8. zdg 55 489

Pocztowa
I., front, niekrępujący, słoneczny elektryczność, wygody utrzymaniem, bez. Adres Kurjer Poznański zdg 55 490

Czysty
niekrępujący panie panowie z utrzymaniem bez Dąbrowskiego 49 podwórze II Relewicz. zdg 55 492

Plac Wolności
13 m. 10 także dwuosobowy. zdg 55 493

Pokój
40 zł komfort telefon. Bukowska 1. m. 18. zdg 55 494

Dwuosobowy
elektryczność łazienka Mickiewicza 18 - 8. zdg 55 474

Elegancki
pokój solid panu niedrogo światło elektryczne ogrzewanie. centr. Wyspiańskiego 10 m. 9. zdg 55 473

Dwóch
panów jedna pościel pożądana od 15. 12. Woźna 5 m. 5. zdg 55 536

Solidnego pana
przyjmę na pokój z utrzymaniem bardzo korzystnie. Św. Wojciech 5. mieszkanie 6. zdg 55 534

Przecznica 2
mieszk. 4. balkonowy. zdg 55 530

Jedno-
dwuosobowy klatka schodowa. Grunwaldzka 20 b mieszkanie 9. zdg 55 525

Ładny
niekrępujący wynajmę. Plac Nowomiejski 9. m. 13. Drożdżewska zdg 55 468

Pokój
frontowy. umeblowany. klatki schodowej. Kopernika 10a, III. zdg 55 464

Niekrępujący
frontowy elektryczność. wolny. Półwiejska 1. m. 8. zdg 55 579

Pokój
Młyńska 12a mieszkanie 10. zdg 55 458

Strzelecka
25 m. 8. Słoneczne. utrzymaniem bez. zdg 55 448

Studentkom
studentom 1 1. utrzymaniem. — Wały Kościuszki 7 m. 1. zdg 55 441

Tanio
panu osobne wejście. czysty — Aleje Marcinkowskiego 2 a m. 7. zdg 55 550

Pokój
dla dwóch panów. Dąbrowskiego 2 mieszk 12. zdg 55 679

Pokój
elegancki. Telefon 10—12. duży. zdg 55 681

Pokój
ładny, czysty tanio. Dąbrowskiego 36. m. 8. zdg 5 665

Pokój
lepszemu panu. Pocztowa 10 m. 5. zdg 55 637

Pokój
wynajmę. Chwaliszewo 25. m. 6. zdg 55 591

Pokój
Sew. Mielżyńskiego 22. m. 19. zdg 55 589

Pokój
elektryczność. dwuosobowy. 3 Maja 3 a m. 12. zdg 55 580

Dwuosobowy
dobrze umeblowany inteligentnym. Ogrodowa 11 mieszkanie 9. rg 4 600

Pokoje
jeden dwa. niekrępujące słoneczne duży frontowy wygodnie umeblowany fortepian. Skarbowa 4 m. 15. zdg 55 511

Frontowy
Kwiatowa 13. mieszk. 6. zdg 55 432

Dwuosobowy
utrzymaniem frontowy. Fr. Ratajczaka 15. m. 3. zdg 55 429

Elegancki
elektr. centralne. Poznańska 58 a. m. 5 narożnik Mickiewicza. zdg 55 428

Pokój
umeblowany do wynajęcia parter. Wybickiego 3. zdg 55 426

Pokój
frontowy klatka panu. Wronicecka 16 II. lewo. zdg 55 425

Umeblowany
tani. Mazowiecka 5. zdg 55 578

Półwiejska
2. m. 6 utrzymaniem pianino także przyjezdnym. zdg 55 573

1—2
z klatki schodowej zaraz. Wrocławska 35 m 3 zdg 55 560

Zupełnie
niekrępujący z klatki. Piekary 24 m. 2. zdg 55 535

Dobrze
umeblowany pokój dla 1 lub 2 panów. Przemysłowa 40. m. 8. zdg 55 615

Pani
pokój 12 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 583

Próżny
pokój używaniem kuchni centralne elektryczność Dąbrowskiego 46 m. 7. zdg 55 732

Elegancki
czysty niekrępujący, Patrona Jackowskiego 11 m. 2. zdg 55 739

Dwuosobowy
Dąbrowskiego 36 m 7. zdg 55 740

1—4
pojedyńczo lub razem z używaniem kuchni. Matejki 59. mieszkanie 5. zdg 54 997

Mały
pokoik. Romana Szymańskiego 8 m. 8. zdg 55 501

Umeblowany
św Marcin 32. m. 7 zdg 55 499

Pokój
frontowy, utrzymanie telefon — Ratajczaka 29. m. 5. zdg 55 746

Pokój
Staszica 19. m. 10. zdg 55 738

Ładny
pokój 2 pannom panom wygodami. Łąkowa 7 m. 12 zdg 55 523

Małeckiego
35. m. 2. zdg 55 519

Jedno-
dwuosobowy utrzymaniem. Skarbowa 15. parter. lewo. zdg 55 701

Przecznica 6
mieszkanie 7. frontowy. dwuosobowy niekrępujący. słoneczny. łazienka. elektryczność. telefon. dg 1 950

Centrum
pokój obszerny frontowy komfort. Skarbowa 22 m. 1. zdg 55 726

Kantaka
7 m. 7 dwuosobowy elegancki. elektryczność. zdg 55 703

Fortepianem
eleganckie jeden dwu zaraz. — Wielkie Garbary 53 m. 5 zdg 55 599

Wspólny
pannie 25. Kantaka 5 m. 12. zdg 55 597

Czysty
niekrępujący. Wielkie Garbary 8. m. 15. zdg 55 595

Ładny
frontowy 1—2 osób. Działyńskich nr. 2, mieszkanie 7. zdg 55 687

Pokój
plac Nowomiejski 9. m. 6. zdg 55 696

Pokój
ewentl. dla 2 osób. Grunwaldzka 5 m. 7. zdg 55 764

Pokoik
pani. Śniadeckich 6 m. 4. zdg 55 517

Pokoik
mały. Wodna 17/18 mieszkanie 7 rg 4 589

Jedno- dwuosobowy
blisko dworca. — Focha 27 II. front. Sypniewska. rg 4 605

Frontowe
elektryczność. Wszystkich Świętych 5 m 7. rg 4 604

12 SZUKA POKOJU

2 panie inteligencji
poszukują 2 pokoi pustych używaniem kuchni blisko Uniwersytetu tylko kulturalnym domu od 7 I. Szybkie oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 55 004

Niekrępującego
utrzymanie centrum cena od 1-go stycznia Oferty Kurjer Poznański zdg 55 180

Jedno-
i dwuosobowego pokoju łącznie poszukują studentki Oferty Kurjer Poznański zdg 55 086

Student
szuka pokoju blisko Col. Med. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 211

Student
poszukuje pokoju od stycznia. — Oferty cena Kurjer Poznański zdg 55 228

Poszukuję
komfortowego pokoju od 1 stycznia okolica: ul Zacisze Jasna. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 274

Pokoju
mniejszego niekrępującego, okolicy Nowego Rynku Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 790

Krawcowej
umeblowanego niekrępującego śródmieście. parter pierwsze — Nie drogi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 789

Nauczyciel
bezwzględnie czyst elektryczność łazienka od 15. 1. 20—25 zł. — ewentl pomoc język francuski i niemiecki studja zagraniczne. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 284

Poszukuję
pokoju umeblowanego niekrępującego śródmieście natychmiast. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 299

Urzędnik
spokojnego. niekrępującego na stałe. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 406

Poszukuję
pokoju niekrępującego z telefonem w śródmieściu nie wyżej I. piętra Oferty do Kurjera Pozn zdg 55 255

Urzędniczka
pokoju śródmieście Oferty Kurjer Poznański zdg 55 295

Pokój
umeblowany bez pościeli. centrum, niekrępujący. skromny dla kawalera poszukiwany. Zgłoszenia. podanie ceny Kurjer Pozn. zdg 55 449

Dwie
studentki poszukują pokoju umeblowanego w pobliżu uniwersytetu. z obiadami lub bez Zgłoszenia natychmiast Kurjer Pozn. zdg 55 543

1—2
używaniem kuchni ewentualnie mieszkanie, śródmieście. poszukuje bezdzietne. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 55 668

Pokoju
próżnego poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 643

Pokoju
eleganckiego. niekrępującego w śródmieściu możliwie z telefonem poszukuje od 1. — Szczegółowe oferty z cena Kurjer Poznański zdg 55 705

Szukam
pokoiku 20 Oferty Kurjer Poznański zdg 55 727

Próżnego
pokoju zaraz 15 25 Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 617

Pani
poszukuje pokoju skromnego nie krępującego od 15 12. cena 20 25 w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 796

Szukam
pokoju skromnego zaraz 20 zł. — Oferty Kurjer Pozn. rg 4 601

13 LOKALE

Ubikacje
handlowe na I piętrze nadające się na biura hurtownie każdej branży mieszkanie na III piętrze i składy. Zgłoszenia Gwarna 14 zdg 54 644

Lokal
przy ruchliwej ulicy nadający się na restauracje lub inną branżę wprost od gospodarza do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 54 939

Skład
obszerny frontowy gospodarz wydzierżawi. Zgłoszenia portjer Masztalarska 5 a. zdg 55 001

Pewna egzystencja
skład urządzony oraz pracownia 10 maszyn trykotażowych wyrobiona stała klientela komorne miesięczne Gospodarz wydzierżawi. Zgłoszenia portjer Masztalarska 5 a. zdg 55 002

Piekarnię cukiernię
wynajmę. Gospodarz Półwiejska 2 zdg 54 993

Wysokie sutereny
ul Słowackiego 18 5 dużych pokoi jako ubikacje handlowe wydzierżawię od 1 stycznia 1933 — Zgłoszenia telefon 66 89 Pg 7 167-43.100

Pierwszorzędne ubikacje fabryczne
z wielkiem podwórzem oraz wszelkiemi dogodnościami dla przemysłu i hurtownie handlowe do wydzierżawienia. Zgłoszenia „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 14.57 Pg 7 178-14 57

Właściciel
wydzierżawi lokal przemysłowo-handlowy. centrum Oferty Kurjer Poznański zdg 55 189

Lokale handlowe
biura składnice i obszerne piwnice w śródmieściu do wynajęcia. Telefon 14-75. zdg 55 23

Dwa, trzy
pokoi biurowych centrum poszukuje. Oferty cena Kurjer Pozn. zdg 55 241

Poszukuję
taniej ubikacji parterowej na cichy warsztat. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 296

Ubikacja
100 m² do wynajęcia. Ratajczaka 38. gospodarz zdg 55 413

Lokalu
restauracyjnego poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 531

Warsztat rzeźnicki
w pobliżu Poznania miasteczko lub wieś kościelna wydzierżawię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 571

Ubikacji fabrycznej
ca. 200 m kw. poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 581

Składu
małego ładnem mieszkaniem poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 596

Ubikacje handlowe
I piętro na biura hurtownie lub inne cele oraz składnice jak i ubikacje pofabryczne w całości lub częściowo wydzierżawię — Grobla 7 m 1. zdg 55 768

Ubikacja
parterowa duża jasna na składnice. warsztat. Żydowska 33. zdg 55 753

Rzeźnicki
skład warsztatem wynajmie gospodarz Chwaliszewo 71. zdg 55 788

Pokój (e)
na biuro poszukuje Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 763

14 DZIERŻAWY

Rzeźnictwo
dobrze prosperujące z zapedem motorowym mieszkaniem od 1 lutego do wynajęcia — Agencja Wronki. ng 6 884

Magazyny
z bocznicą kolejową wydzierżawi Deierling Składowa 4 ng 6 708

Ubikacje
na biura składy przemysłowo-handlowe magazyny każdej wielkości wydzierżawi — Deierling Szkolna 3 ng 6 709

Rzeźnictwo
wydzierżawię zaraz lub sprzedam z domem dużej wsi kościelnej. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 182 3

Magazyn
kryty i plac bocznica kolejowa wydzierżawię poważnym reflektantom Oferty Kurjer Poznański zdg 55 235

Szatnie
wydzierżawi Restauracja Hotelu Polonia. zdg 55 275

Mleczarnia
zaprowadzona pobliżu Poznania zaraz lub później maszynam lub bez na dogodnych warunkach do wydzierżawienia Oferty Kurjer Poznański zdg 55 281

Dom willa
w Odolanowie 8 pokoi wraz ze składem kolonjalnym oficynami podwórzowemi i ogrodem ¾ morg. w tem drzewa owocowe do wydzierżawienia lub sprzedania Cena podług ugody Zgłosz Grobarek. Odolanów. ng 6 870

Rolnik
kawaler. poszukuje od 1. 1. 33. lub od 1. 7 33 dzierżawy folwarku od 600—1 000 morgów Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 613

Przy Poznaniu
60 morgowe kompletnym inwentarzem. masywnemi zabudowaniami. objęcie 4 500. Nowak. Poznań, Kramarska 15. telefon 16-89 zdg 53 838

Piekarnia kolonjalką piec piersiowy kościańskim
wiosce bez konkurencji. 40 miesięcznie. objęcie 350,—. Nowak, Kramarska 15. zd 54 943

Dwadzieściapięćmorg. gościniec, koncesją, kolonjalką, ośmiopokojowe
sala inwentarzem wrzesińskim, objęcie 2 500.—. Nowak. Kramarska 15. telefon 16-89. zd 52 048

Ogrodnik
poszukuje dzierżawy 4 do 5 mórg dobrej ziemi. nadającej się na ogrodnictwo koło Poznania z mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 670

Piekarnię
przebudowana w dobrym punkcie wprost od właściciela do wynajęcia Zgłoszenia Wesołowski. Gniezno Trzemeszeńska 74. ng 6 887

Kościelnej wiosce gościniec, kolonjalką, dziesięćmorgowem
buraczanej sala urządzeniem objęcie 1 000 w tem roczna dzierżawa. Nowak Kramarska 15. zdg 52 049

Dziewięćdziesiątpięćmorgowe buraczanej blisko Poznania
inwentarzem. zabudowaniem — właściciela 10 lat objęcie 5 500.— Nowak. Kramarska 15 telefon 16-89. zdg 50 210

Plac
na składnice węgla. drzewa lub dla budowniczego (bez konkurencji) wydzierżawię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 766

Piekarnię
wydzierżawię w powiatowem mieście. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 799

16 OSOBISTE

Przeniosłem
praktykę z Winiar do Poznania plac Sapieżyński 5 parter telefon 2002 11—1 3 6 Dr Bernacki lekarz homeopata i przyrodnik dg 1 915 16

Używany
krem „Orlidal" który usunął zupełnie w krótkim czasie białe plamy (grzybek) na twarzy oraz inne nieczystości skórne mogę polecić jako środek niezmiernie skuteczny. Firmie Niemyjskiej za preparat „Orlidal" w imieniu znajomych i własnym składam uznanie i podziękowanie Wolny ul. Grunwaldzka 9. zdg 54 906

Niezależna
proszona jest o podanie bliższych szczegółów do Kurjera Pozn pod zdg 55 487

Uwaga!
Legitymacje Koła Prawników nr. 234 na 32 r. zgubiono w czwartek rano uprasza się oddać wskaże Kurjer Pozn. zdg 55 780

15 LETNISKA I UZDROWISKA

Zakopane
ulica Chałubińskiego poleca się „Januszek" pensjonat adwokatowej Rychlickiej. zdg 54 582

Pensjonat
Przedświt" w Zakopanem, ulica Chałubińskiego. Oto wszystko, bez komentarzy i reklamy. ng 6851

Wisła „Przedwiośnie"
pensjonat komfortowy Zofji Sambergerowej bezpłatny instruktor narciarski. Ceny niskie. zdg 54 411

Zakopane
pensjonat „Curuśka", Witkiewicza 24, pod nowym zarządem poleca od 15 XII. słoneczne pokoje z utrzymaniem wykwintną kuchnia, ceny umiarkowane. Zgłoszenia przyjmuje Zarząd. Pg 7 342-71,127

Piwniczna
stacja przed Żegiestowem. Sezon zimowy. Stefanka. Ceny niskie. Zgłoszenia Poznań, Staszica 9, mieszkanie 3. zdg 55 540

22 ROZMAITE

Akuszerka
Błaszczakowa Dębiec, Malinowa 3 przyjmuje panie, udziela porady. zdg 52 881

Przerabiam
kanapy, leżanki, materace, ceny najniższe. Nowacki, Chwaliszewo 58/9, mieszkanie 23. zdg 53 792

Zaprowadzam
i reguluje wszelkiego rodzaju ksiąg handlowych, zestawiam bilanse oraz załatwiam sprawy podatkowe i korespondencje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 833

Dyplomy — Plakaty Rysunki
najtaniej — Kledecki, Pocztowa 29. I. Pg 7 181-33,72

Nadmierny
upływ przy perjodach usuwa i reguluje mieszanka „Zioła Księżycowe". Cena paczki 2 zł. Żądać w aptekach i drogerjach lub wprost Zakład Przyrodoleczniczy Marmolowej. Królewska Huta, Rynek 7. ng 6 650

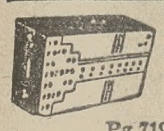

Centra
Anodówki oraz wszelkie radjowe artykuły R. Rybacki, Piekary 24. Pg 7192-48,71

Hemoroidy
Czopki hemoroidalne „Varicol" (z kogutkiem) usuwają ból, pieczenie, swędzenie, krwawienie, zmniejszają guzy (żylaki). Sprzedają apteki. ng 6 676

Iwonicz - Zdrój
poleca do kuracji domowej sól jodobromową słoik pół kg zł 2,25 Wodę mineralną butelka 1,50. Żądać w drogerjach lub od Dyrekcji Zdroju. dg 1 862

Moje
bezkonkurencyjne środki homeopatyczno-ziołowe leczą bez śladu wszystkie nawet najbardziej zaawansowane przypadłości gruźlicy (suchoty). Leczą również syfilis i jego skutki recydywą wykluczone. Pozatem cierpienia żołądka kiszek watroby, płuc nerkowe nerwowe sercowe, kobiece weneryczne reumatyczne artretyczne skleroze i inne Zgłoszenia pisemne lub osobiste. Posiadam liczne podziękowania. — Zakład Przyrodoleczniczy Marmolowej, Królewska Huta, Rynek 7. ng 6 699

Obiady
3 dania 70 gr., kolacja 70 gr. — Jadłodajnia prywatna. Stary Rynek 94. Kuchnia fachowa. zd 55 756

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań, centrum ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro, lewo drugi dom od placu Świętokrzyskiego. zdg 34 897

Tysiące chorych
na katar żołądka, wzdęcia, kurcze, bóle, niestrawność, zgagę, nudność, wymioty, brak apetytu, ogólne osłabienie etc. Odzyskali zdrowie używając ziółka sławnego na cały świat Doktora Dietla profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądajcie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres Liszki. Apteka. Pg 7 224/5-62 440/41

Akuszerka
Krajewska, Strzelecka 2, przy pl. Świętokrzyskim przyjmuje panie udziela porady i pomocy położniczej. zdg 55 509/10

Wózki
lalkowe, dziecięce odnawia, Razer, Szewska 11. zdg 55 437

Jest
Pan szczęśliwym posiadacze ogrodu? — Pragnie Pan mieć duż zdrowego owocu? — Napisz lub zatelefonuj Pan do nas (76-12) i zażądaj bezpłatnego nadesłania wskazówek: „Jak i kiedy tępić pasorzyty roślinne" Fabryka Chemiczna „Ordo" (dawniej Universum) Poznań, ul. Grunwaldzka 27 dg 1 879

Ciężarówkę
do przeprowadzek towarów wypożycza K. Jankowski, Zwierzyniecka 7 telefon 68-63 i 78-53. zdg 55 632

Dla lekarza dentysty
do wynajęcia lokal w centrum, wysoki parter, z kompletnie urządzoną poczekalnią, telefonem, do dyspozycji lampy: kwarcowa, Solux i Pantostat. Oferty Kurjer Poznański dg 1940

Sławna chiromantka
powie, za kogo wyjdziesz zamąż, jak osiągniesz wielki pieniądz, majątek. Wierzbięcice 27, parter. zdg 55 724

Wykwintną
garderobę dla pań wszelkie modernizowanie wykonuje tanio. — Słowackiego 39 — 9. zdg 55 729

Hallo! Radjo!
Modernizuję, ulepszam, przerabiam stare aparaty na nowoczesne. A. Przepióra, ul. Wielka 22. zdg 55 601

Wszechświatowej
sławy medjum Evigny odgaduje imiona, nazwiska, wyszczególnia najważniejsze fakty życia, określa charakter zdolność, przyznaczenie. Seans zamiast złotych pięć — tylko złotych dwa. Warszawa Szyller Szkolnik Żórawia 47 — 2. Horoskop — przepowiednie zaoczne piśmiennie tylko jeden złoty. (Znaczki pocztowe). — Napisać rok, miesiąc urodzenia. Ogłoszenia załączyć. ng 6655

Płótna, Inlety

Adamaszki pościelowe, batysty białe i kolorowe, Nansuki - Linony Toile de Soie surówka, oksfordy, płótna czysto lniane, białe, półbiałe i kolorowe, surowe, pościelowe w kraty, Koeper, spodkowy, zefiry, panamy, Popeliny jedwabne, Marguisetty jedwabne na koszule wierzchnie, barchany koszulowe, flanele bieliźniane, flanele piżamoże, fartuchowe, alpaki i satyny, becki na fartuchy i suknie zakonne, poleca w wszystkich szerokościach i jakościach w wyborze wielkim po cenach najniższych Dom Płócien i Fabryka Bielizny, J. Schubert, ul. Wrocławska 3. Specjalność: Wyprawy gotowe na zamówienia i z metra. Pg 7 185-46,12

Garderobę
w cukierni, restauracji, hotelu lub innym lokalu obejmie inwalida. Łaskawe zgłoszenia Zając, Kościan, Bernardyńska. zdg 55 692

Suknie
płaszcze, przeróbki, dobrze tanio wykona. Kwiatowa 14, parter. zdg 55 751

Wytworną
sylwetkę nada gorset, biustonosz pracowni zagranicznej. Masztalarska 8, II piętro rg 4 606

Odpisy
maszynowe, tłumaczenia. Ogrodowa 16, II. prawo zdg 55 754

Bieliźniarka
mereżkę, okrętkę wszywa. Wielka 12, mieszkanie 7. zdg 55 633

Kołdry
przerabiam, poszywam Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdg 55 393

Salon
mód, pracownia sukien, płaszczy, kostjumów najnowszych modeli. Polecamy nasze pracownie futer. Jankowscy, Kręta 23. zdg 55 007

Parasole

deszczowe oraz wszelkie reparacje wykonuje dobrze i tanio. — Wytwórnia parasoli, Wielka 28/29 dg 1806

Bańki
stawiam suche i ciete w cierpieniach bardzo pomocne. Jankowski, Poznań Wolnica 7, m. 3. zdg 55 173

Słynna chiromantka
z długoletnią, doświadczoną praktyką przepowiada przeszłość teraźniejszość i przyszłość z rąk, z fizjognomji, grafologji, fotografji i kart. Liczne podziękowania. Przyjmuje od 10—1 i od 3—8 wieczór. Franciszka Ratajczaka 15 mieszkanie 10 II. piętro. I. wejście w Pasażu Apollo, prawo po schodkach. zdg 54 811

Swetry
jumpry, pulowery, garsonki — mundurki włóczkowe wykonuje miarowo, przerabia — „Tricot". Pocztowa 23. I. Pg 6 430-44,20

Dekoracje
naprawy meble wyściełanych wykonuje sumiennie Zakład Tapicersko - dekoracyjny. Fredry 6, narożnik. zdg 55 475

Krawcowa
pierwszorzędna szyje elegancko, gustownie, tanio, przyjmuje prace w dom, poza dom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 466

Suknie
płaszcze piękne fasony, bajecznie tanio wykonuje „Salon Mód" — Wały Królowej Jadwigi 3a, m. 9 zdg 5392

3,90
czysto wełniane bluzki
Ułanki 11,50, Garsonki od 8,50. Poranniki śliczne kolory 12,50, dziecięce z błyskawicznym zamkiem sweterki od 2,25. Koszule nocne damskie od 2,75, dzienne toledo 1,20. Torebki damskie skórkowe nowości 2,75, 3,25, prima 4,50, 6,50, kozłowe 8,50, 12,50. Parasole od 3,75. Teki od 4,50. Pulowery męskie 2,45, 4,50, wełniane deseniowe 7,50; szelki, krawaty, bielizna największy wybór najtaniej Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40 naprzeciw Wodnej. zdg 55 394

Przepisywanie na maszynie
strona z kopjami 50 groszy. Tłomaczenia w językach obcych. — Zaprowadzanie książkowości. — „Skrypt", św. Marcin 22, w podwórzu, parter. zdg 55 483

Porządki Przedświąteczne
Posłańcy „Express", Grudnia 16, tel. 25—20 czyszczą Elektrolux zdg 55 512

Fotografje
Bracia Pecherscy Aleje Marcinkowskiego 8. Ceny zniżone! dg 1 845

Krawcowa
szyje szybko, tanio gustownie. Skarbowa 18, parter, prawo, — podwórzu. zdg 55 452

Jadłodajnia
poleca smaczne domowe obiady dla pp. Inteligencji. Fr. Ratajczaka 31, parter. zdg 55 541

Bieliznę
męska szyje, naprawiam. Półwiejska 23, m. 28. zdg 55 558

Kuśnierka
szyje futra, przerabia, reparuje, również męskie. Wrocławska 22, m. 6. zdg 55 484

Stopy
nadrabiają. Szkolna 9, m. 9. zdg 55 401

Wyuczam
robót ręcznych 5 zł mies. szydełkuję swetry, szale etc. i wykonuję kolor, hafty tanio. Arłtowa, Przemysłowa 29. zdg 55 044

Maluję
artyst. poduszki tanio. Dąbrowskiego 82, II. 3. zdg 55 213

Nauczyciele!!!
Streszczenia dzieł pedagogicznych wzorowo opracowane dziesięć złotych każde. Częstochowa, Washingtona 8, prof. Ludwik Nowicki. zdg 55 217

Pracownia Gorsetów „Wanda"
Gorsety na miare. Gorsety gotowe — Pasy do ciąży — Paseczki sportowe. Biustonosze wszelkiego rodzaju. Reparacje gorsetów. Ratajczaka nr. 27 parter. zdg 55 505

Obiady
smaczne 0,60. Św. Marcin 52/53 zdg 55 326

23 OŻENKI

Sumiennie
szybko, dyskretnie, dobiera stosowne partje Biuro „Dyskrecja" Poznań, Focha 49 zdg 55 699/700

Poszukuję
na 300-morgowy majątek męża, szlachetnego do lat 36 z majątkiem 40 000 zł. Oferty do Kurjera Pozańńskiego zdg 55 106

Inteligentna
zrównoważona, przystojna panna po trzydziestce posiadająca 20 tysięcy zł. poślubi kulturalnego przystojnego na dobrem stanowisku, wiek 37—48. Poważne zgłoszenia fotografją Kurjer Poznański zdg 52 826

Poznanianka
lat 30 na samodzielnem stanowisku poszukuje znajomości panów celu matrymonjalnym Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 54 013

Z braku
bliższej znajomości poszukuje dla mej kuzynki (wdowy właścicielki większego przedsiębiorstwa stolarskiego w Poznańskiem) męża, w wieku 40—45 inteligentnego fachowca w tej branży, posiadającego cośkolwiek gotówki Przyjmuje się tylko poważne zgłoszenia z fotografją zwrot i dyskrecja zapewniona. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 158

Przystojna
wykształcona muzykalna panna 28, skromna, gospodarna, dobrego charakteru, posiada kilka tysięcy gotówki, wyjdzie zamąż. Oferty „Życzenie gwiazdkowe". Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 6842

Wdowiec
wyżej czterdziestki kupiec samodzielny poszukuje żony sympatycznej większą gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 896

Wielkopolanin
przystojny, szatyn, wysokiego wzrostu kawaler lat 36, urzędnik w ciężkim przemyśle na Górnym Śląsku, na dobrym stanowisku, poszukuje żony. Panie gospodarne, córki rolników lub kupców z odpowiednim majątkiem dla urządzenia wspólnego ogniska, raczą swe oferty wraz z fotografją nadesłać Kurjer Pozn. zdg 54 899 Rzecz traktuje poważnie, dyskrecja zachowana. Zdecydowana chwila na czasie.

Wdowa
33, wysoka z synem, mieszkanie, cośkolwiek majątku szuka męża szlachetnego na stanowisku. Poważne oferty Kurjer Poznański zdg 55 204

Pan
lat 40, przystojny, wdowiec z dwojgiem dzieci 5 i 6 lat, posiedziciel fabryki i folwarku, materjalnie niezależny, poszukuje dla braku znajomości pań w celu matrymonjalnym. Panie przystojne (warunek) i inteligentne od lat 25—35, wdówki bezdzietne niewykluczą się raczą skierować swe oferty wraz z fotografją, która się zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zdg 55 147. Dyskrecja zapewniona. Posag niekonieczny.

Kawaler
drogerzysta, lat 23, który obejmuje majątek wartości 50 000 zł poszukuje religijnej panny gotówką 20 000 zł celem ożenku. Pośrednictwo krewnych pożądane. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 078

Wdowa
lat 35 mieszkanie, dziecko, pozna inteligentnego pana stanowisku, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 314

Wdowiec
bezdzietny urzędnik etatowy, — własne umeblowane 4 pokojowe, pragnie poznać przystojną gospodarną miłego usposobienia pannę bezdzietną wdówkę do lat 40. Cel matrymonjalny. Gotówka pożądana. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 216

Kawaler
rzem. łagodnego charakteru przystojny wysoki blondyn lecz biedny pragnie poznać towarzyszkę życia z cośkolwiek majątkiem dla wspólnego dobra. Panie, którem zależy na szczęśliwem pożyciu małżeńskiem raczą złożyć oferty z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 55 232

Dla
syna kupca właściciela składu bez długu na prowincji, przystojnego, inteligentnego i b. solidnego, lat 32 poszukuje bez jego wiedzy na tej drodze żony. Panie z dobrym charakterem i niebrzydkie z majątkiem, pragnące dobrze wyjść zamąż zechcą z całym zaufaniem i dołącz. fotografji złożyć oferty do Kurjera Pozn. pod zdg 55 243. Pośrednictwo rodziców lub krewnych mile widziane. zdg 55 243

Panna
lat 29, poglądów idealnych, cośkolwiek majątku, pozna pana urzędnika. Cel matrymonjalny. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 338

Panna
lat 24, inteligentna, z wyprawą, wyjdzie zamąż za urzędnika, wojskowego. Oferty z fotografją Kurjer Poznański zdg 55 340

Urzędnik
banku, b. przystojny, wysoki brunet, lat 32, z braku odpowiedniej znajomości zapozna przystojną i zamożną panią. Cel matrymonjalny. Oferty z fotografją do Kurjera Pozn. zdg 55 304

Kawaler
lat 50, poszukuje starszej panny. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 480

Brunet
23, wykształcony, miły muzykalny, dobrej rodziny, zawodu rzeźnickiego zapozna panią średnim posagiem celem ożenku. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 324

Kawaler
lat 29, posiadający 13 000 gotówki pragnie poznać pannę posiadającą skład kolonjalny celem ożenku. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 258

Kupiec
samodzielny Poznań poślubi rychło urodziwą, szczupłą szatynkę, brunetkę, chętnie samotną biedną. Oferty fotografją Kurjer Poznański zdg 55 444

Samotny
inwalida woj. mało ułomny, lat 37, szuka w celu matrymonjalnym panny do lat 40, wysokiego wzrostu. Gospodynie, służące mile widziane. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 515

Panna
brunetka, średniego wzrostu, lat 26, posiadająca 3 500 zł pragnie poznać kawalera, mającego jakiś zawód, do lat 30, celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 514

Kawaler
32, blondyn, nieruchomość, 80 mórg, rolniczo leśna, poszukuje miłej szatynki. Cel matrymonjalny, gotówka spłaty długów pożądana. Oferty fotografja Kurjer Pozn. zdg 55 570

Jedynaczka
córka bogatego kupca, panna lat 24 wykształcona, muzykalna, posag 60 000 wyjdzie zamąż za pana na dobrem stanowisku. Zgłoszenia Piotr Mrówka, Ostrów (Wlkp.), Kościuszki 2. zdg 55 735

Wykształcona
23-letnia, przystojna, muzykalna wyjdzie za inteligenta. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 667

Panna
dwadzieściasześcletnia dobrej rodziny szuka religijnego towarzysza życia. Poważne oferty Kurjer Poznański zdg 55 544

Dyrektor
lat 42, przystojny, administrator większ. majątków i posiad. 50 tys. zł majątku poszukuje żony. Panny wzgl. bezd. wdowy z odp. gotówką ewentl. posiadłością. Poważne zgłoszenia wraz fotografją którą zwracam upraszam Kurjer Poznański pod zdg 55 622. — Dyskrecja obopólna rzecz honorowa.

Panna
inteligentna, gospodarna, dobrego charakteru, lat 39 posiadająca majątku do 17 000 szuka męża na stałem stanowisku państwowem lub nauczyciela, chętnie i z prowincji. Zgłoszenia tylko poważne Kurjer Pozn. zdg 55 605

Kawaler
lat 37, dobrego charakteru, posiada dwadzieścia tysięcy zł, pragnie zapoznać pannę, pierwszorzędną siłę fryzjerską, w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 593

Kupiec
lat 32, przedsiębiorczy, prosi o propozycje matrymonjalne. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 693

Właściciel
majątku 6 000 mórg, pierwszorzędnej ziemi, z pięknym pałacem, kawaler, lat 28 poszukuje z powodu braku znajomości tą drogą żony. Posag pożądany. — Panie w wieku 20—26 zdecydowane zechcą się zgłosić do Kurjera Pozn. zdg 55 520

24 NAUKA

Do matury
gruntownie przygotuje gimn. klas. humanist. inteligentny student po cenach niskich również zbiorowo. Oferty Kurjer Poznański zdg 53 822

Szkoła Tańca Antoszewskiego
Zielona 3. Pg 7161-48,53

Po przyjeździe
ze wschodu udzielam lekcyj wiązania dywanów smyrneńskich i perskich. Działyńskich 3, m. 7. zdg 55 330

Kursy Tańców Szczurkówny Pocztowa 23, parter
Zgłoszenia każdego czasu. zdg 55 223

Pokoiku
wśródmieściu poszukuje za lekcje. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 357

Kursy Handlowe Tadeusza Preissa
Skarbowa 11, 3. stycznia. zdg 55 481

Kursy Handlowe Tadeusza Preissa
Skarbowa 11, 3 stycznia. zdg 55 482

Szkoła Tańców Średzińskiego
ukowy kurs 13. Strzelecka 3. zdg 55 551

Do kompletu oficerskiego
przyjmę kilka odpowiednich par. Baletmistrz Szczurek, Dom Rzemieślniczy. zdg 55 584

Tańczymy
stylowo na codziennych lekcjach praktycznych prof. Waxmanna. Sala Philipsa. zdg 55 712

Korepetytor
wyjedzie na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 741

Szkoła Tańca Mąkowskiego
Lekcje prywatne, gwarancja. — Plac Wolności 14a. Pg 7507-58,198

Bilansów
(w trzech lekcjach) księgowości, stenografji, arytmetyki, korespondencji, języka polskiego, niemieckiego udziela Kromczyńska, Ogrodowa 16, II. zdg 55 773

Jąkania
oraz wadliwej wymowy oducza według własnego systemu prędko i pod gwarancją. Podręcznik wysyłam za przesłaniem 5 zł. Jan Lange, Kantaka 1, III. zdg 55 776

25 MUZYKA

Fortepian
do wynajęcia 15 złotych miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 214

Tanio
udzielam lekcyj gry fortepianowej. Fortepian do ćwiczeń. — Wiśniewska, Młyńska 4—8. zdg 55 503

Duet
pierwszorzędny, pianistka, dobry repertuar, potrzebny zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 116

Jazzbandzista
(Perkusista) z okazałem instrumentem i miłym śpiewem, młody potrzebny zaraz. Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański, filja Ostrów, Wojciechowski, Rynek nr. 20. ng 6 898

26 ROZRYWKA

Wigilję
przygotuje Ci Twoja żona najlepiej, gdy zastosuje się do wskazówek Pani Elżbiety, zawartych w książce „Potrawy wigilijne" a nabytej za 1,50 zł w księgarni Wilaka na Podgórnej 10. zdg 54 863

Kino Tęcza
Niebieski Motyl. zdg 55 587

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Aptekarski
pomocnik rutynowany szuka posady aptece lub hurtowni. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dg 1908

Książkowa - bilansistka
dzielną poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 48 076

Szofer - kowal
trzeźwy i sumienny szuka posady lub jako pomocnik szofera do ciężarówki, mogę zarazem być pomocnym przy ładunkach. Wymagania skromne. Licencja czerwona. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 468

Kucharz
młody, żonaty, pierwszorzędne świadectwa, kwalifikacje, poszukuje posady prywatnej lub restauracyjnej. Zgłoszenia Sulmierzyce-Radomsko poste-restante. Stefan Jakubowski. zdg 54 759

Dziewczyna
z praniem, gotowaniem, dobremi świadectwami poszukuje posady 15 grudnia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 303

Młynarz - monter
posiadający chlubne świadectwa dobrze znający wszelkiego rodzaju maszyny wchodzące w zakres młynarstwa, kaszarnie jak i motory zapędowe elektryczne światło poszukuje posady w charakterze nadmłynarza. Oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego dg 1 923

Szofer
inteligentny szuka posady. Oferty Kurjerr Pozn. zdg 51 723

Praktykant gospodarczy
wysoki energiczny, syn zawodowego rolnika, 4 kl. gimnazjum, 2 lata praktyki biurowej półtora rolniczej poszukuje posady zaraz lub później. Miejscowość, wynagrodzenie obojętne. Oferty do Kurjera Pozn. pod zdg 54 014

Urzędnik gospodarczy
lat 35 z 12-letnią praktyką i szkołą rolniczą poszukuje posady od 1. I. lub 1. IV. 33 r. Wymagania skromne Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 54 409

Urzędnik gospodarczy
młodszy z dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. I. 33 roku. Łaskawe oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 54 467

Kierowniczka
filji farbiarni z kilkoletnią praktyką i kaucją poszukuje posady. Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Pozn. zdg 54 770

Absolwent
Państwowej Szkoły Mierniczej w Poznaniu z kilkumiesięczną praktyką mierniczą poszukuje odpowiedniej posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 53 823

Leśnik - bażantarnik
czteroletnią praktyką, samotny, lat 24, po wojskowości, skromnych wymagań, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia: Rafiński, Toruń ul. Słowackiego 140. zdg 54 015

Biuralistka
młodsza, władająca językiem polskim i niemieckim, szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 909

Fryzjerka manicurzystka
poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 884

Ogrodnik
kawaler po wojskowości, dobremi poleceniami poszukuje posady za skromnem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 54 915

Elew gospodarczy
z ukończoną szkołą rolniczą z uczciwej rodziny szuka zaraz posady Józef Pławski, Graboszewo, poczta Wólka powiat Września. zd 54 087

Ogrodnik - służący
kawaler lat 26 obeznany dobrze w swym zawodzie, z dobremi świadectwami poszukuje posady od 1 stycznia lub później. Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego zdg 55 873

Darmo stenotypistka
będzie pracować najchętniej u adwokata, dla praktyki. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 876

Żelaźniak - książkowy
obeznany maszynami rolniczemi, piszący na maszynie, po wojskowości, z kaucją poszukuje posady najchętniej na prowincji. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 177

Chłopiec
do posyłek szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 113

Podatkownicy! Książkowy - bilansista
I. pomocnik rewizora ksiąg załatwia książkowość bieżącą i zaległą tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 942

Wychowawczyni
średni wiek, długoletnia praktyka szuka jakiegokolwiek zajęcia. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 210

Dziewczyna
uczciwa, z gotowaniem, pracowita, szuka posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 417

Osoba
uczciwa w średnim wieku, znająca wszelką pracę domową szuka posady do wszystkiego, ewentl. do dzieci, szyciem. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 282

Maszynistka
poszukuje posady najchętniej u adwokata. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 283

Rutynowana
stenotypistka młoda, biegła stenografka, samodzielna korespondentka szuka posady lub pracy popołudniowej wzgl. wieczornej na posiedzen. etc. Łaskawe oferty skierować proszę Kurjer Pozn. zdg 55 292

Służącą
moją uczciwą i pracowitą mogę od 15 grudnia polecić. Cukiernia, Pocztowa 28. zdg 55 297

Maszynistka
młoda, piszaca dyktandem, praktyka biurową poszukuje posady. Pensja 40 złotych. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 335

Panienka
zamiłowaniem fryzjerstwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 347

Krawcowa
samodzielna szuka pracy po domach. Dobre polecenia. Wierzbięcice 26, m. 4. zdg 55 319

Biegła
inteligentna, uczciwa, l. 18, poszukuje posady elewki zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 364

Młoda
wdowa poszukuje jakiejkolwiek pracy zawód ekspedjentka. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 250

Chłopiec
poszukuje pracy do posyłek 8 zł tygodniowo. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 251

Pomocnik gastronomiczny
poszukuje posady za kaucje lub gwarancje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 264

Ekspedjentka
młoda dzielna szuka posady w cukierni lub piekarni. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 265

Inteligentna
mężatka bezdzietna miłej powierzchowności zamiłowaniem zajmie się gospodarstwem domowem zna dobrą tanią kuchnię zaprawy na zimę robótki, kocha dzieci chętnie obejmie posadę okolica obojętna. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 269

Magister
farmacji 30 letni dobry recept i ekspedjent z kilkoletnią praktyką szuka posady lub zastępstwa zaraz lub 1. 1. Oferty: Apteka w Koronowie pow. Bydgoszcz. Nowacki. zdg 55 271

Urzędnik
gosp. kawaler, lat 28 8 lat praktyki w intensywnych majątkach poszukuje posady od 1. 1. 33. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 361

Gospodyni - kucharka
samodzielna z dobremi i długoletniemi świadectwami poszukuje posady od 15. 12. lub 1. 1. 33 — najchętniej na probostwie lub wikarjacie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 377

TEATRY

Teatr Polski: Dziś „Pani Prezesowa", premjera.
Niedziela, 11. 12. godz. 3.30: „Akropolis".
Niedziela, 11 12. godz. 8: „Pani Prezesowa".
Poniedziałek, 12. 12. „Pani Prezesowa".

Teatr Wielki (Opera) Dziś: „Traviata" z J. Dębicką i K. Czarneckim. Kapelmistrz dyr P. Sternicz — Valcrociata.
Niedziela, 11. 12 godz 3: „Dziewczę z Holandji" Ceny zniżone.

Teat Nowy: Dziś — „Zbyt prawdziwe aby było dobre".
Niedziela, 11 12. godz 3: „Zygmunt August" po cenach zniżonych.
Niedziela, 11. 12. godz 8: „Zbyt prawdziwe aby było dobre".
Poniedziałek, 12. 12. „Zbyt prawdziwe aby było dobre"

Komedja Muzyczna: — Dziś „Najpiękniejsza z kobiet", premjera.
Niedziela, 11 12. godz. 3: „Dancing — Bar" po cenach zniżonych.
Niedziela, 11. 12. godz 8: „Najpiękniejsza z kobiet".
Poniedziałek, 12. 12 „Najpiękniejsza z kobiet".

Teatr Narodowy: Niedziela, 11. 12. „Krzyżacy" o godz 15, 17.30 i 20-tej.
Poniedziałek, 12. 12. „Dziady" (w Inowrocławiu).

Kina Apollo i Metropolis
to rekord taniości
i dobrych programów.
dg 1850

DZISIAJ w KINIE

Aurora: „Nocna Przygoda".
Apollo: „Afryka mówi".
Corso: „Hrabina z Texasu oraz Mój Przyjaciel Harry"
Colosseum: „Buster Keaton się żeni..."
Metropolis: „Pogromcy Przestworzy".
Muza: „Światła Wielkiego Miasta".
Oaza: „Upiór Paryża".
Orzeł: „Krwawy Odwet".
Odeon: „Flip i Flap w nocnej eskapadzie".
Roxy: „Tancerz za pieniądze"
Renaissance: „Oblawa w Paryżu".
Sfinks: „Rozwódka" i komemedja „z Naszą bandą".
Słońce: „Jasnowłosy Sen".
Tęcza: „Niebieski Motyl".
Wilsona: „24 godziny".

Poszukuję
pracy za pokoik. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 323

Pokojowa
zdolna, pracowała w pierwszorzędnych domach ziemiańskich, zna dobrą usługę, prasowanie sztywnej bielizny szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 467

Kelnerka
młodsza, szuka posady. Łaskawe oferty do Kurjera Pozn zdg 55 488

Posady
służącej, najchętniej u samotnej osoby od 1. I. 33 poszukuje. Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego Krotoszyn. ng 6 871

Stenotypistka
biegle stenografująca poszukuje posady względnie dorywczego zajęcia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 55 533

Absolwent
szkoły wydziałowej poszukuje poszukuje posady w biurze lub w sekadzie. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 55 532

Posługaczka
poszukuje posługi na cały dzień. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 553

Stróżostwa
poszukuje młode małżeństwo. — Oferty Kurjer Pozn zdg 55 435

Ogrodnik
kawaler lat 27 ukończona szkoła ogrodnicza, 6 lat praktyki kraj. i zagranicznej, pierwszorzędne referencje poszukuje posady stałej i samodzielnej na majątku od 1 1. 1933 r Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 621

Ogrodnik-szofer
absolwent szkoły ogrodniczej w Proskau (Niemcy) lat 21, wolny od służby wojskowej poszukuje zaraz posady. Szottka Jerzy, Rydułtowy G/Sl., pow. Rybnik. zdg 55 624

Rządca gospodarczy
kawaler lat 32 skromnych wymagań z wieloletnią praktyka na Kujawach i w Poznańskiem szuka posady samotnego lub deputat zaraz lub od nowego roku. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 626

Szukam
jakiejkolwiek pracy lub posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 786

Krawcowa
szyje elegancko tanio, szuka pracy w dom. poza dom Kramarska 23, m. 9 rg 4 590

Kucharz
kawaler, samodzielny zna dobrą wszechstronną kuchnię jak również przyrządzać bufet a la Hawełka poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 55 202

Dziewczyna
sumienna pracowita, inteligentna, umiejąca gotować i robótki z dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 184

28 WOLNE MIEJSCA

Służąca
do wszystkiego potrzebna od 15. b. m. Poznań - Rataje Wioślarska 70/72 zdg 55 165

Inkasent
potrzebny który pożyczy 3 000 na hipotekę. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 973

Młodsza
zdrowa, uczciwa służąca chętna do wszelkich prac domowych z szyciem do czterech osób od 1. 1. 33. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 327

Informatorów
rutynowanych poszukuje Wywiadownia Handlowa Oferty Kurjer Poznański zdg 54 413

Inwalidy
z koncesją na papierosy poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 611

Agentów
z małą gotówką na nowy artykuł niezbędny w każdem gospodarstwie domowem poszukuje się. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 526

Małopolankę
służącą do wszystkiego z dobrem gotowaniem do dwóch osób przyjmę zaraz lub od 1. 1. Zgłoszenia Gniewosz, Dąbrowskiego 54 w godz. popołud. zdg 55 175

Większa
fabryka kapeluszy damskich i hurtownia dodatków poszukuje zastępcy na okręg Poznański. — Fachowcy mogący objąć delcredere otrzymają skład konsygnacyjny. Zgłoszenia pod „Sezon" do Biura ogłoszeń Stattera Kraków Rynek 8. ng 6860

Potrzeba
natychmiast 25 pań i panów za kaucją od 500 do 1 000 zł do fabryki krawieckiej ubiorów męskich damskich i dziecięcych — Stała praca i dobra zapłata. Zgłoszenia ul Szamarzewskiego pod nr 2 m 2 właściciel fabryk prof Sobolewski dzwonek p Fiebich zdg 54 976

Na ból głowy tylko proszek z żabką
H. BARCZYKOWSKI S.A.
dg 7180

Posada
biurowa w poważnem przedsiębiorstwie za udzielenie pożyczki zabezpieczonej 1 500—3 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 55 755

Szofer
got 800 zł jako wspólnik na dobrą taksówkę zaraz. Adres Kurjer Poznański zdg 55 761

Przyjmę uczciwego
młodego człowieka (kawalera) jako robotnika świadectwo pożądane. Restauracja Ogrodu Zoologicznego. Pg 7527 49.136

Chłopiec
do posyłek ponad 18 lat, który pracował wydawnictwie gazet. potrzebny. — Zgłoszenia Kurjer Poznański rg 4 588

Kasjerka, inkasent i woźny
potrzebni bez kaucji w miejscu i wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 771

Dziewczyna
nie ponad 25 lat polskim i niemieckim potrzebna. Rzepeckiego 23. II., m. 5. zdg 55 787

Pomocnik
drogeryjny, dobry fotograf biegły ekspedient z dobremi świadectwami, umiejący pisać plakaty, od zaraz potrzebny Uwzględnione będą oferty z podaniem dokładnego życiorysu fotografja i pensji przy wolnym umeblowanym pokoju. — Drogerja Bydgoszcz. Gdańska 17. ng 6 880

Marszantka
kaucja, ewentualnie wspólniczka samodzielna od zaraz lokal i pokój kuchnia dyspozycji. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 522

Dziewczynę
zdrową, uczciwą za mieszkanie i utrzymanie przyjmie. Prądzyńskiego 48. m. 9. zdg 55 714

Agentów (ek)
do sprzedaży domowej artykułu pierwszej potrzeby Adres Kurjer Pozn. zdg 55 602

Służąca
młodsza potrzebna zaraz. Słowackiego 35. m. 10. zdg 55 605

Uczenice
potrzebne. Salon Mód. Dąbrowskiego 46. zdg 55 736

Potrzebna
młoda inteligentna osoba do zajęcia się małem gospodarstwem rolnem. Oferty „Ogrodnik" Kurjer Poznański zdg 54 622

IDEALNE W UŻYCIU SĄ H. ŻAKA.
PRZEMYSŁAWKA WODA KOLOŃSKA MYDŁO
Pg 7 348 - Ż 1343

Student farmacji U. P.
z egzam. wojew. syn właściciela apteki, poszukuje zastępstwa od 15. 12. — ew. 10 1 33 lub krótsze. Oferty Kurjer Pozn dg 1941 Kurjer Pozn. dg 1941

Krawcowa
domowa z praktyką szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 440

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady, długoletnie świadectwa. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 55 620

Sklepowy
czteroletnia praktyka poszukuje posady kierownika lub sklepowego kaucja na życzenie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 563

Sierota
poszukuje posady zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 590

Uczciwa
czysta, wiek średni szuka posady dobrem gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 638

Magistra farm.
poszukuje bezpłatnej praktyki w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 671

Gospodyni
poszukuje posady, pracowita, oszczędna, do wszystkiego, możliwie wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 677

Ogrodnicze Zakłady Handlowe!
Który z zakładów poznańskich chce mieć śliczne chryzantemy, goździki, cyklameny itd? Znam również prace bukieciarską. — Pierwsze 3 miesiące mogę pracować bez pensji. Przyjmę posadę od zaraz lub 1 stycznia. — Biała koło Bielska Lipsera 590. Stanisławski. ng 6 885

Panienka
z dobrego domu szuka posady zaraz jako pomocnica piekarska małem wynagrodzeniem Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 518

Magistra
z trzymiesięczną praktyką szuka posady od 1 stycznia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 660

Panienka
porządnych rodziców, lat 17, poszukuje nauki w jakiejkolwiek branży celem wyuczenia się od 1. 1. 33. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 655

Szwajcar-dojarz
z kilkoletnią praktyką i dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. 4. 33 r. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 745

Prasowaczka
początkująca ładnie prasuje kołnierzyki z połyskiem poszukuje pracy od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 730

Początkująca
maszynistka i stenotypistka przyjmie jakąkolwiek posadę Oferty Kurjer Poznański zdg 55 716

Były
gorzelnik - kasjer z dobremi świadectwami przyjmie jakąkolwiek posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 717

Nauczycielka
przyjmie posadę prywatną zaraz lub później, wymagania skromne miejscowość obojętna. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 55 719

Poszukuję
posady do wszystkiego, zdolna, uczciwa, z dobremi świadectwami. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 686

Gorzelany
dzielny fachowiec, 9 lat praktyki przyjmie zaraz posadę stałą lub sezonową ponad 3 m. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 694

Posługaczka
młoda poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 697

Osoba
w średnim wieku posiada dobre świadectwa, obeznana z gospodarstwem, zna dobrze krawiecczyznę bieliznę, oraz gotowanie, poszukuje odpowiedniej posady w miejscu lub na wsi. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 698

Sierota
silna i zdrowa lat 19 poszukuje posady do jednej osoby, zna kuchnie oraz wszelką pracę domową Oferty proszę do Agencji Kurjera Poznańskiego Puszczykówko — (Kiosk). zdg 55 747

Dziewczyna
uczciwa czysta szuka posługi od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 792

Skromna
osoba ze wsi zajmie się troskliwie gospodarstwem starszej samotnej osoby chętnie u księdza Oferty Kurjer Poznański zdg 55 794

Maturzysta
ubogi uczciwy, poszukuje zajęcia w przedsiębiorstwie przemysłowem handlowem lub jakiegokolwiek. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 800

Niania
wykwalifikowana, z praktyką, przyjmie posadę do niemowlęcia od 15. 1. 1933 roku — Adres M. Jackowiak. Nowy Targ ul. Szaflarska 52. zdg 55 775

Książkowa
pracująca z prawdziwem zamiłowaniem przyjmie posadę w biurze adwokackiem lub t. p. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 456

Krawcowa
dzielna poszukuje posady po domach Oferty Kurjer Poznański zdg 54 479

Nauczycielka
freblanka z pozwoleniem muzykalna przyjmie posadę za skromnem wynagrodzeniem, wyręczy w pracach domowych. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 54 864

Sierota
lat 25, inteligentna lepszej rodziny znająca szycie haftowanie, gospodarstwo domowe poszukuje jakiejkolwiek posady zaraz lub od 15 miejscowość obojętna także w składzie lub do dzieci. Posiada dobre świadectwa Oferty Kurjer Poznański zdg 54 881

Krawcowa
szuka pracy poza domem Oferty Kurjer Poznański zdg 54 897

Dziewczyna
umiejąca dobrze gotować, szuka posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 898

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 914

Krawcowa
pierwszorzędna biegła szuka pracy po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 989

Potrzebny
mężczyzna w średnim wieku (samotny) do nadzoru w przedsiębiorstwie pod dyspozycją, energiczny uczciwy, trzeźwy a obowiązkowy skromnych wymagań. Może być kupcem rolnikiem byłym wojskowym lub ogrodnikiem Wymagania przy wolnem utrzymaniu z mieszkaniem z własnoręcznie pisanym życiorysem podać do Kurjera Poznańskiego zdg 54 465

Szkoła Zawodowa Mechaników Samolotowa i Samochodowa
w Poznaniu przyjmuje nadal do klasy I. kandydatów od lat 13 do 17 po ukończeniu 6 klas szkoły powszechnej wzgl. równorzędnej na mechaników samolotowych i samochodowych. Czesne 18 zł miesięcznie Zgłoszenia przyjmuje dyrekcja: Aleje Marcinkowskiego 1 od 9—17 zdg 55 149

Ekspedjentka
do składu piekarskiego w Poznaniu potrzebna zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 200

Krawcowa
tylko pierwszorzędna w dom. — Czesława 17. m 20 zdg 55 469

Kelnerka
z kaucją może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 55 366

Służąca
z dobremi świadectwami która umie gotować potrzebna od 15. 12 Fr. Ratajczaka 19 mieszk. 5. zdg 55 666

Chłopiec
do posyłek potrzebny. Pieczyński Pocztowa 11. zdg 55 420

Która
z pań poleci zaufaną porządną dziewczynę z gotowaniem Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 418

Ekspedjentka
potrzebna. Oferty Kurjer Pozn zdg 55 447

Panna
150 zł do obsługi gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 410

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Różański Strumykowa 38 zdg 55 408

Służąca
do wszelkich prac potrzebna. — Seifert. Kościelna 31 zdg 55 389

Służąca
uczciwa czysta z dobrem gotowaniem bez prania z długoletniemi świadectwami od 1. 1. 1933 r potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 614

Krawcowa
pierwszorzędna z dobrym krojem potrzebna w dom. Szkolna 9 — skład futer. zdg 55 567

Drogerzystki
wykwalifikowanej poważnemi referencjami poszukuje do Gdyni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 680

Służąca
z gotowaniem również do pomocy w składzie zaraz. Marszałka Focha 142. rzeźnictwo zdg 55 675

Ślusarz
samodzielny gotówką 1 500 zł dobre pewne stanowisko potrzebny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 653

Młody
pomocnik fryzjerski Wjazdowa 8 zdg 55 208

Młodsza panienka
jako maszynistka może się zgłosić Dom Sportowy, św. Marcin 14 zdg 55 225

Panienka
samodzielną do składu tytoniu cukierków Kaucja 1 500 Oferty Kurjer Poznański zdg 55 344

Zegarmistrzowski
pomocnik potrzebny zaraz. Henryk Rychter Al. Marcinkowskiego 15. zdg 55 354

Panienka
do bufetu obsługi gości potrzebna. Restauracja Półwiejska 5. zdg 55 306

Krawcowa
podręczna potrzebna. Wały Królowej Jadwigi 11 m 14. zdg 55 249

Robotnik
potrzebny kaucja 100 zł od zaraz Buczkowski, Poznań, Warszawska 5. zdg 55 702

Pg 7 008 47.27

Humor zagraniczny

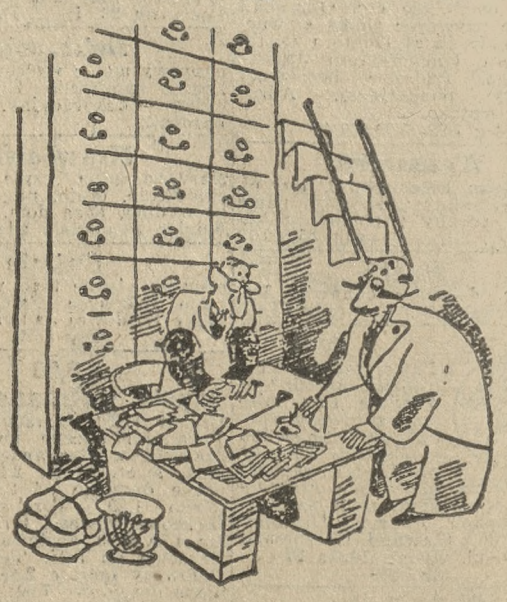

—Więc można spalić wszelką korespondencję z przed roku 1890?
— Naturalnie — ale przedtem proszę zrobić odpisy.
(Humorist Londyn). S. F.

Przedpłata na miesiąc grudzień 1932 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1 łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża: do wydania wieczornego „drobne" do godz. 12 większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za pomoce między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 25-35. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.